

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCIINȚE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

CULTURĂ
MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Director, proprietar și editor I. MOISIL, Directorul gimnasiului din T.-Jiu.

Comitetul de redacție: AL. ANDRONEȘCU, ȘTEF. BOBĂNCU, AUG. CRĂINIC,
EC. I. MĂLĂEȘCU, I. MOISIL, profesori ai gimnasiului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimei, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimei române o lectură aleasă și variată, care să-i nobileze inima, să-i instruiască spiritul și să-i dea cunoștințe pentru viața practică.

Tinerimei noastre setoase după învățături solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acuma o astfel de revistă. *Amicul Tinerimei* însă va îngriji a-i da materialul necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnasiu și liceu.

Amicul Tinerimei dorește să umple această lacună. El va publica deci deosebite istorioare, nuvele și romane istorice și științifice, care vor dezvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare, — va îmbogăți sufletul cu cunoștințe asupra vieții și lumii, — va publica biografii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor, — apoi descrieri geografice din țară și străinătate, schițe de istoria antică și modernă, — va explica tainele și minunile naturii, — va ține în curent pe tinerii săi cititori cu invențiunile moderne, — va descrie lumea tinerului cu plăcerile, bucuriile și necazurile ei, — va fi deci un prieten sincer al tinerimei.

Având tot sprijinul, revista va fi ilustrată.

Abonamentele și orice privesc revista, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU.

TÂRGU-JIU

TIPOGRAFIA N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE
1904.

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCINTE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMANE

CULTURĂ
MORALĂ, ÎNVIK DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Director, proprietar și editor: I. MOISIL, Directorul gimnasului din T.-Jiu.

Comitetul de redacție: AL. ANDRONEȘCU, STEF. BOBANU, AUG. GRAINIG
EG. I. MĂLĂEȘCU, I. MOISIL, profesori ai gimnasului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimii, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimii române o lectură aleasă și variată, care să-l nobileze înimă, să-l instruiască spiritul și să-l dea cunoștințe pentru viața practică.

Tinerimii noastre setose după învățămînt solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acum o astfel de revistă. Amicul Tinerimii însă va îngrijii a-i da materialul necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnasiu și liceu.

Amicul Tinerimii dorește să umple această lacună. El va publica deci deosebite istorii, povești și romane istorice și științifice, care vor dezvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare — va îmbogăți sufletul cu cunoștințe asupra vieții și lumii — va publica povestiri de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor — apoi descrieri geografice din țară și străinătate, schițe de istoria antică și modernă — va explica tainele și minunile naturii — va ține în curent pe tinerii și cititorii cu invențiunile moderne — va descrie lumea tinerului cu plăcerile, bucuriile și necesitățile ei — va fi deci un prieten sincer al tinerimii.

Având tot spiritul, revista va fi ilustrată.

Abonamentele și orice privesc revista, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU.

TÂRGU-JIU

TIPOGRAFIA N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE

1904

Abonamentul pentru România

Pe un an	8 lei
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘCIINȚĂ
MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an	8 coroane
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

Prințesa „PÊR DE AUR“

A fost odată un rege și o regină. Amândoi aveau inima foarte bună și erau foarte evlavioși. Ei aveau o singură fată, pe care o iubeau din tot sufletul, dar mica prințesă n'avea suflet bun și toate poveștile erau zădarnice. Ea chinuia animalele, nu dădea la nimeni nici un dar și ce era mai urât: spunea adesea orî neadevărul. Mult se întrista părinții, mai ales că ea nu avea plăcere nici să lucreze. Prințesa, care era foarte frumoasă, avea un păr lung, galben ca aurul. Nu-i păsa de nimeni și credea că poate face orî-ce, fiindcă era prințesă. După un timp, făcându-se cea mai frumoasă din totă țera, mulți prinți veniau la palatul părinților să o cêră de nevestă. Dar ea nu era sinceră către nimeni și pe toți îi vorbea de rău. Regina se mâhnia mult de purtarea fetei și îi dicea adese ori: «Pedeapsa nu v'a întârîdia, dar atunci va fi prea târîiu».

Intr'o zi veni la poarta palatului un lăutar tînăr, care cânta așa de minunat în căt chiar prințesa «Pêr-de-aur» îl ascultă cu mare plăcere. Dar el era îmbrăcat sărăcăcios și cânta ca orî-ce lăutar pentru vr'un bacșiș.

Atunci regina dete fetei sale o mare monetă de aur ca să o dea lăutarului celui bun. Dar «Pêr-de-aur» era foarte sgârșită și îi părea rău să dea atîția bani numai pentru atît de puțină musică. Ea se gîndi că mai bine să-și cumpere o rochie strălucită și scumpă și ast-fel puse banii în buzunar. Venind jos la poartă spuse lăutarului să meargă mai departe, că ea nu are bani pentru cîntecile lui.

Cîntărețul apucă mîna prințesei și îi dișe: «Tu ai o inimă rea» „Pêr-de-aur“ și totă frumusețea ta nu pôte acoperi greșela ta atît de mare. Eû sciû, că tu ai aur pentru mine în buzunar, dar sgârșenia nu te lasă să mi-l dai. Dar să știi, că are să soșescă ziua cînd tu te vei ruga, dar nimeni nu va voi să audă vorbele tale!“ După aceste cuvinte el lăsă să cadă mantaua cea ruptă și atunci stătu înaintea prințesei uimită un prinț, un fêt frumos, într'o uniformă strălucită. «Veđi, eû sunt cel mai bogat om din țera și auđind cum se laudă frumusețea ta am venit să te cer de nevestă; dar mai nainte am voit să mă încredințez dacă ai o inimă bună pentru suferințele ômenilor, pentru că o inimă bună trebuie să aibă orî ce regină și ast-fel m'am prefăcut într'un

lăutar sărac». Atunci princessa «Për-de-aur», plăcându-î foarte mult de prințul cel bogat, se rușină și-î făgădui că se va îndrepta.

Prințul îi dete cuvântul că peste un an va veni iarăși și că dorește să o găsească într-o rochie tórsă, țesută și cusută de dēnsa, pentru că nevasta sa trebuie să pricēpă acest meșteșug. Princessa spuse la tóte «da» și prințul plecă. Trecu cât-va timp și «Për-de-aur» uită de făgăduiala dată și nici nu spuse părinților, cine a fost cântărețul cel sărac. Când timpul se apropia ea dīse unei servitóre să-î țese o rochie din inul cel mai fin, cu acēsta voind să se îmbrace în dīua când prințul va sosi, ca el să credă că dīnsa a lucrat-o. Și pentru acest scop ea și-a cumpărat un fus foarte scump, ca să nu mai fie nici o îndoială.

Așa sosi dīua de reîntórcere și prințul ecă sosesc însoțit de o suită strălucită la palat. El ceru de la părinții ei mână princessei și apoi o întrebă dacă s'a ținut de cuvânt. Ea n'avu rușine să spună o minciună așa de mare că: «da, eū am țesut rochia din inul pe care l'am tors cu mânele mele, în noptile senine la lumina lunei și acēsta este chiar, cu care sunt acum îmbrăcată». «Adevērat să fie ce spui?» întrebă încă odată prințul, uitându-se țintă în ochii princessei «Për-de-aur». Dar «Për-de-aur» nevoinde să spue adevērul, dīse că așa este. Atunci lovi prințul cu spada în masă de se cutremură tótă sala și strigă cu o voce puternică: «Nu este adevērat princessă «Për-de-aur», tu minți, tu nu te-ai îndreptat în anul de încercare, ce ți-am dat. Decī destul; tu n'ai să mai minți pe nimeni, și o să torci dī și nópte de acum înainte, până când vei putea să-ți faci o rochie». Până să se mai gândescă, princessa fu luată de soldații prințului și fu dusă, departe, departe, într'un turn înalt și pustiu. Acolo trebui să rămână dī și nópte, prin vânt și plóie, la o babă bătrână și surdă. Nici odată nu putu să adune atâtea fire în cât să-și pótă face o rochie, căci vijelia venia și i le rupea. Firele aceste sbóră și acum în tótă lumea și se acață pe tóte tufișurile sclipind ca argintul în róua dimineței.

Ómenii numesc aceste fire «pânze de paiangen». Acum princessa degēba plānge,

degēba se căește, căci nimeni, nimeni n'o aude, nici chiar baba cea bătrână și surdă. Acēsta este răsplata pentru minciunile ei.

Așa dar dragi copii, fiți silitóri, buní și sincerí. Aduceți-vē aminte, când vedeți pe câmp un fir de păiangen, de princessa «Për-de-aur», care tot plānge și tot tórcē până la sfârșitul lumei, drept pedēpsă pentru minciunile sale.

Tușa Tilda.

DIN VIAȚA REGELUI CAROL *)

1.

ALEGEREA

În urma detronării Domnitorului Cuza, la 11 Februarie 1866, România începe să fie guvernată de Locotenența Domnescă, compusă din Lascăr Catargiu, generalul N. Golescu și colonelul N. Haralambie. Misiunea acestei Locotenente, era de a realiza și ultima dorință a poporului românesc: aducerea pe tron a unui principe dintr-o dinastie străină. După ce Contele de Flandra, căruia i-se oferise întâiu corónă, refuză de a o primi, Locotenența își îndreaptă privirile asupra prințului Carol de Hohenzollern, trimițând pe Ion Brătianu la Düsseldorf, în Germania, ca să-i ofere corónă.

Brătianu a sosit la Düsseldorf, la 19 Martie, a fost primit în audiență de principele Anton, tatăl prințului Carol, a fost reținut la masă, iar sēra a avut o convorbire intimă cu prințul Carol. Acesta era atunci ofițer în garda regală din Berlin și venise la Düsseldorf, ca să petrecă sărbătorile Paștelor.

În convorbirea cu prințul, Brătianu 'i-a spus scopul pentru care e trimis, 'i-a dat tóte informațiunile necesare asupra României și pe urmă l'a rugat să primescă corónă acestei țeri.

Prințul 'i-a răspuns, că de-și s'ar simți în stare să-și ție asupra-și o sarcină atât de grea, totuși nu se póte decide imediat și mai ales nu póte să promită nimic, până ce nu va avea învoirea regelui Wilhelm I al Prusiei, șeful familiei de Hohenzollern.

Ast-fel Brătianu a plecat rămânēnd ca prințul să stărue să obțină acēstă învoire.

Cum s'a întors la Berlin, prințul Carol, a și cerut o audiență la rege și l'a informat despre propunerea ce 'i-a făcut Brătianu; tot acum a vorbit în acēstă privință și cu alți membrii ai familiei regale. Ceī mai mulți aū fost de idea ca prințul să primescă corónă, regele însă a observat, că de o parte unele puteri europene ca Turcia și Rusia, sunt împotriva alegerii unui domn străin în România, de altă parte România

*) După „Aus dem Leben König Karls von Rumänien“.

fiind vasală Turcilor, ar fi nedemn pentru un Hohenzollern, să devie supus al Sultanului. Deci prințul Carol trebuia să aștepte rezultatul conferinței diplomatice, care se întrunise în acest scop la Paris, iar de altă parte trebuia convins regele Wilhelm, ca să permită prințului să primască coróna.

Intr'aceea în ziua de 2 Aprilie, prințul aflându-se în casinul din Berlin, împreună cu alți ofițeri, citește în ziarele, ce sosiseră de curând, următoarea telegramă: „București, 1 April. Locotenenta Domnască și Ministerul, prin afișe lipite la colțurile străzilor, au propus astă-zi de Domnitor al României pe prințul Carol de Hohenzollern, sub numele de Carol I. Se svonește că prințul va sosi în curând la București. Populația pare a fi plină de bucurie“.

Tot-odată de la 2—8 Aprilie, s'a făcut și alegerea, prin plebiscit, a prințului, în urma căreia, tatăl prințului, a primit de la Ion Brătianu următoarea telegramă: „Cinci milioane de români aclamă pe suveranul lor, prințul Carol, fiul Alteței Vóstre Regale. Tóte templele sunt deschise și glasul clerului se ridică împreună cu a întregului popor către cel Vecinic, rugându-l să bine-cuvinteze pe Alesul lor și să-l facă demn de strămoșii sei și de încrederea ce a pus în el întrégă națiunea“.

În urma acestei telegrame prințul Carol, se decide să primască în orî-ce cas coróna. El scrie imediat tatălui său, că e ferm hotărît a primi coróna chiar și împotriva voinței conferinței diplomatice de la Paris și că e gata să plece imediat la București. Principele Anton însă îi răspunde, că de și are dreptate, totuși pentru disciplina familiară, e bine să aștepte și învoirea regelui. Regele însă nu-și putea da învoirea cât timp conferința ce se ținea la Paris, nu aproba alegerea, iar această aprobare putea să trăgăneze încă mult timp.

Atunci prințul Carol cere sfatul contelui de Bismark, ministrul președinte al Prusiei. Acesta îi spune: «Ați fost ales de o întrégă națiune în unanimitate ca Domnitor. Urmați acestei chemări, plecați de-a-dreptul în țera la a cărei domnie ați fost chemat..... În acest caz nu aveți nevoie de învoirea directă a regelui. Cereți de la rege un concediu, un concediu pentru străinătate, regele e destul de fin — îl cunosc așa de bine — să pricépă și să Vă înțelégă intențiunea..... Sunteți Alteța Vóstră în România, chestia se rezolvă numai de cât, căci când se va vedea Europa în fața unui fapt îndeplinit, puterile mai de aproape interesate vor protesta ele, ce e drept, dar protestul rămâne pe hârtie, pe când un fapt îndeplinit nu se mai poate retrograda!»

Apoi continuă: „Eu aș sfătui însă pe A. V., ca înainte de plecare să scrieți împăratului Rusiei, o scrisóre autografă, în care să spuneți că

vedeți în Rusia cel mai puternic sprijin al A. V. și că sperați să puteți rezolva când-va împreună cu Rusia, chestiunea orientală. De asemenea o legătură de familie, care ar trebui numai de cât pusă în lucrare, v'ar face să găsiți în Rusia un mare sprijin“.

La sfîrșit Bismark adaugă: „Rezolvirea chestiunii prin un fapt îndeplinit o consider de cea mai bună și cea mai onorabilă pentru A. V. Și chiar dacă nu ați reuși, poziția A. V. față de dinastia prusiană va rămâne aceeași: o să vă întorceți aci și o să vă puteți aminti cu plăcere de o lovitură, care nu vi-s'ar putea reproșa nici odata. Dacă însă reușiți — ceea-ce eu cred — atunci această soluție, vă póte fi de un folos incalculabil: sunteți ales prin plebiscit, cu unanimitate în adevăratul înțeles al cuvîntului, urmați această chemare și vă câști-gați prin acesta de la început încrederea întregului popor!“

În urma acestui sfat decisiv, de și conferința diplomatică de la Paris, a cerut Românilor, să-și alégă un domn național, prințul Carol se hotărăște definitiv să primască coróna și se gătește de plecare.

(Va urma)

C. M.

Expediția belgiană la polul sud în 1898-99*)

Vechii geografi, până la finele secolului trecut credeau încă în existența unui mare continent austral ce ar fi cuprins totă emisfera sudică. Cu o ghibăcie de admirat, dar nu de imitat, ei desinară harta acestui continent presupus cu toate detaliurile obicinuite în hărțile țărilor cunoscute. Deja în secolul al XVII-lea și al XVIII-lea, îndrăsneții navigatori olandezi, portugezi, spanioli, englezi și francezi ce străbătău cu subrede vase cu pânze mările sudice, micșorară din ce în ce, prin descoperirile lor, întinderea acestui continent austral; dar a fost dat celebrului navigator englez Cook (1772—1775) să arate că, dacă există vre o masă continentală în aceste regiuni, ea nu póte fi cuprinsă de cât în interiorul cercului polar austral. Călătoria lui Cook și astă-zi póte să serve de model tuturilor călătoriilor polare și tot ce stă scris în cartea sa, a fost adevărit de toți acei ce l'au urmat în această regiune. Numai un lucru a greșit marele navigator: el spune într'un loc: «Pericolul de a explora o coastă în aceste mări necunoscute și înghețate este așa de mare, că îndrăznesc a o spune, nimeni nu va încerca să înainteze mai

*) La această expediție a luat parte și un român, d. Emi-G. Racoviță, ca naturalist al expediției, care n-o povestește în aceste rânduri.

departe de cât mine și țările ce ar putea fi mai la sud, nu vor fi nici odată explorate». Dic că a greșit Cook când a scris aceste rânduri, căci câți-va ani mai târziu, vânătorii de balene englezi și americani, ca Palmer, Pendleton, Smith, Baleny și alții, descoperă insule noi și pătrund în multe părți mai departe de cât Cook.

Însă era expedițiilor mari începe cu rusul Bellinghausen. Acest amiral a fost trimis de guvernul rusesc cu două corăbii spre a cerceta mările sudice și la 1821 a descoperit în regiunea sud-americană un întins pământ «țera Alexandru I» și o mică insulă «insula Petru I», amândouă situate în interiorul cercului polar.

Englezul Weddell pătrunde în 1822 foarte departe spre sud, căci a intrat în mare liberă până la 74°15' de latitudine sudică.

Un alt englez, Biscoe (1830—1832), descopere în regiunea sud-americană o întinsă costă de pământ, «țera lui Graham» situată în lăuntrul cercului polar și o altă costă, «țera lui Enderby» în regiunea sud-africană.

Epoca cea mai importantă însă în istoria explorațiilor antarctice, e cuprinsă între anii 1838 și 1843. În adevăr, în decursul acestor cinci ani, trei mari expediții trimise de Anglia, Franța și Statele-Unite se află în ghețurile polului sud. Apröpe tot ce se cunoște de precis, de științific observat, asupra regiunilor antarctice, provine de la aceste trei mari întreprinderi și de atunci nici una din călătoriile antarctice, nu au avut caracterul științific al acestora. Expediția antarctică belgiană este singura care, mai bine de cinci-deci de ani în urmă, a reluat tradițiunile științifice ale acestor trei mari întreprinderi.

Și în privința geografiei, epoca de care am vorbit a dat însemnate rezultate.

Roos, șeful expediției engleze, descopere câte-va insule în regiunea sud-americană și o întinsă costă în regiunea sud-australă.

Acest pământ, numit «țera Victoriei» e cea mai importantă descoperire geografică făcută în regiunea polului sud, și prin întinderea sa, și prin prezența vulcanilor în activitate și a șirurilor de munți înalți ce se află în interiorul său. Costă acestei țări e scăldată de un braț de mare liberă ce se numește «marea lui Roos» și în această mare descoperitorul ei a înaintat spre sud, mai departe de cât toți antemergătorii și urmașii adică până la 78°10' latitudine sudică.

D'Urville, șeful expediției franceze, descopere și el câte-va insule sau pământuri în partea sud-americană și costă unui continent: «țările Adelaide și Claire» în partea sud-australiană.

Wilkes, șeful american, prelungește costă Claire departe spre vest prin descoperiri de coste, ce de sigur fac parte din aceeași masă continentală.

În urmă nu mai putem cita de cât pe vânătorii de balene, cari împinși de dorul de câștig,

au rătăcit prin înghețurile australe și au descoperit mici insule sau detalii de coste cunoscute. Voi numi între ei numai pe norvegianul Larsen, căpitanul vasului Jason, care în anul 1892 și 1893 a semnalat o costă mai întinsă în regiunea sud-americană, căreia îi dăte numele de «țera Oscar I.»

Din această enumerație foarte necompletă a expedițiilor antarctice ați putea totuși conchide că numărul lor fiind relativ însemnat, știința posedă multe date asupra regiunii ce înconjură polul sud; dar în realitate nu este așa. Töte aceste călătorii au fost făcute în cursul a două sau trei luni de vară; foarte puține au fost expediții științifice, având cu ele specialiști competenți și aceste expediții au avut loc în prima jumătate a secolului, atunci când metodele științifice erau rudimentare și o mulțime de probleme moderne încă necunoscute.

La data plecării noastre din Anvers, cam astfel se putea prezenta bilanțul cunoștințelor noastre asupra regiunii ce ne ocupă.

Se scia că există trei grupuri de pământuri: una în regiunea sud-africană, altul în regiunea sud-americană și a treia în regiunea sud-australiană, dar structura lor geologică era apröpe necunoscută; de asemenea se cunoștea foarte puțin despre flora și absolut nimic despre fauna lor terestră.

Se scia că mările sunt acoperite de ghețuri, dar nu se știa profunđimea și temperatura, densitatea și calitatea fundurilor lor; se cunoștea păsările și focile ce locuiau aceste ghețuri, dar nu se știa complet fauna și flora lor marină.

Existau date meteorologice rar și greu de coordonat, culese în două sau trei luni de vară, dar aceste date erau absolut neîndestulătoare pentru a da o idee de climatologia acestor regiuni; iar cunoștințele astronomice și magnetice se resuma în câte-va observații sporadice.

Vedeți dar ce câmp imens ne era deschis și este deschis încă exploratorilor acestor regiuni.

Acest studiu este însă anevoios și înconjurat de mari greutăți. Trebuie să ai un echipament special și o organizație cât se poate de bună, dar mai ales un vas construit astfel ca să poată rezista navigațiunei polare. «Belgica», corabia noastră, împlinea aceste condițiuni, căci era un vas balenier, ce făcuse deja câte-va călătorii în ghețurile nordului pentru vânătoarea de balene și de foc. Lungimea sa era de 34 metri și conținutul de 270 tone. În vârful marelui catarg era așezat un boloboc desfumat ce servia de observator căpitanului când navigau în ghețuri. Trebuia în adevăr să existe puțință de a vedea foarte departe căile de apă liberă, ce erau deschise între sloii de gheață. Costele corăbii noastre erau întărite cu o chiurasă de lemn tare, și această dispoziție e absolut necesară pentru ca ghețurile să nu ródă păreții vasului și să producă borte, pe unde să intre apă. La mijloc era instalat un laborator, despărțit în două compar-

timente; unul pentru oceanografie, geologie și meteorologie, iar altul pentru biologie. Iar spre cârmă erau mici cabine destinate personalului de ofițeri și omenilor de știință. În spre proră era locuința marinarilor și a mecanicilor. Tote calele și încăperile vasului erau pline de cărbuni, de rezerve de haine, de merinde pe doi ani și jumătate, de tot soiul de materii prime, lemn, fier, piei și altele din care, după trebuință, să puteau face obiectele cerute de nevoie.

Personalul expediției se compunea din următorii ofițeri, specialiști și marinari:

De Gerlache, căpitanul vasului și șeful expediției.

Lecoïnte, al II-lea șef al expediției și ofițer de navigație.

Amundsen, I-ul ofițer.

Melaerts, al II-lea ofițer.

Doi mecanici. Opt marinari.

Cook doctorul expediției, însărcinat cu cercetările antropologice și cu fotografia.

Arctowski, însărcinat cu oceanografia, geologia și cu direcțiunea observațiilor meteorologice.

Dobrowolski, asistentul lui *Arctowski*.

Danco, însărcinat cu magnetismul și observațiunile pendulare

Racoviță, însărcinat cu botanica și zoologia.

Organizarea științifică era cât se poate de completă și nu se economisise nimic pentru cumpărarea instrumentelor necesare și observațiilor de tot soiul. Aveam aparate de sondaj și pescuit la toate adâncimile, un observator meteorologic complet, cu aparate înregistrătoare și de citire directă, termometre și butelii submarine, microscopie și sticlăria necesară pentru conservarea animalelor. Fiecare specialist avea o mică bibliotecă trebuitoare studiilor sale și afară de aceasta, avem o colecție de opere literare în multe limbi, ce era menită să ne distreze în momentele de ostenelă și urât.

Voiu lăsa cu totul la o parte călătoria Belgiei până la insula Statelor și voiu începe povestirea aventurilor noastre de la data de 13 Ianuarie 1898, când am părăsit golful San-Jean spre a lua direcția Sudului. Și aci imediat am de semnalat un important rezultat al expediției: sondajele noastre au arătat că între America de Sud și ținuturile antarctice există o mare profundă de peste patru mii de metri, iar nu un piept sub-marin cum presupunea geografia, ce credea că America ar fi fost legată cu antarctica.

La 19 Ianuarie întâlnim primul munte de gheață și la 20 suntem în fața insulei Shetland de Sud. Printr-un vâl de ceață, cel întâiu pământ antarctic, ce ne era dat să întâlnim, ridica spre cer piscuri ascuțite acoperite de gheață și omăt, cu ici și colea turnuri de stânci negre și fiorose, iar în taturile cotei odihneau munții de gheață și gheturi mărunte, albe și lucii, cari se legănau pe marea întunecată. Am trecut printre aceste insule și am îndreptat cursul nostru tot spre Sud,

spre regiunile abia întrevăzute la începutul secolului de balenierii americani.

La 22 Ianuarie o cumplită furtună ne isbi pe neașteptate; într-o clipă suprafața mării se încreți în brazde adânci. Nouri groși și neguri întunecate se rostogoliau prin văzduh, iar urletul vântului se ascuția trecând prin catargurile îndoit și frânghiile sbuciumate. Pânzele se sbătău în legături, pocnind cumplit, și Belgica neconținut spălată de valuri, cu greu își făcea drum în neagra urgie, căci totul sta acum cuprins de întunec. Pe negrul orizont se desinau contururi negre de țări necunoscute și cerul negru acoperea fioros marea cernită. Numai crestelele spumose ale talazurilor luciu albe, și din când în când, un munte de gheață trecea amenințător, sclipind verzuu, clătinat de furia vântului și de puterea apelor,

Atunci în sgomotul elementelor turbate să auzi un strigăt omenesc: «un om în mare», și de pe punte zărirăm în adevăr un om luptând cu valurile. Zadarnice ne-au fost silințele să-l scăpăm; în van chiar *Lecoïnte*, cu o funie legată de mijloc, se aruncă în apa înghețată ca să-l scape: sărmanul nostru tovarăș *Winke* se cufundă și dispăru.

De triste gânduri furăm coprinși. Eram abia la începutul expediției și deja să pierdem un tovarăș! Al cui e rândul acum, ne gândiam noi, și cine știe dacă totă expediția nu e menită să piară în vre-un colț înghețat al antarcticii necunoscute.

Peste noapte furtuna se potoli și pe o mare liniștită am pătruns în strâmtoarea ce poartă astăzi numele lui *De Gerlache*. Eram înconjurați de pământuri, unde omul nu pusese nici ochiul, nici piciorul, și atât de mare e atracția necunoscutului, în cât voioși și plini de ardore am pornit în cercetarea și explorarea acestei regiuni uitând de nenorocirile trecute.

Trebuca mai întâiu să stabilim harta strâmtoarei și cu această însărcinare se îndeletnici *Lecoïnte*. Corabia noastră condusă cu precauțiune, a urmărit pe cât s'a putut, contururile cotelor. În același timp cu ajutorul luntrelor ne scoboram pe micile insule, ce se găseau în mijlocul strâmtoarei sau pe malurile pământurilor de care nu ne puteam apropia. Multe încercări am făcut, dar numai două-șeci de debarcări am putut duce la bun sfârșit, căci cotele sunt aproape drepte și neconținut talazuri vin de se sfarmă de ele. Aproape două-șeci de debarcări ne-au permis să stabilim coordonatele de bază pentru facerea hărții noastre, ne-au permis să facem observații magnetice ne-au permis să strângem un bogat material de plante și animale, de rocă și probe geologice.

Aspectul general al acestor pământuri și marea profunzimea canalurilor ce se află între ele, în dica că aveam a face cu un pământ cufundat, în care

văile au fost invadate de mare. Tóte rocele ce am găsit erau cu structura granitoidă ca: Diorite, Sienite, Granulite, etc. și acest fapt indică foarte clar că aveam a face cu o masă continentală, de óre-ce nici odată rocile granitoide nu se găsesc sporadic în mijlocul oceanelor cum se găsesc rocele vulcanice, ci tot d'auna în mase mari continentale.

Aș voi să am darul pictorului pentru a vă putea da o idee despre aspectul fermecător al acestor regiuni, când marea e liniștită, cerul senin și sórele voios. Ceea ce deosebește peisajul polar de tóte cele-l'alte peisaje, e sînețea coloritului, e limpezimea aerului, e dulcēța tonurilor și fotografia nu póte să le reproducă.

În adâncimea nesfârșită a văzduhului ceresc, albastrul se subție în palide tonuri, iar între el și întunecimea mișcătoare a valurilor mării, se desfășură alba privescătoare a țărilor muntoase sleite în zalea lor de ghiață. Munți uriași înalți în aer piscuri ascuțite învăluite în troiene sclipitoare, iar în póle pórtă ghețari măreți ce umplu văile cu masele lor străvezi și pătrund în mare cu frunți prăpăstioase brăzdate de albastru. Ici și colea răsar din albetă turnuri negre, cernite catedrale, întunecate ziduri de stânci fioróse, și în limpedea atmosferă polară ele par cu dimensiuni exagerate, amenințătoare fortăreți a unei împărății legendare. În lumina aurită a sórelui gingașelor culori se jóca pe vârfulurile de piscuri, plutesc pe văile argintii a ghețurilor, se ascund în prăpăstiile troenite. Incet și măreț în mijlocul mării plutesc munți de ghiață, albi în sóre și albaștrii în umbră; la piciórele lor apa înverzește în unde de safir și valurile pătrund sgomotos în gratele lor sinelii și ies acoperite de spumă argintie. Iar în golfurile și tăeturele cóstelor alți munți de ghiață, prinși de fund, se înșiră ca monstroase năvi în porturi de marmoră albă.

Și orî unde te uiți, fie în cer, fie în apă, fie în țărele muntoase, totul e limpede și clar, luminos și dulce, armonios ca formă și ca culóre.

Dar în zadar caut, să vă dau impresia unor simțiri ce se resfrîng în stări sufletești. Mai bine să examinăm mai de aproape ce sunt acei munți de ghiață de care am vorbit.

Omătul și ghiața acopăr tóte pămînturile ce am vizitat. Límita zăpezei eterne mai ca să confundă aci cu nivelul mării, ceea ce însemnă că nici chiar la sfîrșitul verei omătul nu dispăre complet, ci an cu an să clădește pe câmpii și suprafețe plane și umple tóte văile în lăuntru țărilor, în cât numai vârfulurile de piscuri mai răsar din ne-înteruptul troian. Păturile inferióre supuse presiunei produse de cele superióre, se transformă mai întăiu în «neve» și în urmă în ghiață; ast fel tóte pămînturile din acéstă regiune sunt acoperite de o carapace înghețată. Groenlanda, în regiunile polului nòrd, ne pre-

sintă acelaș fenomen și numele ce se dă carapacei de ghiață în acéstă țară, adică «Inlandsis» a devenit termen generic pentru toate fenomenele de acest soi.

(Va urma)

Cearța celor cinci simțuri

(POVESTE ȘTIINȚIFICĂ)

OCHIUL. Tóată cêrta vóastră este de géba. Voi nici habar n'aveți, de ce vèd eú.

URECHIA. Așa de bine veți, în cât mai că m'ași prinde, că de n'am fi noi pe de lături, ne-ai cam duce dorul.

PIELEA MANEI. Ba eú drept să spun, mi-e bun tovarăș *Ochiul*. De n'ar fi dânsul, nu știu, câte pocinóge n'ași păți.

NASUL. Ia să vedem *Ochiule*, de ce minunătății te bucuri, ca să-mi faci pe grozavul, de te-ai ridicat de-asupra nóastră?

OCHIUL. Trei comóre am, a căror grijă o au buni păzitori de ai mei. Care sunt comorile mele? Voi le știți; *Irisul*, *Cristalinul* și *Retina*.

NASUL. Ha! Ha! Cristalinul și retina ta, așa de frumoase sunt, în cât stau ascunse. Cât despre irisul tēu, n'am ce dice, aci e verde, aci e albastru, aci căprui și mai știu eú cum. Frumósă comóră, de cât numai se schimbă la față, mai de la om la om.

OCHIUL. *Nasule*, rău faci, că tocmai tu să mă înfrunți. Uiți se vede, că dacă este vre-unul din noi, care se schimbă mai mult, ești tocmai tu. De mine depinde mai mult frumusețea omului și de câte-orî nu isbutesc, să-'i ascund prostia. Tu 'i-o dai însă pe față. În Hotentoția ești turtit, la Pieile roșii îngust și cu porțile largi și deschise de intră în ele, tot ce e în drum. Numai când ajungi, p'aci prin Europa, mi te subțiezi și 'ți deschizi porțile mai cu rușine. Te-ai civilizat, n'am ce dice, dar te-ai cam luat la purtare.

PIELEA MÂNEI. Bietul *Nas*! Fu tăiat.

URECHEA. Dar ia ascultă *Ochiule*! De ce comorile cele-l'alte ți-le ții ascunse?

OCHIUL. Bine *Ureche*, n'ai auđit și tu, că comorile se țin ascunse. De géba te plimbă prin lume, căci se pare, că ce-ți intră pe o

parte, îi dai drumul pe cea-laltă. Dar chiar și tu ai o comoră botezată *trompa lui Eustache*, și, slava Domnului, 'mi-o ții ascunsă într-o vâgăună.

PIELEA MÂNEI. Iată și sërmana *Ureche*, infundată cu *trompa ei* cu tot.

URECHIA. Ba nu-'s infundată de loc. La ce mă rog îi servește *Ochiului*, să aibe și cristalin și retină? Uite noi nu le avem și ne este bine și fără aceste neprețuite comori.

OCHIUL. Că nuaveți trebuință de ele, nu ȳic ba, dar știți de ce? Pentru-că le am eu și voue v'ar fi de prisos. Simțiți voi ceva, fără să mă chemați și pe mine în ajutor? Și când lipsesc eu, vai de câte primejdii nu dați și câte nu pățiți, până vă învățați să fiți și singure. *Cristalinul* meu e sticla, prin care tot ce prind cu pupila irisului, trimet la ultima mea comoră *retină*. O, acesta e foarte bogată, are mi și mi de fire prețioase, care vin tocmai de la bunul nostru stăpân *Creerul*. Când voi înștiințați pe stăpân de ceva, mai nici odată nu-l lămuriți, așa că numai mă pomenesc cu ordin de la dănsul, să-'i spun eu, ce s'a întâmplat. Ași putea eu face treba acesta, fără de comorile care le am?

LIMBA. Tote bune, nu ȳic ba. De câteori nu simt eu sărătură, amăreală sau dulcătă, dar cât nedumerită ași fi, să știu ce-i pe mine de n'ar fi *Ochiul*. Nu înțeleg însă, de ce atâtea zorzóne pe tine *Ochiule*? Ba gene și sprâncene, ba umóre și cornee, ba pleópe și sclerotică?

OCHIUL. Acestea sunt păzitorii mei, cum suntem și noi ai omului. Tu *Limbă*, stai ascunsă, ce nevoe ai, dar i'a întreabă *Urechea* și *Nasul*. N'au ei cete de perişóre la intrarea lor, gata să opréscă, pe cine ar vrea să intre fără voe. Cât despre *Pielea mânei*, ea trebuind să fie mai liberă, îi duc tot eu grija, pe cât pot. E drept, păzitorii mei sunt mulți, dar mărturisesc, că nu mi-e nici unul de prisos, *Sclerotica* mă înconjóră de aprópe. Ea e tare și albă, dar se învinețește, când mi-o isbește cine-va. În fața irisului, ea are o deschidere, care mi-e apărată de *Cornee*, limpede, transparentă și alunecósă. Pleópele sunt porțile mele, le deschid la nevoe și le închid la obosélă sau pericol. Când pleópele 'mi stau deschise, cât praf nu s'ar lipi de cornee și sclerotică, de aceea genele mi-le păzesc. Sprin-

cenele imi dau frumusețea și opresc ca sudórea de pe fruntea creerului, ce mă pórtă să cadă de-a-dreptul pe mine. Numai bietul *Nas* știe ce pătește din cauza sprâncenelor. Lui îi aduce multe necazuri, mai ales în toiul verei. Tótă sudórea frunței 'i-o trimet lui. Înăuntru meu mai am o umóre apósă în față, cleiósă mai la fund, care 'mi pune în legătură cele 3 comori.

URECHIA. Bogat ești dragă *Ochiule*, dar lasă, că nici eu nu-s oropsită de Dumnezeu. Ce *pavilion* am eu și cu câtă mândrie nu mă pórtă stăpânul! Ba unii imi atárnă de ele giuvaeruri scumpe, o lume întrégă mă privește cu mândrie. Și de aci în colo totul 'mi-e ascuns, afară de câți-va perişóri ce 'mi stau de pază, după cum spuneași tu *Ochiule*. De la pavilion ca să ajungi la comorile mele trebuie să umblii ca într'o casa boeréscă. Mai întâi am o sală de intrare, un vestibul luxos, căci este cu céră lustruit, o céră galbenă, de 'i-ar plăcea *Ochiului* și amară de ar fugi de dânsa *Limba*. La capătul acestei săli ce se numesce *canalul auditiv*, se află portița numită *timpan*. Așa portița delicată nici unul din voi nu are? Treci portița, dai de o cameră de tóte părțile împrejmuită de osul temporal. Cetate, ce mai vreți? În ea nu intră de cât *aer*, ce-'mi vine din gură prin o *trompă* de care râdea adineaori *Ochiul*, de necaz că nu are și dănsul. Cetatea acesta are trei ferestre, una lângă timpan și alte două în fund una de-asupra celei-lalte, ca ușile de la casa cu bani a stăpânului nostru. Când sunetul bate la timpan, un lăntşor de óse neprețuite aședate dinapoia lui, începe să se miște și dănsul. Osele astea tóte au numiri, așa unul e *ciocan*, altul *nicovală*, iar cele două din urmă se ȳic *os lenticular* și *scăriță*. Códă ciocanului e mișcată de timpan, ciocanul isbește în *nicovală*, iar osul lenticular și scărița să mișcă și ele. Portița din dreptul lor, nu stă nesimțitoare, că dór e de piele, se mișcă și ea și deci și licidele, care se află în cameră. Acestă mișcare ajunge până la nervul acustic, care e o comoră tot atât de mare ca și retina *ochiului* și încă să mă credeți că nu v'am spus tot. Ce-i la mine e un adevărat *labirint*; bachiar două: unul *osos* și altul *membranos*.

LIMBA. Ho! surată, ajungă-ți, de n'ași fi eu aci, dēu de v'ați mai putea lănda atâta.

Să n'ai temă, că-mi voi pune mintea cu tine. Nicî cu vârful nu te ating şi dór ai spus, că eşti cu ceră amară. Află, că la dulce şi sărat mi-e destul virful, la amar mi-e mai greu şi m'o feri Dumnezeu să-ţi încerc bogăţia.

NASUL. Cum ved eu şi *Ochiul* şi *Urechea* ne cam iaă la vale. Parcă n'avem şi noi bogăţiile noastre.

LIMBA. Ptiu! bogăţiile *Nasului*!

NASUL. Dar cine te pune *Limbo* să te vâri în ele; şi apoi nu ştii de care bogăţii vorbesc. N'am şi eu *fose nasale*, n'am şi eu *cornete* şi *membrane*, dar veđi, nu mă laud.

PIELEA MÂNEI. Ce va să ăică să fi cu nasul tăiat!

NASUL. Mare bucurie şi pe tine. Tot d'auna stai ca o slugă pe lângă mine de mă îngrijeşti şi acum te-ai cam întins.

PIELEA MÂNEI. Să nu te apuc nasule, că te subţiezi, te civilizez cum ăice *Ochiul*.

CREERUL. (somnoros) Ce însemnă gălăgia asta? Nu ştii voi că toţi sunteţi servitorii mei. Fie-care are slujba lui şi nimic nu se face, ca să nu ştiu şi eu. Eu ved, eu aud, eu gust, eu pipăi, eu miros. Fără mine voi nu însemnaţi nimic. De n'aşi fi eu, ar avea privesc frumose *Ochiul*? *Limba* ar putea gusta dulcetăţile şi bunătăţile din lumea acăsta? *Nasul* cine ştie pe unde s'ar perde? *Urechea* n'ar mai scii ce e o musică frumoasă şi *Pielea mânei* cine ştie prin ce foc ar da. Eu vă port de grijă la toţi şi de vreţi, să trăim bine, ascultaţi de mine; alt-fel păţiţi ca fraţii voştri, cari sunt în slujbă la animale. Ştii ce păţesc ochii unor gândaci? Ved lumină şi dau buzna într'ansa, pârjolindu-se. Dar limba câinelui său altui dobitoc? Ştiu un câine, care 'şi-a pus limba pe o bucată de fier în timp de iarnă, s'a jupuit biata limbă. Dar nasul nu e mulţumit cum se află? Uite-se la frate-său, pe care îl poartă porcul, cum este vârat prin toate murdăriile şi tot așa şi voi cei-l'alţi.

TÔTE SIMŢURILE. Ertare stăpâne! Ne vom cuminţi. Ia să veđi, numai ce serviciu îţi vom face.

CREERUL. Ei acum liniştiţi-vă şi lăsaţi-mă să dorm, că mâne am mult de lucru şi voi mult de ajutorat.

ALANDRON.

TEOREMA LUI PITAGORA

(Din italieneşte după Enrico Castelnuovo)

„Aşa dar teorema lui Pitagora!“ ăise profesorul, desfăcînd hârtia pe care eu o scosei tremurînd din urnă.

Surîdînd arată el hârtia fatală unui comisar al ministerului, care asista la examen, şi-i şopti câte-va cuvinte. Apoi 'mî întinse hârtiuţa pe care eu citii ochii mei nedorita teoremă, care avea să mă nenorocască. În acest moment am ştiut cu siguranţă, că voi cade la examen.

„Treci la tablă“ continuă profesorul, frecîndu-şi mâinile cu mulţumire.

Elevul precedent, care deslegase tema sa într'un mod nu tocmai strălucit, părăsi sala de examen în tăcere, cam plo-uat nu-l vorbă. Prin uşa deschisă pătrundea în sală o fâşie de lumină şi în acăstă fâşie luminosă, care cădea peste pereţi şi podeală, 'mî vedu-i umbra mea. Şi ađi 'mî aduc aminte de acea umbră neagră şi mă mir, cum de chiar așa ceva mi s'a imprimat în minte în acel moment însemnat şi critic.

Uşa se închise. Perdelele mari, albastre pricinuiaă în sală o lumină plăcută. Era o ăi caldă şi 'năbuşitoare de August. Puţina lumină, care străbătea în lăuntrul salei, lumina numai catedra şi tabla, şi şi acăstă puţină lumină era totuşi prea multă ca să-mi lumineze neştiinţa mea în geometrie.

„Treci la tablă şi desemneză figura“, repetă profesorul Roveni, care observase că problema 'mî-a produs ore-care zăpăceală.

A desemna figura! acăsta era singurul lucru ce ştiam întru cât-va şi la nevoie mă putea mîntui. Repede apuca creta şi începu a desemna. Cu cât lucram mai mult şi trăgeam liniile mai încet, îmi rămânea timp mai puţin ca să dovedesc verbal cea-ce desemnam cu creta. Fôrte conştiincios trăgeam linie cu linie, fôrte esact de sigur, însă şi cu cea mai mare încetinélă. Ast-fel voiam prin fel de fel de chiţibuşuri să înlătur catastrofa, ce mă ameninţa.

Dar profesorul Roveni, avea un spirit de observațiune foarte fin și pătrunzător.

„Răpede, răpede!“ dise el. Ce deseme-nezi așa de exact toate? Sciū că n'ai să schițezi tabloul Madonei lui Rafael!“

În sfârșit terminai, cum terminai.

„Scrie literile la capetele liniilor . . . răpede, răpede . . . acum nu trebuie să fie literile așa de caligrafice . . . De ce ștergi pe *G*?“.

„Mi-e teamă că s'ar putea schimba cu *C* de colo; o să pun un *H*!“.

„Ești foarte minuțios D-ta!“ observă profesorul Roveni, cu un surâs ironic.

„Hei! în sfârșit, ai terminat?“.

„Da, Domnule profesor!“.

„Hei! ce stai? De ce te uiți așa de melancolic la figură! Spune teorema!“.

Acuma începura adevăratele chinuri. Creerile mele erau pustii ca Sahara. Chiar și ce-am adunat în ei, în cursul anilor, acum începea să se întunece și să dispară. Dar trebuia să spun teorema.

„Într'un triunghi . . .“, începu eu gângăvind.

„Mai departe!“.

Eu îmi adunai toate gândirile:

„Într'un triunghi . . . va să dică . . . într'un triunghi . . . teorema lui Pitagora sună: într'un triunghi . . . patraturul ipotenusei . . . a ipotenusei e așa de mare . . . ca patraturul ambelor catete“.

„Foarte bine. Dar acesta este o lege generală pentru ori-ce triunghi?“.

„Nu, nu!“ 'mi șopti la spate un glas milostiv.

„Nu, nu!“ țipai eu triumfător.

„Așa dar explică-te. La cari anume triunghiuri se raportează teorema?“

Eu înghiții în sec. Profesorul mă privia mereu.

„La triunghiurile drept-unghiulare!“ șopti éráși milostivul glas.

Eu îmi luaî aer și repetaî ca un papagal:

„De sine înțeles, numai la triunghiurile drept-unghiulare!“.

„Tăcere acolo înderept!“.

Apoi éráși se întorse spre mine și dise:

„Așa dară D-ta susții, că în triunghiurile drept-unghiulare, patraturul ipotenusei e

asa de mare ca fie-care din micii patraturai ambelor catete?“.

Să fi spus eu o ast-fel de prostia? . . . Atunci cum stă chestia? . . .

Intrebarea era foarte subtilă.

„O, nu, Domnule profesor“, — răspunsei eu inspirat.

„Nu așa. Ci așa de mare ca amândoi patraturai catetelor împreună“.

„Așa dar cât *suma* lor; și nu spune așa de mare ci asemenea de mare sau *egal în mărime, egal* — *egal cu suma* celor două catete. Asta trebuie s'o sciî încă din clasa a patra. Și apoi în matematici trebuie să fiî foarte precis. Așa! Acum demonstrează!“.

O sudore ferbinte pe frunte. Ochii 'mi rătăceau prin sală căutând ajutor. În fine să opriră când pe triunghiul drept-unghiū, când pe patraturul de pe onorabila ipotenusă și pe colegii săi de pe ambele catete. Treceam creta dintr'o mână 'ntralta, dar de vorbit, ioc! Ce să și vorbesc? Nu vorbiam dintr'un motiv foarte important, căci nu știam teorema.

Spiritul meu protector, geniul milostiv, care 'mi șoptise de la spate, amuțise. În sală era o tăcere mormentală. Puteai să auzi sborul unei musce. Profesorul 'și potrive ochelarii pe nas și mă fixă. Comisarul ministerului întrerupse tăcerea prin tușire, iar profesorul mă întrebă cu blândețe:

„Ei acumă te rog urmază cu demonstrația!“

Dar eu tăceam.

În adevăr eu așteptam să mă trimită la loc, fără multe ceremonii. Dar mie mi se părea că ne jucam ca șorecele cu pisica.

„A, înțeleg acumă!“ dise profesorul Roveni:

„Dta cauți de sigur vr'o nouă deslegare a teoremei. Vr'o nouă metodă. Dar nu e necesar. Eu nu susțin, că o nouă deslegare n'ar fi cu neputință, dar uite, noi ne mulțumim cu metodele vechi. Pof-tim! Una din metodele vechi. Te rog începe. Cred că știî, că aici trebuie să duci două linii: *DE* și *MF*. Fi bun, ia creta în mâna dréptă. Așa! Acum trage liniile!“.

Am tras linile, dar în mod mecanic. Figura s'a mărit în imaginația mea în mod grozav, a luat proporții monstre; patrații mi s'a păreau blocuri de piatră, care mi stăteau pe pept.

„Acuma scrie aci un N . Așa! Mai departe?“.

Eu tăceam tăcerea peștelui din borș.

„Nu crești că e necesar să duci o linie de la N la A pe baza patratului $BHLC$?“.

Mie, firește că nu-mi părea de loc necesar să duc o ast-fel de linie. Dar . . . trăseși linia.

„Așa. Fôrte bine. Și acuma prelungește laturile BH și IC “.

Dómne, nu-mă mai ținea picióarele.

„Acum“, — dîse profesorul — „și un copil de doi ani ar putea demonstra teorema. Nu observi nimic la triunghiurile BAC și NAT ?“.

Simțiam că tăcerea îmi prelungește chinul. Lua decî o hotărîre eroică și răspunsei laconic:

„Nu observ nimic!“.

Profesorul 'și potrivi din nou ochelarii.

„Asta va să dîcă, că n'ai învățat nimic!“.

„Așa mi s'e pare și mie“ — dîsei cu o liniște vrednică de Socrate. În acest moment totul îmi era egal.

„A, bravo, bravissimo! D-ta nu știi să demonstrezi teorema lui Pitagora“. Dar D-ta vei fi știind de sigur că teorema lui Pitagora s'e numește cu altă vorbă și „puntea măgarilor“, căci numai măgarul nu pot trece peste dînsa. Hei! poftim la loc. Firește că vei pricepe, că ai cădut, și asta, mulțumită citirii D-tale în timpul lecțiilor și a caricaturilor, cari le desemnai prin caete, în timpul când trebuia să-ți faci lucrările în scris!“.

Comisarul ministerial tuși din nou. Eu pusei liniștit la locul lor creta, buretele și linealul, apoi eși din sală. Deși mă muncău presimțiri rele pentru viitor plecaî mândru, cu fruntea înălțată, în rîsul în-năbușit al camaradilor mei.

Trei sau patru tovarăși de nenorocire, cari făcură examenul cu acelaș splendid rezultat ca și mine, mă așteptau afară.

„Ai cădut și tu?“.

„Da, dar splendid, răspunsei eu cu o

nobilă nepăsare. Apoi adăogaî: „eu în tot-d'auna am spus că matematicile nu sunt pentru ómenii cu avént mai înalt!“.

„Lucru de sine înțeleș“ strigară cu toți în cor.

„Dar ce te-a întreat?“, întrebă unul din ei.

„Teorema lui Pitagora. Dar acuma v'e întreb pe voi, ce folos pot avea dacă știu sau nu că patratul ipotenusei este sau nu egal cu patrații catetelor?“.

Un zăplan de băiat de vr'o 14 ani, începu în ignoranța lui să mă mângâie cam ast-fel:

„Să înțelege că nici eu n'am vr'un folos, nici tu, nici domnul profesor însuși, nici nimeni în lume. Eh! și dacă sunt egalî, de ce nu se mulțumesc profesorii cu atâta? Ce trebuie să tot demonstrezi lucru ăsta? Și dacă nu sunt egalî de ce ne pun pe noi să dovedim că sunt egalî? AuđiD-ta?“. Eu făcuî o mutră seriósă. „Să mă credeți pe mine“ — dîsei în tonul unui bărbat cu experiență — „tótă greșala stă în program“. Așa spune și tata, care știți c'a fost sergent major în armată și a servit țerii mulți ani de-a-rindul. Programa, fraților, e de vină“.

Am plecat cu toți spre casă. Pe drum v'e mărturisesc, că am început să mă gîndesc mai serios la examenul meu.

Mă gîndiam cu frică la privirea ce-mi va arunca mama mea, auđiam chiar tonul cel aspru și dojenitor al tatălui meu: „din tine n'o să easă nimic!“.

În adevăr s'era acelei dîle nenorocite n'a fost prea plăcută pentru mine, căci după ce părinții mi-au făcut dojenile cu-viincióse, tata hotărî scurt și coprinđetor să mă ia de la liceu și să mă dea la o meserie. Las că și starea materială a părinților mei nu era prea strălucită.

Deci lucrul cel mai cuminte a fost meseria, deși mă despărțiam cu mare greutate de frumósele dîle petrecute în liceu și de unele studii, care mi plăceau fôrte mult. Iubiam salele scólei, pe cari noi scolarii le umplém de sgomot și de veselie, iubiam bancile pe cari le ciocártiam cu bricegele nóstre și în care ne gravam numele ca să rămână neperitóre, iubiam chiar

și tabla, tabla cea mare și neagră, cel din urmă martor al căderii mele.

De ce am avut nenorocul să trag tocmai hârtiuța cu teorema lui Pitagora?... Cine știe, dacă mi s'ar fi dat o altă întrebare, dacă n'ași fi reușit cu succes? Atunci de sigur treceam în clasa următoare, ca și în anii trecuți?

Nóptea, după examen, am dormit rău. Visam tot patrați atîrnând de ipotenuse. La dreapta și la stînga vedeam numai patrații catetelor. Peste tot un amestec de linii, de litere, mici și mari, și în capul meu mereu se repeta: $NAF = BAC$ și $NAB = DEA$.

Au trecut mulți ani până am scăpat de prigonirile ipotenusei în vise. În sfîrșit timpul a șters din mintea mea și întîmplarea cu teorema lui Pitagora.....

Dar înainte cu câte-va săptămîni, eacă într'o zi i-mi cade în mînă un caet al copilului meu. Il deschid și imărmuresc. În caet vîd o figură grozavă, monstruoasă, figura necesară la demonstrarea teoremei din Pitagora.

„Maică! Prigonirea s'a întins și asupra copiilor mei! Bietul copil și lui are să-i fie tot așa de fatală teorema filosofului grec, cum mi-a fost și mie odinioară?!“.

Mă hotărîi deci să vorbesc cu el îndată ce va veni dela școală.

Cînd copilul se întorse îl întrebai cu ore care gravitate: „Eh, tu cum mergi cu geometria? Ați ajuns pe la teorema lui Pitagora?“

„Da, tată“, răspunse el nepăsător.

Mă mirai de nepăsarea lui,—ca și mine la examen! Clătinaî din cap.

„Grea teoremă!“ disei eu.

„De ce grea tată?“ și începu a căuta după caet.

„Ce? vrei să mă faci să cred, că pentru tine nu este grea?“

„Nu e grea de loc, tată!“

„Aș, tac!“ disei eu supărat, „știî, că nu-mi place fudulia!“

„Dar tată cum gîndesci D-ta că m'aș fuduli? Dacă vrei, uite, să-ți demonstrez, că nu e grea de loc!“

El luă o fîie de hîrtie și creionul și

începu cu o iuțelă de speriat să deseneze cabalistica figură a triunghiului.

„Ce privește demonstrația“, dise el, „sunt puțin cam încurcat....“

„Aha!“ disei eu.

„Dar numai ce privește metoda. Eu cunosc patru metode. După care să ți-o resolv?“

„Patru —?“, asta mi se părea cu neputință.

„Da, da! patru“, dacă ți-e egal, o să aleg pe cea mai simplă“.

Ah! Băiatul meu putea să demonstreze ori ce voia, eu eram silit să primesc ca bune ori-ce dovedî.

El începu a trage linii în sus și în jos, de-a-latul și de-a-lungul, în cruciș și în curmeziș, așa precum trebuia să fac și eu acuma două-deci și doi de ani. În modul cel mai convingător micul matematician începu a-mi demonstra că triunghiul ABC este egal cu NAF ; că romb $BHAB$ stă cu patratul $DEAB$ într'un raport pe care eu nu 'l voi înțelege cît voi mai trăi; că acesta cu acela este egal; ear acela este asemenea cu acesta, din care cauză urmăzează cu cea mai firăscă consecință din lume, că marele patrat $BHIC$ are o suprafață egală cu suma patraților $CAFN$ și $DEAB$.

Amețisem.

„Acuma“, — dise băiatul meu,—după ce duse răpede la bun sfîrșit înfricoșata dovadă — „acuma voesc să-ți dovedesc, că putem ajunge la acelaș rezultat după o altă metodă!“

„Pentru numele lui D-deu astîmpărate!“ strigai eu speriat, „Las'o că te ai obosit!“

„Obosit eu? De ce? Pentru nimica totă?“

Nimica totă! Pentru el e nimica totă teorema aceasta! Și nu e nici măcar obosit! În băiatul asta era ascuns un al doilea Newton. El era o dovadă vie contra teoriei ereditare. Talentul matematic de sigur că nu 'l moștenise de la mine.

Începui să mă uit la băiat cu un fel de grîză și de spaimă evlaviósă.

„Tu ești, după cum să vede, cel mai bun matematician în clasa vîștra?“ întrebai eu cu respect.

„Aș! Doi dintre conșcolarii mei sunt mai buni ca mine. Eu sunt al treilea. De alt-fel toți se silesc să știe teorema lui Pitagora și numai cei proști ca „măgarii“ nu o pot pricepe....!”

„Numai cei proști ca măgarii!....”

Din gura băiatului meu trebui să aud eu după douăzeci și doi de ani epitetul pe care mi-l deduse profesorul meu Roveni.

Dar firește că nu voiam să mă tradez. De acea disei; „sciu, sciu. Am glumit numai spunând că tu ești cel mai bun în clasă. Dar tu să nu-ți închipuiești că ești bun matematician, fiind-că ști teorema lui Pitagora“.

„Dar nici nu-mi închipuiesc lucrul ăsta, tată! Să pôte? Sunt în clasă câți-va școlari buni, la alte studii, dar nu sunt atenți la matematică și de acea ei nu înțeleg teorema, cu toate că nu sunt măgarii!“

Mi-am adus aminte de lectura lui Don Quihot, pe care mi-o imputa profesorul meu. Mie îmi plăcea mai mult poezia de cât matematică și fără să vroesc disei: „Förte adevărat! Alt-fel nu-mi pot explica de ce ești în școală n'am putut-o pricepe.....“

„Ce? tu tată?“ mă întrerupse băiatul. El mă privi mirat, apoi rămase zăpăcit și se roși până la vârful urechilor.

„Eh! dar aste sunt povești vechi dragul tatii!“ disei eu. Precum vedeți teorema lui Pitagora îmi pricinuisese din nou o desamăgire, dar de asta dată veselă. Căci eram fericit că fiul meu era un matematician așa de tare, cum eu nu fusesem nici odată. Totuși prietinie n'o să fie nici odată între ea și între mine, deși nu-i sunt atât de dușmănos, cum îi fusei odată și mă obișnuiesc s'o privesc ca pe un prietin al casei, ca pe un prietin, pe care nu'l poți ocoli. Și față de acesta trebuie să observăm o delicateță convențională, deși figura lui de cele mai multe ori ne este antipatică.

Florescu

HAMMERFEST*)

Când din largul oceanului, după o călătorie plină de primejdii, te apropii de fiordul Qualoe,

*) Orașul cel mai spre miază-noapte al Norvegiei, pe al 70-lea grad lat. nord.

ochiul setos de uscat zăresce la drépta, răsărind dintr'un părete stâncos, cinci până la șese case dominate de turnul de lemn al unei biserici și apărate de o pereche de tunuri în care pasările, în ciuda zeului Marte, își sporesc generațiile aripate. Aci e Hammerfest, orașul cel mai septentrional și ultima stațiune telegrafică. Orașul e mult mai mare de cum pare la prima vedere; mai bine de jumătate se întinde furșat pe o vale, și dacă într'o dimineață de vară urci stâncosul deal ce-l domină, atunci un tablou din cele mai mărețe se presintă ochiului. La pôlele dealului se așterne orașul cu prăvăliile sale curățele, cu magazine spoite roșu, cu colibe pescarilor, întinzându-se ca o trambă de pânză pe lângă buza apei alături cu portul acoperit cu bărci și nave comerciale. Mai departe, de cealaltă parte a fiordului Fuglenaes, de pe un istm îngust preșerat și el cu câte-va locuințe, se zăresce marea pe al cărei luciú fâlfăie stégul norvegian; iar în depărtare ochiul întâmpină munții din Saroe cu ale lor vârful ascuțite și încununate de ghețuri.

Încă pe la începutul evului mediu, apare în analele comerciale ale Laponiei numele acestui oraș. Pe atunci însă era numai un fel de alcătuire de câte-va colibe, dar portul oferind adăpost sigur și comod era bine cunoscut neguțătorilor din Bergen ca și pescarilor Ruși cari se îndeletniciau aci cu pescuitul, ori exercita de-a lungul litoralului profesiunea de pilot. Comerțul Laponiei, monopolizat în cursul unui secol, aduse populațiunea din partea locului în sapă de lemn reducând-o într'un fel de stare egală cu sclavia. În 1789, guvernul danez pricepu funestele consecințe ale monopolului concesionat unei asociații lacome și fără inimă. Comerțul devine liber și Hammerfestul obține în același timp privilegiul unei stațiuni comerciale libere. Se credea că în asemenea condițiuni fiind situat între cóstele septentrionale ale Norvegiei și Rusiei, târgul va înflori devenind centrul comercial al Nordului. Speranța acésta însă nu s'a realizat așa de curând. Hammerfestul, multă vreme a rămas o stațiune fără multă importanță. Leopold de Buch l'a vizitat în anul 1810 și-l zugrăvise în culori mohorâte: Tot orașul — dice el — e compus din nouă case cu 44 locuitori, dintre cari: un preot, 4 comercianți, un dascăl și un cismar. Mijloce de trai și lemne de foc nu se găsesc acolo.

În curs de 30 de ani, localitatea s'a dezvoltat numărând 80 de locuințe cu 400 suflete; și astăzi are peste 2400 locuitori, mai multe magazine, două hanuri poreclite oteluri, meseriași, fabricanți și un joc de biliard.

Progresul se datorește activității comercianților cari forméză aristocrația locală.

În timpul verei, micul orăsel presintă ochilor un tablou vesel și animat. Câte-va luni, portul e vizitat de vre-o 50 de mii de nave și bărci,

parte norvegienne, parte străine, mai ales engleze și rusești. Unele firesc numai în trecere, spre a se îndrepta, apoi spre Arhanghel ori spre Tromsø, iar altele pentru a alerga de la o insulă la alta după felurite mărfuri, pe când mare parte ancorază și rămân aci. Ele aduc felurite provisiuni: grâu, făină, cânepă primind în schimb: pește, piei de reni, untură de pește, blăni de vulpe etc. Hammerfest e capitala Laponiei apusene, în el se concentrează mai toate produsele provenite din pescuit și vânat, alimentând la rândul-i diferitele piețe ale districtului cu produsele importate.

Pe lângă comercianții suedezi, danezi și germani, târgul e vizitat de numeroși Ruși. Vase muscălești intră zilnic în port și cele mai multe dintre ele sunt așa de hodorogite și de șubrede, în cât cu greu ai putea crede că ar fi capabile să reziste unei furtuni. Ca să vă faceți o idee lămurită de soliditatea lor e suficient să amintesc că închieturile scândurilor nu sunt prinse cu cuie de fier, ci legate cu frânghii. Se spune că odată Țarul, vădând o astfel de alcătuire intrând în portul de la St. Petersburg, a rămas așa de mirat, în cât a dispus ca pe viitor să fie scutită de vamă. Și totuși, cu aceste vase, care ar îngrozi pe un matroz din Portsmouth, Rușii ocolesc Capul-Nord pătrundând în toate golfurile și fiordurile oceanului glacial. Ei ca pescari, prin iscusință și activitate stăruitoare, sunt superiori Norvegienilor. De și le este interzis pescuitul până la o anumită distanță de litoral, totuși zilnic trec peste limita interzisă; și fiind fără preget, isbutesc să distragă atențiunea celor însărcinați cu paza.

Pe lângă navele engleze și bărcile rusești, apare și luntrea Laponului aducând negustorului pești prinși cu mare trudă în curs de mai multe luni, spre a-și regula parte din datoriile făcute. Pe coridorul de lemn, ce împrejmuiește magazinele, furnică mulțimea care alergă după afaceri. Aci se ved costumele cele mai felurite și mai ciudate și se aud răsunând toate gâurile nordice. Comerciantul ocupat, cu căciula de vidră pe cap, și cu condeiul după ureche, stă în permanență la post, acum alergând la deposit, acum grăbind pasul spre comptuar. E timpul muncii cele mai încordate, căci de la activitatea desfășurată timp de trei până la patru luni de vară, depinde succesul afacerilor pe un an întreg. Acum se găsesc corăbiile pentru Spitzberg și se expediază pești cu destinațiunea pentru Spania și Portugalia. Totă ziua se scurge în mijlocul unei activități febrile și abia seara se recrează comerciantul, stând de vorbă împrejurul păharului cu punciu. Atunci bravi comercianți se alintă cu drag pe brațele nevinovatei desmerdări și, fiind din fire foarte ospitalieri, de se brodește vre-un străin între ei apoi îl întimpină cu dragoste și politeță fără sémân.

Când printre talazurile de negură și printre

nourii deși, cari de obicei înbrobodesc cerul orașului, străbate pe neașteptate o rază solară; când apar munții insulelor vecine cu marginile albastrii și cu vârfurile lor argintii sclipind în zarea depărtată; când marea cu luciul neîncrețit de adierea vântului se întinde ca un lac de argint între oraș și stâncă; atunci e o di splendidă și, o priveliște cu adevărat poetică se presintă observatorului.

Intr'o séra, prin luna lui August, de pe înălțimea unui pisc, pe la mezul nopții, am zărit sôrele, printr'un nour subțire, răsărind în totă splendoră sa. Marea întrégă strălucea într'o vâpae de lumină; munții apăreau într'o încântătoare colóre azurie ca întinsul orizont al regiunilor meridionale, pe când sôrele, printre pereții stâncoselor deluri culcat pe un așternut de granit, părea o găoțe de cristal.

Indată ce revine farmecul acestor frumoșe zile, lumea furnică prin oraș Fie-care dorește să se desfăteze privind acest fenomen pe cât de rar pe atât de trecător. Inșă asemenea zile de veselie sunt rari; cetă desă întunecă azurul cerului; frigul începe pe la mijlocul toamnei celei mai frumoșe; peste puțin corăbiile străine dispar una câte una; prăvăliile se închid; afacerile încetază și totul reintră în repaus.

Iarna a sosit. Și ce iarnă! nopți nesfârșite, cerul negru și pământul înghețat. Pe când vara, ziua cea mai lungă e de două luni și jumătate în Decembrie, pe la orele 12 ziua, ca să poți citi câte-va rânduri, trebuie să te apropii binișor de ferăstră. De dimineața până seara ard lămpile prin case, Veselia a dispărut, totul e în amorțire și noutăți nu mai sosesc din nici o parte. Poșta de uscat care vine de trei ori pe lună, acum sosește neregulat din cauza obstacolelor și a întunecului; iar cea de apă de la Trondhiem întâmpină obstacole și mai mari. Orașul, în acest timp fiind acoperit de un ceriș de pe care sôrele a fugit, pare ca și isolat de restul lumii.

Indată ce sosește seara, încep să licărescă prin văzduh mi de lumină, ca și când ar fi destinate de providență ca să înveselască cu frumoșele și blânde le lor raze întunerecul nopții. Acum apare *aurora boreală* cu pânzișul luminos și cu colorile-i fermecătoare mângâind cerul cu o palidă lumină argintie, care une-ori, acum dispare, acum iarăși reappare în forme fantastice pentru a se pierde din nou alungată valuri, valuri de vânt. Bieții ômenî caută toate mijlocele posibile spre a se distra. În acest scop au înființat o societate de lectură. Séra când viscolile nu-i împedică, convin când la unul, când la altul. Beau punciu, fumază ori jocă cărți. Până și intelectualii locali obicinuesc asemenea petreceri întru cât scrisul și cititul continuu la lumina lămpii e imposibil. O petrecere favorită sunt excursiunile. Indată ce cerul se mai răsună,

turiștii lăgă hârsopii norvegieni și alérgă pe podul de zăpadă peste stânci și prăpăstii.

Pe la finele lui Ianuarie, apar la orizont primele semne prevestitoare, că sôrele, care de atâta timp s'a depărtat, revine. La început se arată un feliu de lumină roșiatică și acesta e semnul bine cunoscut; pe care toți îl salută cu bucurie; e precursorul sôrelui care se apropie pentru a reînsufleți pământul și pe om. Primul care zărește acest semn prevestitor îl anunță cu glas tare. Toți serbeză acéstă și ca pe o adevărată sêrbătoare. Apariția roșiatică crește din ce în ce, luând forma unui disc; apoi din săptămână în săptămână se înalță tot mai sus deasupra orizontului, unde apoi stă neclintit, revêrsând căldură și lumină trei luni de zile neîntrerupt.

Din: «Lettres sur le Nord»

A. Crainic.

VARIETĂȚI

Dariu și Alexandru cel Mare

Pe când Alexandru cel Mare pleca cu război împotriva Persilor, primește dela Dariu, regele Persilor, o deputație, care îi aducea o scrisoare, o mie, o nua și o pungă de galbeni. În scrisoare se spune: »Eu Dariu, regele regilor, cel înrudit cu deii și însuși un ȕeu, îți fac cunoscut și-ți poruncesc ție Alexandre, sluga mea: întôrce-te înapoi la părinții tei, slugile mele, și culcă-te în pôla mamei tale. Îți trimit o nua, o minge și câți-va galbeni. Nuiua înșamnă, că ești încă tânăr și ai nevoie de educație; mingea, că trebuie să te joci cu tovarășii tei, iar galbenii ți-i-am trimis, ca atunci când nu veți mai avea ce mânca, să aveți cel puțin banii necesari pentru a vă putea întôrce în țera vöstră. Dacă însă nu veți urma poruncile mele, atunci voi trimite ômenii poliției, să te prindă și atunci n'o să te mai strunêscă cu nuiua ca pe un copil, ci o să te rêstignêscă ca pe un rebel«.

După trei zile Alexandru trimise următorul răspuns lui Dariu: »Regele Alexandru trimite salutări regelui Dariu. Dar o să fie rușinos, ca tu Dariu, un domnitor atât de puternic și înrudit cu deii, să ajungi peste cât-va timp sclavul mizerabil al unui copil cu numele de Alexandru. Căci eu plec acum împotriva ta, nu ca împotriva unui ȕeu, ci ca împotriva unui îngâmfat. A fost o copilărie din partea ta, că ne-ai arătat aurul tău, căci acum o să luptăm și cu mai mare curaj împotriva ta, ca să luăm o cantitate și mai mare. După ce însă te voi învinge, voi deveni celebru, căci voi fi biruit pe marele rege, pe dumnezeescul Dariu. Dacă tu mă vei învinge, nu vei face mare lucru, căci vei învinge un băețoiu prost«.

«Darurile tale le am primit cu bucurie ca semne bune. Căci cu nuiua voi bate pe barbarii tei, și

cu mingea m'ai anunțat, că voi deveni stăpânitorul globului pămîntesc».

Într'adevăr după câte-va luni Alexandru punea stăpânire pe imperiul lui Dariu, pe familia și bogățiile lui, iar acesta rățacia fugar prin munții Asiei, unde a și fost apoi omorît de o mână trădătoare.

C. M.

* * *

Pentru a preface un an de la fundarea Romei (ab urbe condita) după Varro, într'un an înainte de nascerea lui Christos, micșorăm anul respectiv de la fundarea Romei c'o unitate; iar rêmășița o scădem din 753, anul fundării Romei. Așa de pildă, anul 621 ab urbe condita e egal cu 133 ani înainte de Christos, ceea-ce a rezultat din scăderea lui 620 din 753. Invers, un an înainte de nascerea lui Christos, (ante Christum natum) se transformă într'un an de la fundarea Romei, dacă din anul respectiv înainte de Christos scădem o unime, iar restu-l subtragem din 753. De exemplu: anul 133 înainte de Christos este 621 de la fundarea Romei. Ceea-ce a rezultat din scăderea unei unități din 133 și scăderea lui 132 din 753.

* * *

Ce costă animalele răpitoare ?

În fie-care an să ține în grădina zoologică din Anvers un târg de animale din țêrile tropice. La acest târg vestit în Europa vin directorii grădinilor zoologice și comercianții de ast-fel de animale din Londra, Liverpool, Hamburg, Berlin, Dresda, Frankfurt și din alte orașe precum și proprietari de ai menajeriilor din toate țêrile. Grădina zoologică din Anvers își are agenții ei, care caută după fel de fel de animale rari, le cumpără și le vind. Prețurile de acuma sunt cele următore: un leu sau un tigră costă după calitatea lui, între 1000 și 10000 lei, femeiușele costă numai 1000 până la 3000 lei, un urs polar 1000—2000 lei, un jaguar 1000—1500 lei, o panteră 500—800 lei, un sêrpe până la 1000 lei, un struț 1000—1500 lei, un vultur african 1000 lei, vulturii europeni între 100—1000 lei, un condor 600 lei.

parte norvegiene, parte străine, mai ales engleze și rusești. Unele firesce numai în trecere, spre a se îndrepta, apoi spre Arhanghel ori spre Tromsø, iar altele pentru a alerga de la o insulă la alta după felurite mărfuri, pe când mare parte ancorază și rămân aci. Ele aduc felurite provisiuni: grâu, făină, cânepă primind în schimb: pește, piei de reni, untură de pește, blăni de vulpe etc. Hammerfest e capitala Laponiei apusene, în el se concentrează mai toate produsele provenite din pescuit și vânat, alimentând la rândul lor diferitele piețe ale districtului cu produsele importate.

Pe lângă comerțianții suedezi, danezi și germani, târgul e vizitat de numeroși Ruși. Vase muscălești intră zilnic în port și cele mai multe dintre ele sunt așa de hodorogite și de șubrede, în cât cu greu ai putea crede că ar fi capabile să reziste unei furtuni. Ca să vă faceți o idee lămurită de soliditatea lor e suficient să amintesc că închieturile scândurilor nu sunt prinse cu cuie de fier, ci legate cu frânghii. Se spune că odată Tarul, vedând o astfel de alcătuire intrând în portul de la St. Petersburg, a rămas așa de mirat, în cât a dispus ca pe viitor să fie scutită de vamă. Și totuși, cu aceste vase, care ar îngrozi pe un matroz din Portsmouth, Rușii ocolesc Capul-Nord pătrundând în toate golfurile și fiordurile oceanului glacial. Ei ca pescari, prin iscusință și activitate stăruitoare, sunt superiori Norvegienilor. De și le este interzis pescuitul până la o anumită distanță de litoral, totuși zilnic trec peste limita interzisă; și fiind fără preget, isbutesc să distragă atențiunea celor însărcinați cu paza.

Pe lângă navele engleze și bărcile rusești, apare și luntrea Laponului aducând negustorului peștii prinși cu mare trudă în curs de mai multe luni, spre a-și regula parte din datoriile făcute. Pe coridorul de lemn, ce împrejmuește magazinele, furnică mulțimea care alergă după afaceri. Aci se ved costumele cele mai felurite și mai ciudate și se aud răsunând toate graiurile nordice. Comerțiantul ocupat, cu căciula de vidră pe cap, și cu condeiul după ureche, stă în permanență la post, acum alergând la deposit, acum grăbind pasul spre comptuar. E timpul muncii cele mai încordate, căci de la activitatea desfășurată timp de trei până la patru luni de vară, depinde succesul afacerilor pe un an întreg. Acum se găsesc corăbiile pentru Spitzberg și se expediază pești cu destinațiunea pentru Spania și Portugalia. Totă ziua se scurge în mijlocul unei activități febrile și abia seara se recrează comerciantul, stând de vorbă împrejurul păharului cu punctiu. Atunci bravi comercianți se alintă cu drag pe brațele nevinovatei desmerdări și, fiind din fire foarte ospitalieri, de se brodește vre-un străin între ei apoi îl întâmpină cu dragoste și politeță fără sémân.

Când printre talazurile de negură și printre

nourii deși, cari de obicei îmbrobodesc cerul orașului, străbate pe neașteptate o rază solară; când apar munții insulelor vecine cu marginile albastrii și cu vârfurile lor argintii sclipind în zarea depărtată; când marea cu luciul neîncrețit de adierea vântului se întinde ca un lac de argint între oraș și stâncă; atunci e o di splendidă și, o priveliște cu adevărat poetică se presintă observatorului.

Intr-o seară, prin luna lui August, de pe înălțimea unui pisc, pe la mezul nopții, am zărit soarele, printr'un nour subțire, răsărind în totă splendoria sa. Marea întrégă strălucea într-o vâpae de lumină; munții apăreau într-o încântătoare colorie azurie ca intinsul orizont al regiunilor meridionale, pe când soarele, printre pereții stâncoselor deluri culcat pe un așternut de granit, părea o găoțe de cristal.

Indată ce revine farmecul acestor frumoșele, lumea furnică prin oraș. Fie-care dorește să se desfăteze privind acest fenomen pe cât de rar pe atât de trecător. Insa asemenea zile de veselie sunt rari; cetă deasă întunecă azurul cerului; frigul începe pe la mijlocul toamnei celei mai frumoșe; peste puțin corăbiile străine dispar una câte una; prăvăliile se închid; afacerile încetază și totul reintră în repaus.

Iarna a sosit. Și ce iarnă! nopți nesfârșite, cerul negru și pământul înghețat. Pe când vara, ziua cea mai lungă e de două luni și jumătate în Decembrie, pe la orele 12 ziua, ca să poți citi câte-va rânduri, trebuie să te apropii binișor de ferăstră. De dimineața până seara ard lămpile prin case. Veselia a dispărut, totul e în amorțire și noutăți nu mai sosesc din nici o parte. Poșta de uscat care vine de trei ori pe lună, acum sosește neregulat din cauza obstacolelor și a întunerecului; iar cea de apă de la Trondhiem întâmpină obstacole și mai mari. Orașul, în acest timp fiind acoperit de un ceriu de pe care soarele a fugit, pare ca și isolat de restul lumii.

Indată ce sosește seara, încep să licărescă prin văzduh mi de lumină, ca și când ar fi destinate de providență ca să înveselască cu frumoșele și blânde le lor raze întunerecul nopții. Acum apare *aurora boreală* cu pânzișul luminos și cu colorile-i fermecătoare mângâind cerul cu o palidă lumină argintie, care une-ori, acum dispare, acum iarăși reappare în forme fantastice pentru a se pierde din nou alungată valuri, valuri de vânt. Bieții omeni caută toate mijloacele posibile spre a se distra. În acest scop au înființat o societate de lectură. Săra când viscolile nu-i împedică, convin când la unul, când la altul. Bea punctiu, fumază ori jocă cărți. Până și intelectualii locali obicinuesc asemenea petreceri întru cât scrisul și cititul continuu la lumina lămpii e imposibil. O petrecere favorită sunt excursiunile. Indată ce cerul se mai răsună,

turiștii lăgă hârsopii norvegieni și alergă pe podul de zăpadă peste stânci și prăpăstii.

Pe la finele lui Ianuarie, apar la orizont primele semne prevestitoare, că sôrele, care de atâta timp s'a depărtat, revine. La început se arată un feliu de lumină roșiatică și acesta e semnul bine cunoscut; pe care toți îl salută cu bucurie; e precursorul sôrelui care se apropie pentru a reînsufleți pământul și pe om. Primul care zărește acest semn prevestitor îl anunță cu glas tare. Toți serbeză această și ca pe o adevărată sêrbătoare. Apariția roșiatică crește din ce în ce, luând forma unui disc; apoi din sêptămână în sêptămână se înalță tot mai sus deasupra orizontului, unde apoi stă neclintit, revêrsând căldură și lumină trei luni de zile neîntrerupt.

Din: «Lettres sur le Nord»

A. Crainic.

VARIETĂȚI

Dariu și Alexandru cel Mare

Pe când Alexandru cel Mare pleca cu război împotriva Perșilor, primește dela Dariu, regele Perșilor, o deputație, care îi aducea o scrisoare, o minge, o nuia și o pungă de galbeni. În scrisoare se spune: »Eu Dariu, regele regilor, cel înrudit cu ȧei și însuși un ȧeu, îți fac cunoscut și-ți poruncesc ție Alexandre, sluga mea: întorcede-te înapoi la părinții tei, slugile mele, și culcâte în pola mamei tale. Îți trimit o nuia, o minge și câți-va galbeni. Nuiaua însămnă, că ești încă tînăr și ai nevoie de educație; mingea, că trebuie să te joci cu tovarășii tei, iar galbenii ȧi-i-am trimis, ca atunci când nu veți mai avea ce mânca, să aveți cel puțin banii necesari pentru a vê putea întorcede în țera vóastră. Dacă însă nu veți urma poruncile mele, atunci voi trimité ómenii poliției, să te prindă și atunci n'o să te mai strunésca cu nuiaua ca pe un copil, ci o să te rêstignésca ca pe un rebel«.

După trei ȧile Alexandru trimise următorul rês-puns lui Dariu: »Regele Alexandru trimite salutări regelui Dariu. Dar o să fie rușinos, ca tu Dariu, un domnitor atât de puternic și înrudit cu ȧei, să ajungi peste cât-va timp sclavul mizerabil al unui copil cu numele de Alexandru. Căci eu plec acum împotriva ta, nu ca împotriva unui ȧeu, ci ca împotriva unui îngâmfat. A fost o copilărie din partea ta, că ne-ai arătat aurul têu, căci acum o să luptăm și cu mai mare curaj împotriva ta, ca să luăm o cantitate și mai mare. După ce însă te voi învinge, voi deveni celebru, căci voi fi biruit pe marele rege, pe dumneȧeescul Dariu. Dacă tu mă veți învinge, nu veți face mare lucru, căci veți învinge un băeȧoiu prost«.

«Darurile tale le am primit cu bucurie ca semne bune. Căci cu nuiaua voi bate pe barbarii tei, și

cu mingea m'ai anunțat, că voi deveni stăpânitorul globului pămîntesc».

Intr'adevêr după câte-va luni Alexandru punea stăpânire pe imperiul lui Dariu, pe familia și bogăȧiile lui, iar acesta rătăcia fugar prin munții Asiei, unde a și fost apoi omorît de o mână trădătoare.

C. M.

* * *

Pentru a preface un an de la fundarea Romei (ab urbe condita) după Varro, într'un an înainte de nascerea lui Christos, micșorăm anul respectiv de la fundarea Romei c'o unitate; iar rêmășita o scădem din 753, anul fundarei Romei. Așa de pildă, anul 621 ab urbe condita e egal cu 133 ani înainte de Christos, ceea-ce a rezultat din scăderea lui 620 din 753. Invers, un an înainte de nascerea lui Christos, (ante Christum natum) se transformă într'un an de la fundarea Romei, dacă din anul respectiv înainte de Christos scădem o unime, iar restul subtragem din 753. De exemplu: anul 133 înainte de Christos este 621 de la fundarea Romei. Ceea-ce a rezultat din scăderea unei unități din 133 și scăderea lui 132 din 753.

* * *

Ce costă animalele răpitoare ?

În fie-care an să ține în grădina zoologică din Anvers un tîrg de animale din țările tropice. La acest tîrg vestit în Europa vin directorii grădinilor zoologice și comercianți de ast-fel de animale din Londra, Liverpool, Hamburg, Berlin, Dresda, Frankfurt și din alte orașe precum și proprietari de ai menajeriilor din toate țările. Grădina zoologică din Anvers își are agenții ei, care caută după fel de fel de animale rari, le cumpără și le vind. Prețurile de acum sunt cele următoare: un leu sau un tigru costă după calitatea lui, între 1000 și 10000 lei, femeiușele costă numai 1000 până la 3000 lei, un urs polar 1000—2000 lei, un jaguar 1000—1500 lei, o panteră 500—800 lei, un sêrpe până la 1000 lei, un struț 1000—1500 lei, un vultur african 1000 lei, vulturii europeni între 100—1000 lei, un condor 600 lei.

PROBLEME PROPUSE DE ALANDRON

Pentru elevii primelor 3 clase gimnasiale

I. O persoană merge la o expoziție, care are patru secțiuni. În prima secțiune plătește un leu de intrare și cumpără cu jumătate din banii cei mai rămăsese un obiect. La eșire din această secțiune dă un leu unei persoane, care dădea explicații vizitatorilor.

În a doua secțiune plătește la intrare tot un leu și din restul banilor săi dă jumătate pe un obiect, iar la eșire dă un leu călăuzei.

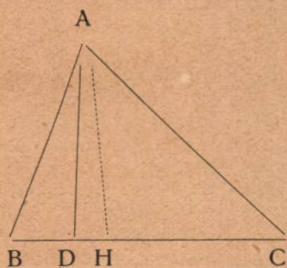
Tot așa și pentru cele două din urmă secțiuni. Când e din ultima secțiune constată cu mare regret că cheltuisese toți banii, carii îi avea.

Cu câți lei venise dânsul la expoziție?

II. Într-o stație mică este o linie de drum de fer dublă. Pe linia doua țăsa de garaj nu încap de cât 10 vagoane. La un moment dat sosesc din direcții opuse două trenuri, fie-care cu câte 50 vagoane. Ce manipulațiuni se vor face pentru ca în timpul cel mai scurt cele două trenuri să-și continue fie-care direcțiunea sa?

Pentru elevii din Cl. IV. și V. gimnasiale

În triunghiul oarecare ABC se duce dreapta AD așa că unghiul BAD este egal cu ACB .

Triunghiurile ABC și ABD sunt asemenea căci au unghiul ABC comun și unghiurile $BAD = ACB$ prin construcție.

stracție.

Aceste triunghiuri au și o aceeași înălțime AH .

Se știe că

$$\frac{\text{Sup } ABC}{\text{Sup } ABD} = \frac{AC^2}{AD^2} = \frac{BC}{BD}$$

$$\text{Din } \frac{AC^2}{AD^2} = \frac{BC}{BD} \text{ avem } \frac{AC^2}{BC} = \frac{AD^2}{BD} \quad 1)$$

$$\text{În triun. } ABC \text{ avem } AC^2 = AB^2 + BC^2 - 2BC \cdot BH$$

$$\text{În triun. } ABD \text{ avem } AD^2 = AB^2 + DB^2 - 2BD \cdot BH$$

Înlocuind aceste valori în 1) avem

$$\frac{AB^2 + BC^2 - 2BC \cdot BH}{BC} = \frac{AB^2 + DB^2 - 2BD \cdot BH}{BD}$$

$$\text{Sau } \frac{AB^2}{BC} + BC - 2BH = \frac{AB^2}{BD} + BD - 2BH$$

$$\text{Sau } \frac{AB^2}{BC} - BD = \frac{AB^2}{BD} - BC$$

$$\text{Sau } \frac{AB^2 - BD \cdot BC}{BC} = \frac{AB^2 - BC \cdot BD}{BD}$$

Dar aici numărătorii sunt egali, ar urma deci ca și numitorii să fie egali deci $BC = BD$.

Această egalitate fiind absurdă, să se caute punctul slab al raționamentului?

Pentru elevii din gimnasiu

1) Se ia o bucată mare de ghiață așezată pe două scaune așa ca mijlocul gheței să nu stea pe nici un scaun. Se înfășură mijlocul acestei gheți cu o sfărâ ale cărei capete care atârnă de desubt, sunt înodate și de ele se lăgă apoi o greutate.

După un timp ore care se observă că sfoara pătrunde prin ghiață și cade jos împreună cu greutatea și totuși ghiața nu e ruptă. Cum se explică acest fenomen?

2) Se ia o farfurie cu apă în care se pune de plutesc un dop. Pe dopul de plută se așază o hârtie, căreia i se dă foc. Dacă acoperim cu un pahar se observă, că apa se ridică în pahar. Care e explicațiunea acestui fenomen?

3) Un fumător de tutun pôte să scôtă fumul prin ureche?

4) Care este animalul care își are nasul său în palmă?

Pentru elevii cursului superior de liceu

Care este metalul cu cei mai numeroși compuși (combinațiuni) colorați?

Cine din abonații noștri va trimite rezolvarea cea mai corectă a problemelor, va lua parte la un premiu.

Soluția câștigătorului și numele celor ce vor fi rezolvat problemele se vor publica în numărul viitor.

LUNA FEBRUARIE (Făurar)

Februarius (latinesce). Février (franțuzesce). Februar (german). Andestirion (grecesce).

Dile vrednice de însemnat în această lună.

2/14 1821. † Petru Maior (istoric) în Pesta.
 5/17 1541. Petru Rareș taie capul lui Alexandru V.
 12/24 1468. † Ion Gutenberg, descoperitorul tipografiei.
 14/26 1834. † Senefelder, descoperitorul litografiei.
 16/28 1754. * George Șincai (mare istoric) în Șamșud
 (Transilvania).

22/6 Martie 1521. Magelhaens descopere Australia.
 24/8 Martie 1848. Incepe revoluția în București și Iași.
 25/ Martie 1777. Austria încorporează Bucovina.
 26/10 Martie 1688. Curtea Vienei mulțumesc lui Șerban
 Cantacuzino pentru găsirea Turcilor.
 * Însemnă născut. — † Însemnă mort.

Fie-care din tinerii noștri *abonați* este invitat a ne trimite ghicitori, șarade, aritmografe ș. a. compuse de el însuși (nu copiate), cari se vor publica spre deslegare.

Ele trebuie scrise lămurite și sact și soluțiunea pusă la urmă.

Recomandăm «Herbariul său colecțiune de plante» din editura N. D. Mișoșescu T.-Jiu, pentru Martie, când încep excursiunile botanice.

Pe pag. 6 din No. 1 rândul al 9-lea de sus a se citi în loc de Basarabia, Dobrogi.

Sunt rugați toți D. cari au primit No. 1 și acum No. 2 al «Amicului tinerimei» să ne comunice dacă se abonează și în acest cas să bine-voiască a ne trimite prețul abonamentului, ear dacă nu voesc să aboneze să ne înapoieze amândouă numerile. De orice până acum avem puțin abonati. «Amicul tinerimei» va apare odată pe lună, îndată însă ce vom avea un număr suficient va apare de două ori lunar și îl vom ilustra.

Cei cari vor deslăga problemele de pe pagina 31 vor primi un premiu și li se vor publica numele.

JOCUL ȘAHULUI

Tradiția spune că acest joc l'a inventat un învățat indic Nasir sau Sisa. Chinezii îl cunoșteau cu 200 ani înainte de Cristos. Din India s'a răspândit în Persia. Prin Arabi și expedițiunile cruciate s'a adus în Europa. Astăzi se joacă în tota lumea. În l. sanscrită se numește «stranci» — părțile principale ale unei armate (soldați, cai, elefanți, căruțe, etc.) Numele de șah — rege, i-a rămas din limba persiană. Este un joc din cele mai vechi, mai răspândit și mai ingenios și din acest din urmă punct de vedere nici n'ar trebui să se pună printre jocuri. Numai dibăcia, precauțiunea și privirea generală a jucătorului asupra mersului figurilor, asigură victoria. Ast-fel este el jocul cel mai nobil și mai potrivit pentru omul cugetător, asupra tinerimei însă are

o înrăurire foarte însemnată, căci îi moderă pasiunile, îl deprinde la răbdare și precauțiune, îi dezvoltă judecata și priceperea.

I.

Șahul se joacă de două persoane, pe o blăniță împărțită în 64 pătrați, 32 negri, 32 albi. Fie-care persoană are la dispoziție câte 16 figuri; una: 16 negre, cealaltă: 16 albe, spre deosebire. Aceste 32 figuri se pot considera ca două armate, cari conduse de jucător, poartă război, una contra celeilalte. Avem deci o armată albă și alta neagră. Fie-care armată este compusă din câte 8 figuri; să le numim ofițeri și câte 8 soldați și anume:

ALBI

Un rege
 Un aghiotant (regina)
 2 turnuri (artileria)
 2 călăreți (cavaleria)
 2 căpitani
 și
 8 soldați (infanterie)

NEGRI

Un rege
 Un aghiotant (regina)
 2 turnuri (artileria)
 2 călăreți (cavaleria)
 2 căpitani
 și
 8 soldați (infanterie)

Ast-fel se însemnă figurile în tipar, în realitate regele seamănă bine cu aghiotantul, acesta este ceva mai mic.

NEGRU

Jucătorii [șahiști] se așează unul în fața celui lalt la tablă, ast-fel ca fie-care se aibă patratul alb din colțul de la dreapta sa [ca în figura de mai jos, h 1, a 8]. Prin tragere la sorti se hotărește care culore începe jocul. Fie-care își așează apoi armata pe câmpul de război, adică pe cele două rinduri de patrați de la margine în chipul următor: [vezi fig.]

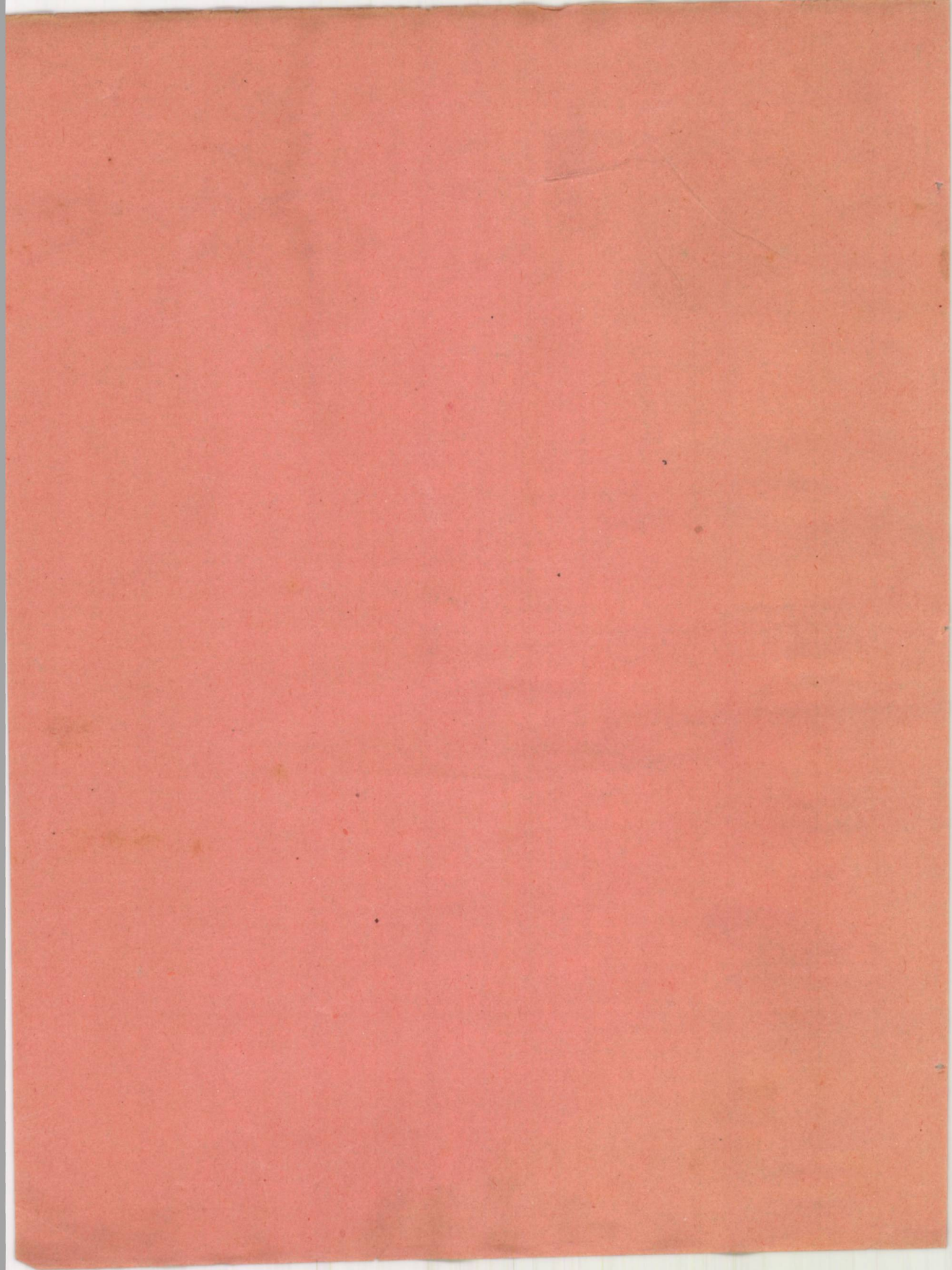
Amândouă armatele sunt aședate în acelaș fel. Regele ALB stă pe un câmp NEGRU și cel NEGRU pe unul ALB. Aghiotantul alb stă pe un câmp alb, și cel negru pe un câmp negru. Soldații formează un șir de apărare dinaintea figurilor-ofițeri și se numesc după cum sunt aședăți înaintea acestora; soldatul regelui, s. aghiotantului ș. a. m. d.

(Va urma)

M.

Director, proprietar și editor I. MOISIL prof. și directorul gimnasiului din Târgu-Jiu.
 Comitetul de redacție: AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANCU, AUG. CRAINIC, E. CON. I. MĂLĂESCU,
 I. MOISIL, profesori ai Gimnasiului Tg.-Jiu

TIPARUL N. D. MIȘOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE T.-JIU.

Abonamentul pentru România

Pe un an	8 lei
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an	8 coroane
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

CHRISTOS A ÎNVIAT.

Cu aceste cuvinte ne salutăm în ziua cea mare și sfântă a Paștilor, la cari noi răspundem: «*Adevărat că a înviat*».

Și veche este această exclamare evlavioasă, tot atât de veche ca și creștinismul, care a cucerit cu învățăturile sale de iubire adevărată lumea întreagă. Nu este un colțișor în lumea largă unde nu ar fi străbătut creștinismul prin apostoli și învățăturele sale. În totă lumea se laudă astăzi mărirea lui D-zeu și învierea Mântuitorului Christos. În toate părțile lumii și la toate neamurile se cântă «Christos a înviat!»

În viața creștină, sărbătoarea Sfintelor Paști este mare, pentru că este ziua Domnului, ziua în care lumea creștină serbează aducerea aminte despre învierea din morți a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos, Fiul lui D-zeu.

În această mare sărbătoare, care este sărbătoarea sărbătorilor, să lăsăm la o parte totă grija cea lumescă și cu mare respect și mulțămire să ne îndreptăm sufletul spre ceriul la Tatăl cel ceresc, de unde ne vine tot darul și tot binele.

Pe timpurile de la începutul creștinismului, credincioșii erau prigoniți foarte mult din partea păgânilor, erau aruncați de vii fiarelor sălbatice, iar alții omoriți și torturați pentru credința și alipirea lor către Biserica Mântuitorului Isus; dar cu toate acestea legea tot nu și-a lepădat-o, ci mai bine a suferit morțea pentru ea, căci mare a fost credința și tăria lor sufletească cu care îndurau prigonirile și chinurile din partea păgânilor.

Cât de sfântă trebuia deci să le fie lor sărbătoarea Invierei Mântuitorului neamului omenesc, din a cărei serbare luați bărbăție și curajiu nou față cu nemilosoșele gone.

Nouă-spre-dece secolii au trecut de atunci și creștinismul cu învățăturile lui stă și astăzi, iar stăpânirile păgâne s-au stins și au perit precum piere fumul de vânt și cum se topește cera de fața focului, căci mare este puterea lui D-zeu și nu dă uitării pe cei ce se tem de El și cu inimă curată se închină Lui.

De vom face o reprivire în istoria lumii, vom afla cu uimire, că numai popoarele acelea au înaintat în cultură, cari au primit învățăturile Mântuitorului Isus. Popoare întregi, cari s-au opus de a primi învățăturile Lui, au perit, în cât nici urma lor nu se

mai știe; ele s'au topit în fața creștinismului ca cêra înaintea focului.

În tocmai precum a înviat Mântuitorul Isus din mormânt, tot așa a înviat și neamul românesc din mormântul în care îl băgaseră popórele barbare, cari au trecut prin Dacia Traiană; dar acele popóre au dispărut, și iarăși a înviat Românul băstinaș cu datinele sale, cu moravurile și credințele sale creștinești în vechiul său pământ, unde și astăzi răsună graiul românesc și va răsună cât va fi lumea.

Farmecul rezistenței neamului românesc în contra cötropirei și nimicirii sale de popórele barbare o aflăm în mare parte în legea sa creștină, care 'l petrece de la leagăn până la mormânt, și nici o putere lumescă nu'l va putea abate nici o dată de la religia sa creștină și națională, cu sărbătorile sale, dintre care cele mai însemnate sunt paștile; căci cu învierea Mântuitorului nostru Isus Christos înviază și natura întrégă și toți se bucură și se veselesc că vine primăvara cu florile și fructele sale cele multe, după timpul cel neguros al iernei.

Nu nêmul jidovesc, din al cărui sîn a eșit apostoli ceî întâiu, au lătit și susținut în vătăturele Mântuitorului Isus, ci gîntea romană, și o dată cu creștinismul a lătit și cultura între cele-lalte popóre; așa dar cu tot dreptul ne cântă marele bard de la Mircești în poesia sa «Gîntea Latină»:

«În ziua de judecată

Când fața 'n cer cu Domnul Sfânt

Latina gîntă va fi 'ntrebată:

Ce ai făcut pe-acest pământ?

Ea va răspunde sus și tare:

O, Dómne! în lume cât am stat

În ochii sêi plini de-admirare

Pe Tine te-am reprezentat!»

Paștile sunt dar sărbătorile Domnului și ale Românului, deci să cântăm cu toții: «Christos a înviat din morți cu mórtea pre mórte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le».

Bucuresci

Dr. Elefterescu

Profesor

Regina Berta

Dragi copii! Voi trebuie să fi auzit vorbindu-se de cătră părinții voștri de o țeră mare și frumoasă, ce se numește Franța. Ceî d'între voi cari sunt mai mari trebuie să fi învățat unde se află ea și chiar din istoria ei. Ei bine! eu astăzi vreau să vă povestesc despre regina Berta cu piciorul mare. Ea a trăit și a domnit în Franța de mult, sunt peste o mie de ani de atunci și foarte puțin să scie despre ea, atât de puțin, că nu să scie bine nici a cui fată a fost. Unii dic că a fost fata contelui de Laon, însă sigur nu să scie. Trubadurii au compus asupra aventurilor ei o poveste frumoasă, pe care vreau să v'o spu. Deși toate câte le spun ei nu pot fi adevărate, dar tot ceva, ceva trebuie să se fi întîmplat ca să fi dat naștere acestei povești.

Era odată ca nici odată cu drept pot spune, că dacă n'ar fi fost, nu s'ar povesti, un rege ce domnia în ținuturile de adî ai Ungariei, și-i diceau *Floru*. Pe regina o chema *Flóre albă*. Ei aveau o fată foarte frumoasă pe care o numiau *Berta*. Pe lângă că era foarte frumoasă, precum vă spuseli, dar ea mai era și bună, ascultătoare și foarte vrednică, învățase să cöse și să tórca așa de frumos, cum nici o fată de la curte nu scia. Ea nu avea decât un singur cusur, că îi era un picior mai mare ca celalalt.

Eacă că într'o zi veniră soli de la regele Franței, Pipin cel scurt, spre a cere pe tinera princésă în căsătorie. Mult a mai plâns bieta regină *Flóre albă* de plecarea fiicei sale în așa țeră depărtată dar cum să îndrăznescă să se împotrivescă voinei regelui.

Ea dete fetei sale pentru a o întovărăși pe Baba Margista, o bătrână, pe care o credeau foarte devotată împreună cu fata ei Alista. Alista era foarte dragă reginei din cauză că sêmăna grozav cu Berta și de acea o și crescuse pe lângă ea la curte. Le mai dete și pe un vechiu servitor, a-nume Tybert.

Berta părăsi dar frumosul lor palat și frumoasă ei țeră, călare pe un cal murg și se despărți plângend de mama sa, care îi dete spre amintire inelul ce-l purta în deget.

Dar abia ajunse Berta în Franța și întălnise pe logodnicul ei numai vr'o câte-va minute, că bătrânei Margista îi veni în gând să cerce, dacă nu o putea să înșele pe rege și să-i dea pe fata ei de nevastă, cea ce i păru foarte lesne din pricină că sêmănau așa de mult fetele una cu alta.

În ziua când era hotărîtă nunta, Alista îmbrăcată de Margista cu hainele regale, fu primită ca regină în Paris și după ce se făcu nunta cu mare alai, o duseră în palatul soțului ei. Pe biata Berta o luară ómenii lui Tybert și o duseră într'o pădure departe de Paris, lăsându-i numai o rochie și o manta ușoră.

Biata fată rămase singură, rătăci prin pădure, expusă frigului și ploiei, ghimpii îi înțepau picioarele și-i rupeau hainele de pe ea. Cuprinsă de fîme și de sete merse înainte până ajunsese la o cișmea, unde după ce beu, i-și făcu semnul crucei și se culcă pe pămîntul gol. O ursică trecu pe acolo și se vede că Dumnezeu păzi pe nenorocita princesă de mîrte, căci fiara, mai puțin sîlbatică de cît ômenii, cărora fusese încredințată de cătră mama ei, nu se atinse de dînsa. Despre ziua făcîndu-și rugăciunea jură că va destăinui cine este, de-î va trimite Dumnezeu vr'o scăpare. Plecând mai departe întîlni pe un pustnic, căruia făcîndu-i-se milă de ea o îndreptă spre coliba unui tăietor de lemne, anume Simon, om bun și milostiv.

El avea o soție și o fată, care îmbrățișă pe nenorocita Berta, și ea recunoscătoare le iubi și le servi ca și cum ar fi fost fiica și sora lor, și așteptînd să vie țile mai fericite, mergea la pădure, aducea apă și sîra torcea cu mânele-î fine de regină firul așa de subțire, că s'a dus vestea, așa că și acum se povestește: «Din timpul cînd regina Berta torcea».

Dar pe cînd buna princesă suferia cu răbdare nenorocirile ei fără s'ăși tradeze numele, Regina, pe care lumea o credea că era adevărata Berta, uimea pe poporul său prîn mîndria și aroganța sa.

Nu să vorbea de cît de rîutatea ei și de crușimile ce le săvîrșea. Nimeni nu recunoștea într'însa pe princesa, de a cărei bunătate se dusese vestea peste munți și țeri.

Șapte ani trecură ast-fel. Regina «Flóre Albă» muncită de dorul cel avea de fiică-sa se rugă atît de mult de regele Floru, că-i dete voe să plece, și ea porni cu repediciunea cea mai mare, că doar o ajunge mai curînd. Dar abia trecuse de pădurile Germaniei și cum ajunsese pe pămîntul Francilor, în loc de laudele și bine-cuvîntările pe care se aștepta se auză despre fata ei, pe care o știa atît de bună, băga de sîmă că poporul nu vorbea de dînsa de cît cu ură și cu dispreț.

Alista cum primi vestea că regina «Flóre Albă», trebuia se ajungă la palat; se puse în pat, prefăcîndu-se că este bolnavă de mîrte și Margista plîngînd dîse întăi reginei Flóre Albă că Berta dîrme și nu trebuie deșteptată. Regina, care începea să se tîmă de ceva, și simțînd că nu i se spunea adevărul întrebă de Alista. Margista îi răspunse plîngînd că Alista a murit de mult. În fine ne mai putînd se o împedece mai mult, o lăsară se între într'o cameră întunecată de tot, unde bolnava aprîpe că nu se mai putea cunîsce de multe draperii bogate și lungi, ce avea împrejurul patului și la fereste.

Alista cu voce tremurîndă spunea, că este atît de bolnavă și că îi este tîmă să se arete bine mamei sale ca să o vadă, că o rîgă să o erte, că nu o pîte primi mai bine, și curînd după aceea dîcînd că are trebuința de odihnă se rugă să o lase singură.

Flóre Albă cu tîtă asemînarea celor două fete și de anii ce trecuseră, nu se lăsă să fie înșelată. Ea nu se încredu în minciunile ce i înșirau Margista și fiică-sa și dîcînd că vrea să vadă mai de aprîpe pe tînera regină, ea luă o luminare de ceră aprînsă și apropiîndu-se de pat, trase plapuma și descoperi picioarele bolnavei, care apărură unul cît altul.

Flóre Albă convînsă de adevăr se puse pe plîns și alergînd la rege îi cădu în genunchi descoperîndu-i că regina nu este fata ei, și cere să se caute fata pe care nu se scie dacă nu i-a omorît-o.

Pipin i spuse că nu și'a putut nicî odată iubi nevasta din cauza rîutatei ei, și dă ordine să se pedepsescă criminalii, și să se caute soția ce i-a fost promisă. Tybert mărturisi că a vrut s'o omîre dar că tovarîșului său Morand i'a fost milă de dînsa și i'a lăsat vieța.

Bêtrîna Margista fu arsă de vie, Tybert fu spînzurat, Alista fu închisă într'o monăstire. Regele trimise ômeni călări în tîtă țera, sunînd cu cornul și cu trîmbițe ca se întrebă pe toți dacă sciau ceva despre regina Berta. Să făcură rugăciuni în tot regatul, dar totul fu în zadar și toți credeau că biata Berta a murit de frig și de miserie sau că a fost prada fiêrelor sîlbatică. Trecuseră cîte-va luni de căutări zadarnice, cînd regele, care începuse se mîrgă la vînatîre pentru a-și mai uita nenorocirile, se duse într'o țî în pădurea de la Mans, unde rătăcindu-se, întălni o fată frumîsă și o rugă să-î arete pe unde i era drumul. Ea îi arătă spre casa lui Simon, tăetorul de lemne. Pipin mirat atît de frumîșea cît și de înfățișarea ei blîndă și nobilă, îi spuse că el este: «cel mî mare în casa regelui», și că dacă vrea să-l urmeze îi va da marî bogății. — Berta nu vru să-l urmeze dar îi mărturisi că ea este soția adevărată a regelui și că i se cuvine să fie respectată ca atare. I povesti cum a fost trădată de servitorii ei, perdută în pădure și apoi îmbrățișată de șapte ani încoa, și ținută de mila unor ômeni săraci.

Regele băgînd de sîmă și marea asemînare ce o avea cu Alista începu să o credă, însă nu și spuse numele.

El vru se vedă pe tăetorul de lemne și pe nevasta lui, care îi spuseră, în ce stare de plîns venise la ei și cît este de bună și de vrednică.

Pipin însă nevrînd să fie înșelat de frumîsa păstorită precum fusese de Alista, trimise răspuns reginei «Flóre Albă», care se grăbi să vie și plînd de bucurie își recunoscă fata.

Berta își regăsi dar pe mama, pe soțul și coroana ei. Regele Pipin o iubea și o stima și chiar o consulta adesea. Istoricii timpului o represintă cu fusul în mînă rîsucînd firul de mătăsă.

Numele ei fu cîntat de poeții timpului și cunoscut în palaturi ca și în colibă.

A avut 9 copii între cari pe Carol cel Mare, și Rothaida, ce se dîce că ar fi mama celebrului

paladin Roland a cărui istorie o veți învăța mai târziu.

Se povestește că Carol cel mare iubia și respecta foarte mult pe mama sa, care muri la Choisy foarte bătrână în anul 703.

Pe mormîntul ei, care se putea vedea în mormîntul St. Denis până în anul 1793,¹⁾ sta scris:

Berta, mater Caroli Magni.

(Berta, Mama lui Carol cel Mare).

A. B.

DIN VIAȚA REGELUI CAROL

II.

Venirea în țară

Drumul cel mai scurt de la Düsseldorf la București era prin Austria, dar a trece prin această țară însemna pentru prințul Carol a se expune la pericolul de a fi arestat de Austriaci, căci tocmai acum se declarase războiul între Prusia și Austria, iar prințul era ofițer prusian. Pe urmă Austria era contra unui Domn străin în România și mai ales contra unui Domn de origine prusiană.

Un alt drum ar fi fost pe mare la Constantinopol și de aci la Brăila, dar acesta de o parte reclama prea mult timp, de altă parte și la Constantinopol putea fi prințul în pericol, căci nici Turcii nu voiau un principe prusian în România.

Intr'aceea sosește la Düsseldorf vestea că reprezentanții națiunii românești s'au întrunit la București și că, fără să țină seamă de conferința diplomatică de la Paris, s'au pronunțat pentru alegerea prințului Carol, hotărînd, că dacă vre-o putere străină va căuta să se amestece în afacerile țării, Româniul vor da prințului bani și omenii în deajuns ca să apere țara. Ministrul președinte Ion Ghica telegrafînd acestea prințului Carol, îl roga să vină cât mai curînd în țară.

Atunci prințul se decide să plece imediat, luînd drumul prin Austria. Pregătirile de călătorie s'au făcut repede și în cel mai mare secret, așa că la 29 Aprilie prințul a putut să plece în lunga și periculoasă călătorie.

Ca să nu bănuiască nimeni, prințul, după ce și-a luat rămas bun de la părinți, a plecat călare, ca și cum s'ar duce în plimbare și nu a mers direct la gară, ci s'a oprit la castelul fratelui său Leopold, unde și-a schimbat uniforma cu un costum civil. De aci însoțit de surorile sale, princesele Antoaneta și Maria, a plecat la gară, spunînd cunoscuților, cari l-au întâlnit aci, că însoțește pe o soră a sa până la Colonia. În realitate însă prințul a lăsat pe sora sa Maria

la Ramersdorf, la o prietenă, iar el s'a grăbit spre orașul Bonn, ca să apuce trenul de seară, ce merge spre Elveția. Ca să ajungă la gara din Bonn prințul a trecut mai întâi Rinul cu o barcă, apoi a traversat pe jos orașul și a ajuns trenul tocmai în momentul plecării. În vagon s'a întâlnit cu d-l de Werner, un credincios servitor al tatălui său și care fusese trimis dinainte aci, ca să însoțească pe prinț în călătorie.

Era o noapte rece de primăvară și ploia cădea fără întrerupere. Călătorii noștri aproape înghețați ajung a doua zi pe la ora 2 d. a. în Zürich; aci îi aștepta baronul de Mayenfisch, care avea să fie al doilea tovarăș de călătorie al prințului.

Prințul Carol se abătuse prin Elveția, ca să ea pașaporte de aci, de ore-ce avînd pașaporte românești putea fi ușor bănuieți de austriaci. Pentru acesta a trebuit însă să meargă la St. Gallen, unde a primit un pașaport pe numele „Carol Hettingen“, care călătorește la Odesa pentru afaceri. Ca semn particular prințul și-a pus ochelari, ca ast-fel să fie și mai puțin de recunoscut.

După ce s'a terminat afacerea pașaportelor, călătorii noștri au plecat la Augsburg, unde sosesc seara. Aci se întâlnesc cu baronul de Mayenfisch, care se despărțise de prinț în Zürich și de acum înainte călătoresc cu acelaș tren: baronul în clasa I, iar prințul și d-l de Werner în clasa II.

La Salzburg trenul trece pe teritoriul austriac. Călătorii noștri au trebuit să se coboare să-și vizeze pașaportele și să li se controleze bagajele. Prințul Carol, care se grăbia spre sala de așteptare, e oprit de un funcționar de la vamă, care îl întreabă aspru cum îl cheamă? Prințul nu se aștepta la această întrebare și a rămas un moment încurcat, căci își uitase numele cel nou; dar se reculege îndată și întinde funcționarului pașaportul. În sala de așteptare prințul vede o mulțime de ofițeri austriaci, dintre cari unii îl cunoșteau, de aceea se aședă la o masă, ia un jurnal și-și îngropă capul în el, prefăcîndu-se că citește.

După ce prințul s'a urcat din nou în vagon, funcționarul de la vamă apare de odată și el acolo, privește aspru pe prinț și apoi notează ceva într'un carnet. Prințul își închipue numai de cât că a fost recunoscut și că numitul funcționar va da informații la Viena ca să-l aresteze. De aceea tot drumul până la Viena prințul a fost stăpînit de gândul că a fost recunoscut și va fi arestat.

În sfîrșit la ora 6 jum. dimineața trenul intră în gara din Viena. Pe peron mare mișcare, mai ales foarte mulți militari, căci se mobilizase armata austriacă, pentru războiul cu Prusia. Prințul vede mai mulți generali pe cari îi cunoștea bine, dar trece repede printre ei, se urcă într'o trăsură și merge direct la gara

1) Când în timpul revoluției franceze mormintele regilor fură distruse și cenușa lor spulberată.

Dar aceste câmpii nu sunt formate dintr'un singur lan; diferențe de greutate produc neconținut crăpături și de acea banquiza se compune din lanuri separate prin mici căi de apă liberă.

Nici de pământ nu e legată această banquiză, căci gheața nu e destul de plastică ca să urmeze fluxul și refluxul fără a se sfărâma. Avem deci a face cu banquize plutitoare, ce de la sine se înțeleg, sunt minate de vânt. Când vântul suflă spre marea liberă, ori când e liniște, atunci câmpiile de gheață se despărțesc și căile de apă liberă se măresc între lanuri; când din contră vântul suflă spre un obstacol, atunci lanurile se apropie unul de altul și canalele de apă liberă dispar. În aceste ocazii se produce și un fenomen caracteristic al banquizei, adică nașterea colinelor de gheață. Marginile lanurilor strânse cu putere se bucătesc în sloi, iar sloii se clădesc în movile mai mult s'au mai puțin înalte. Acest fenomen e întovărășit de vuetă asurzitoare produse de omătul ce se comprimă și de gheața ce se sfărâmă.

Afară de gheața de mare mai intră un element în compunerea banquizei și anume isbergii sau munții de gheață. După cum am văzut aceste mase de gheață sunt bucăți rupte din ghetarii pământesci. Prinși între câmpiile de gheață și a banquizei, isbergii sunt siliți să le urmeze toate mișcările.

Clima acestei banquize e foarte rea, trei-sprezece luni de observații ne-au arătat că la latitudinea de 71° , media anuală e mai mică ca la Spitzberg, la 80° în regiunea arctică. Deși temperatură minimă de mai puțin de 43° C. nu e extra-ordinară, cu toate aceste clima antarcticeii trebuie considerată ca una din cele mai reci, de oare-ce temperatura maximă n'a trecut de 1° peste zero. Vânturi cumplite și continue, viscole neîncetate dau acestei regiuni un aspect cu totul dușman.

Deci în această banquiză era prinsă corabia noastră la începutul lui Martie 1898. Această lună reprezintă începutul toamnei australe și în adevăr zilele deveneau din ce în ce mai scurte și frigul mai mare. Geruri de -20° și -30° sleiră repede canalele de apă liberă ce mai rămăsese între sloii de gheață și ast-fel «Belgica» se află finalmente în mijlocul unui câmp de aproape 12 kilometri de diametru, făcând parte integrantă din el și urmându-i toate mișcările.

Aprópe vecinic vântul suflă. Neguri grose și cenușii, mâunate de furtună în stoluri neîntrerupte întunecau cerul. Aprigul viscol curma vederea cu mișcătorea sa perdea albă și omătul spulberat umplea văzduhul de o pulbere mărunță ca nisipul.

În vijitiul vântului ce ne stăpânea auzul, în viltorea urgiei înghețate ce ne mușca trupul, în alba întunecime ce ne lua vederile, ne simțiam așa de perduți și așa de singur, în cât speranța ne părăsea și numai un singur simțământ ne susținea: simțământul datoriei.

Fusesem trimiși ca mandatarii ai științei și am căutat să ne împlinim mandatul pe cât ne-a stat în puteri, ori cât au fost de grele momentele prin care am trecut. Timp de 13 luni am făcut observații meteorologice din oră în oră fără a lipsi o oră. De câte ori puteam, sondam printr'o gaură făcută în gheta și pescuiam animalele marine. De câte ori permitea timpul, făceam observațiile astronomice și magnetice curențite, și în lungi excursiuni observam păsările și focle ce locuiau pe banquiză.

Pe lângă acesta am executat mii de lucrări diverse destinate apărării contra frigului său contra sfărâmării vasului. Desgropam «Belgica» din troene, mai făceam haine și încălțăminte, ne procuram carne proaspătă de foc și pinguini, fabricam chiar instrumente de observație și pescuit.

Ear din când în când aveam și noi o serbătoare. I se ura și Antarcticeii de atâta vijelie și ne dăruia câte o zi frumoasă. Vântul se potolea, negurile cenușii se ascundeau sub orizont și în locul lor cerul se boltea în luminos albastru. În aer fluturau mii și mii de cristale sclipitoare, și în loc de un sóre aveam trei, căci frumoase Parhelii se reflectau prin praful de gheta. Pe un curcubeu de vii culori, cu cruce de aur în mijloc, stăteau atârinate trei globuri aurite, într'o bóre de aur. Nesățioși priviam la acest mare spectacul, ce însă nu dura mult, căci praful argintiu se depunea în aerul liniștit, și curcubeul cu încetul se ștergea luând cu el crucea de aur. Singur rămânea acum sórele, și în limpezimea văzduhului aprindea mii de licăriri pe vasta câmpie a banquizei.

În sfârșit puteam și noi să ne dăm seamă de ceea ce ne înconjura. Albéța banquizei se întindea într'un cerc cât vedeai cu ochii. Pe lanul oblu de omăt se înșirau alte coline, adăpostind în spate umbre albastre. În canale și lacuri de apă liberă se oglindea întunerecul mării, iar un verde plăpând împodobeia gheta, ce pururea naștea din puterea gerului. Pe suprafețe de largi troene se desinau sculpturi săpate de vânt, curioase arabescuri cu fundul sineliu și cu creste argintii; iar isbergii prinși ca și noi în câmpia înghețată înălțau monstruósele lor mase strevezii în forme luminóse. Pe dosul patrat al unui colos juca un gingaș ton albastru, alături sórele sufla în aur turnuri înalte de marmoră albă, și uriașii amendoi aruncau în urmă lungi și vinete umbre.

Așa de nepătată e culórea și așa de luminóasă e lumina ce scaldă isbergul și colina, troianul și banquiza, că de nu ne-ar fi reținut pe pământ rațiunea, ne-am fi lăsat duși de simțiri pe lumea visurilor, în veacul basmelor.

Dar nici de această serbătoare a luminei, n'am avut parte multă vreme.

Iarna venea grăbită, soarele se ridica din ce în ce mai puțin pe orizont, iar la 18 Maiu ne

părăsi chiar pentru trei luni și tristețea nopții polare începuse pentru noi.

Întinericul continuu nu are numai efect rău asupra sufletului, e vătămător și pentru trup. Anemia bătăii în curând în mica noastră colonie. Fețele îngălbeniră, suflarea se îngreuiă, mișcările cele mai simple pricinuiau bătăi de inimă. Ca umbre ne țirăm în neîntreruptul întineric, prin nămolul de omăt ce viscolul clădea pe puntea corăbiilor. În mohoritele cabine, ghemuiți lângă sobă, legam în lungi povești, prin firul amintirei, cea ce aveam cu cea ce lăsasem în țera soarelui, departe, ori în galbena lumină a lampei răsfoiam cu dor în cărți, ce ne vorbeau de soare și iubire.

(Va urma).

Lupta navală a furnicilor

Republica furnicilor adăpostite în trunchiul celui mai bătrân copac din zăvoiu de lângă Ji, era în mare agitare.

Consiliul peste consiliu, adunări peste adunări se țineau încontinuu în furnicarul cel atât de liniștit de altă dată. Se hotărâse în fine să se ție o ultimă ședință plenară la care să ia parte bărbații, femeile și lucrătorele, căci uitasem să văspui, că în furnicar bărbații și femeile joacă un rol mai puțin însemnat, ca acela al lucrătorelor, furnici fără sex, care duc tot greul vieții.

Se hotărâse, ca ședința să se ție la ora 12 din zi, când soarele ardea mai tare prin prejur și când mai toți membrii republicei sunt în patrie. Deschizându-se ședința, una din lucrătore ceru voe, să vorbească.

— Acum două zile plecam cu bunele mele tovarășe în spre clăia cu fân, pe care din tinerețea mea mi-amintesc, că o stăpânim. În mijlocul nostru aveam copiii noștri mai marișori, cărora le-au venit vremea, să învețe, cum să muncască, ca să potă trăi. Pe de lături de noi avem șase bărbați, soldați voinici ai bravei noastre armate, iar în frunte era un ofițer.

Mergeam vesele și încă jucându-ne cu copii, așa că soldații de multe ori ne-au înghionțit, ca să mergem în colona bine regulată. Când însă mai aveam, să facem o sută de pași până la grătarul nostru, auzim deodată strigătul ofițerului:

— Stați! Grătarul nostru e copleșit de inimi.

La acest strigăt spaima intră în noi și

stăturăm nemișcate. Ofițerul cu doi soldați porniră pe fugă să observe pe inimi, să-i cunoască și să vadă ce măsuri trebuie să luăm. Cu toată dibăcia ce au pus-o, dâșii fură văduți de inimi și atât el cât și cei doi soldați, fură înconșurați de un mare număr din acești vrăjmași. La câte-va momente dupe aceasta vedem, că se îndreptează unul dintr'înșii spre noi și apropiindu-se, ne spune, că ei au luat în stăpânire grătarul și pentru moment țin ca prizonieri pe ofițer și soldați, până cind vom recunoaște că nu mai avem nici o pretențiune. Cei patru soldați, cari mai rămaseră cu noi se și repeziră la dînsul gata să-l sugrume. Dînsul însă liniștit aminti, că ceea ce va păți dînsul, vor suferi și cei prinși de noi. Atunci ca mai bătrînă i-am spus inimicului, că noi nu putem decide nimic și că întorcându-ne în patrie, ne vom sfătui și vom vedea ce este de făcut. Lucrurile ast-fel s'au întimplat și noi trebuie să decidem. Eu sunt bătrînă, multe zile n'am de trăit, dar n'ași dori, să văd lumina zilei în care avuția noastră lăsată de la părinți, să fie luată de inimi. Suntem linișțiți, nu vrem război cu nimeni, dar nici nu putem suferi ca alții, să ne cotopească drepturile noastre, de care pomenesc și istoria. Rămâne dar, să vă gîndiți serios, ce veți face.

De odată izbucniră strigăte din toate crăpăturile scorburei bătrînului copac.

La război! La război! Moarte inimicilor! Acestea fură cuvintele, cu cari răspuns numeroasa asistență la discursul bătrînei furnici.

Președintele adunării un bărbat cu mustățile mari și viguroase, rugă să se facă liniscesc și zise:

— Văd că fie-care simte ca toți. Deviza noastră deci nu poate fi de cît *«Toți pentru unul și unul pentru toți»*. Dacă inimicul calcă drepturile noastre istorice, răbdarea noastră nu mai poate dăinui și trebuie să-i dovedim, că ce este al nostru nu poate să fie și nici nu trebuie să fie al altuia. Încă de acum două zile, imediat ce ni s'a adus la cunoștință de acest fapt, am convocat statul nostru major și am făcut planul războiului, ce-l vom da. Azi cunoaștem în ce loc este patria acestor inimi, cari cu un vandalism nema pomenit în zilele noastre, ne cotolesc drepturile. Ei stau la 356 pași dincolo de grătar, de partea

celaltă a șanțului ce curge lângă teiul unde locuiam noi odată. Avem cu noi planul exact al locului, făcut de cel mai bun strateg al nostru și în curînd vom arăta acestor inimi ai patriei, că îndrăsneala nu e bună, când nu e și o temeinică judecată la mijloc.

Măine dimineață pornim contra lor, pregătiți-vă de luptă și D-zeu să ne ajute.

Sute de aplause cu picioarele acoperiră ultimele cuvinte ale președintelui. Femeile săreau în sus de bucurie, iar lucrătoarele se puseră pe lucru.

La un colț al furnicarului, președintele cu cel mai recunoscut strategian vorbeau.

— Crești dar și președintele, că e mai bine să-i surprindem la dînșii dincolo de gîrlă.

— De sigur. Ei nu se așteaptă și o năvălire repede îi vor zăpăci, ceea ce ne va folosi, căci dînșii sunt de două ori mai numeroși.

— Dar dacă ne vor simți la timp nu vom fi perduți bătându-ne acolo și nu la grănar, unde nu vor veni toți deodată și deci îi vom lua rînduri, rînduri.

— Deși suntem puțini, totuși suntem destui ca să le jucăm o festă. Cea mai mare parte a armatei va pleca din vreme și o voi duce pe un drum nesciut de inimi și care ne va scoate dincolo de țara lor. Îi vom apuca de la spate și vom aștepta când dînșii vor pleca spre grănar. Ajunși dînși la gîrlă veți apare cu restul armatei și îl veți întâmpina. Ei nebănuind nimic se vor năpăstui asupra voastră, grăbindu-se să treacă gîrla. Noi îi vom lua de la spate și îi vom face să bea de dimineață atîta apă, în cât să le treacă gustul de mîncare la grănarul nostru.

— Bine, atunci rămâne stabilit așa, zise președintele.

* *

A doua zi dimineața, când ziua se îngâna cu noaptea, nu mai rămăsese în scorbura copacului de cât mititeii de o zi sau două sub îngijirea unor babe, care abia și duceau zilele. Toți cei lalți eșiseră afară și se împărțiră în două grupe, una mai mare în capul căreia era renumitul strateg, cealaltă mai mică condusă de președintele întrunirii din ziua trecută.

Dupe ce președintele mai schimbă câte-va vorbe cu strategianul la o parte, acesta din urmă se puse în capul armatei sale și porni spre grănar. El ocoli grănarul la o

distanță de 50—60 de peși și se infundă cu armata sa într'un tufiș de erburi, prin care curgea gîrla, ce venea de la inimi lor. În tufiș el merse drept la un loc ce se vedea, că-i este cunoscut și urcându-se pe o tufă mai groscioară, comandă armatei sale, să-l urmeze. De pe această tufă de și se făcea o mulțime de ramuri și deci de drumuri, și alese una, care de și mai subțirică, mai periculoasă, îl ajuta însă în planurile sale. De unde până aci armata mergea pe semi-plutoane, pe noul drum nu puteau să încapă de cât doi câte doi, Drumul era foarte periculos, la o înălțime de mai bine de un metru d'asupra șanțului și totuși nici un murmur nu se auzi în brava armată. Fie-care era conștient de scopul urmărit și ar fi îndurat totul numai ca isbînda să fie de partea lor. La un loc drumul se încrucișa cu altul. Erau 2 rămurele, una pe care porniseră dînșii, alta a unei tufe de pe malul cel-alt al șanțului. Cum noul drum era d'asupra celui pe care erau, armata trebuia să se urce pe această ramură nu cu puțină greutate. În apropiere era un cuib de păsărele și una din ele săturându-se de somn eși sburînd din cuibul său. În sborul său mișcă puternic ramurile și mai bine de 20 furnici surprinse de această mișcare, scăpară drumul și cădură în apă. Cum însă ele erau obicinuie cu asemenea întâmplări, mai toate scăpară, numai trei își găsiră moartea în acest șant. Călătoria fu urmată apoi fără nici un pericol, mai ales că grație strategului dederă peste o tufă mai groasă, pe care se coborâră de partea cealaltă a șanțului.

Cum trecerea acestei gârle furase mult timp, strategul dădu ordin de pas gimnastic, așa că dupe un sfert de oră ajunse la locul hotărât.

În acest timp se observa o oare-care mișcare și în țara inimicilor. O mică parte din ei, mai puțin leneși, o porniră spre gîrlă, dar se opriră imediat și se întoarseră zăpăciți spre furnicarul lor.

Strigățile lor, sculară și pe cei mai somnoroși și porniră cu toții aranjați în linie de bătae spre șant. De partea cealaltă se vedea deja pe un prundiș nisipos furnicile noastre cum adunau lângă apă bucățele de lemn uscat și găteaau năvile. În prima navă se urcă președintele și proptindu-se cu picioarele în ea se apucă cu antenele lui — nisce mustăți mari și vînjoase —

de cea d'a doua navă pe care o trăgea și în care era un ofițer. Apoi urma tot așa o a treia navă și alte o mulțime, în cât mai că ajunsese la mijlocul gârlei.

Inimicii lor zoriră și cum năvile le aveau la mal, le și puseră pe apă și înaintău cu furie. Spre surprinderea lor vîd, că cei cari veneau încep a se retrage și atunci siguri de isbînda lor se îngrămădesc toți să pornescă și cei rămași pe mal.

De odată se ivi strategul cu armata sa și luându-i de la spate produc o învălmășală ne mai pomenită. Președintele nostru, care odinioară bătuse în retragere din viclesug, dă un iureș și repurtă o victorie navală din cele mai fericite. Inimicii sunt zdrobiți, mulți mor, puțini sunt făcuți prizonieri și mai puțini au fost aceia, cari au scăpat cu fuga. Intrînd victorioși în furnicarul inamic, au găsit pe tovarășii lor, ofițerul și cei 2 soldați făcuți prizonieri cu 3 zile înainte, închiși într-o cameră și păziți de 5 santinele. Santinelele fură făcute prizonieri și duși cu cei l'alți în patria lor.

Grănarul, claia cu fân, rămase tot a lor și liniscea de altă dată intră iarăși în această lume de ființe mici și suflete mari, cari își duc traiul în scorbura celui mai bătrîn copac din zăvoiul de lângă Ji.

Alandron.

Situația internă a Romei în epoca Gracchilor

„Veni-va ziua în care va peri sfînta cetate Ilios, Priam și tot poporul regelui iscusit în lupta cu lancea“ sunt vorbele, pe care ne spune istoricul Polibiul, că le-a rostit Scipio privind gînditor, cum ardea cetatea Cartha, gena, reamintindu-și nestatornicia lucrurilor omenesci. Și când după norocosul sfârșit al răsboiului al treilea punic, ca Censor ordonă să se facă rugăciuni publice nu pentru mărirea și întinderea imperiului, după cum era obiceiul, ci pentru pacea, liniștea și conservarea lui, acesta ne dovedește serioasa cămpănire, judecata și privirea ageră și limpede a unui experimentat și consumat bărbat de stat, care vedea, pricepea și apretia, după adevărata lor valoare, starea lucrurilor și situația patriei sale. De odată cu ruinele Carthagini, Roma câștigase o nouă moștenire pătată cu sânge: ingenuncherea Punilor, nu

era nici de cum semnalul închiderii templului Ianus, ci din potrivă, îndemnul spre noi înarmări și cuceriri, fiind-că numai atunci Romanii puteau fi siguri, că vor putea stăpîni în pace ce cuceriseră, când vor fi isprăvit supunerea popoarelor ce le primejduiau cuceririle. Liniștea și ne-activitatea înafară, trebuiau să nască frecări înăuntru și să împingă masele la răsboiul civil, de ore-ce după cucerirea Italiei de miață-di, și, mai ales în urma ultimului răsboi punic, starea lucrurilor se schimbaseră mult în Roma. Familiile patriciene se strânseseră în mare parte, ori se contopiră amestecându-se prin căsătorii cu familii de origine plebea; iar în locul lor se formase o nouă aristocrație, nobilimea, care întru nimic nu se deosebia de vechii patricieni. Nobilimea stăpînea cea mai mare parte din proprietețile statului, împregiurare, care a adus cu sine necesitatea unor noi reforme agrare și odată cu ele neînțelegeri și frământări interne. Tesaurul statului era încărcat, aurul și argintul, din trei continente curgea în Roma ca dintr'un riș nesecat, cu toate acestea poporul din cauza nepriceperii utilizării bogățiilor îngrămădite, rămasă sărac lipit.

Justiția era venală, judecătorii corupți peste măsură, încât dreptatea se refugiasă de pe plaiurile Italiei, și nu se mai putea găsi. Agricultură era decădută, iar economia vitelor și comerțului, nu erau în stare să îndestulească nevoile mulțimei în aceeași măsură ca lucrarea pămîntului. Numărul robilor sporise îngrozitor; iar omenii liberi din Roma și din provincie, fără proprietăți, fără lucru și lipsită de pâinea de toate zilele, alcătuiau aluatul unui proletariat primejdios. Prin contactul cu Răsăritul cel corupt să strică moravurile cele bune, iar prin lățirea doctrinelor filosofiei grecești în Roma și Italia — înțelegem epicurismul degenerat — toate clasele sociale se deteră la o viață molatică și trîndavă, mama tuturilor vițiilor și a deprinderilor rele. Cu stângerea disciplinei și a bunelor deprinderi, încep să dispară virtuțile, cari ridică și facură Roma mare și puternică. Respectul legilor, virtutea militară, eroismul în câmpul de luptă, jertfirea de sine pentru binele obșteșc și o nemărginită iubire de patrie, erau tot atâtea podobe, care caracterisau pe patriotul roman de altă dată.

Ca și după un raiu pierdut se tânguiau generațiile enervate și degenerate, când își aduceau aminte de vremile trecute ale Deciilor. Varro dice: *Avi et atavi nostri cum alium ac cepe sorum verba olerent, tomen optume animati erant.*

Asemenea caractere în aceste timpuri, erau un fel de „*rari nantes in gurgite vasto*“. Fără legi bune și fără a lor respectare, libertatea nu se poate închipui existând într-o societate. Magistratii nu mai aveau autoritatea și independența de altădată, ei erau mai mult subordonații senatului. Singur tribunatul mai făcea o excepție, dar senatul nu mai cunoscuse în tribuni vechea *maiestas magistratus*, ei socotia mai mult ca persoane private, vedea în ei numai pe capi partidului democrat. Senatul roman din secolul al șasălea se poate asemăna cu unii oligarhi din Grecia, cari jurau între ei, că nu vor lucra de cât numai în paguba poporului. El se gândea mai mult la sine-și, de cât la binele și nevoile poporului; căci tot mai mult caută să-și întindă autoritatea. Administrația financiară și tot ce stă în legătură cu acesta, precum și puterea judiciară, erau în mâinile sale, iar nu în mâinile magistratilor și ale poporului.

Starea internă a Romei în această perioadă, ne dă explicarea firască a reformelor întreprinse de Gracchi. Orice organism tinde la conservarea proprie, reformele Gracchilor, ținteau la mântuirea Romei de o bătă, care putea deveni incurabilă. Reformele lor au purces din sentimente nobile, iar nici decum din egoism și tendințe de a ataca proprietatea privată.

Basele republicei erau sdruncinate, optimati se opuneau din răspuțeri la reconstruirea lor în sens democratic. Cesar începu lupta ca democrat; dar Octavian e primul, care a răsunat pe Gracchi. Proprietatea liberă este temelia puternică, pe care se dezvoltă orice formă de guvernământ. Și în luptele uriașe ale omenirii, această temelie apare cu putere iresistibilă, și îndată ce luptătorul scie să clădească ea cu pricepere rămâne neînvins ca eroii din pevești.

A. Crainic

Căletorie în Italia

(de I. Slavici)

Sunt aproape 3 săptămâni de când umblu de a colinda prin Italia. Am vădut în timpul acesta marea cu valurile și cu corăbiile purtate de vânt, m'am plimbat cu gondola de a lungul palaturilor înșirate pe „Canal grande“ am petrecut seri senine pe piața San Marco, am fost la Lido, Lido, locul de desfătări al Veneției, orașul desfătărilor și am stat aici în amurgul serii, pe când soarele apunea în dosul munților, iar luna răsărea din luciul mării. Am trecut apoi de a lungul coastei scăldate în marea Adriatică, prin Padua, Bologna, Ancona și Foggia la Neapoli, iar aici m'am pierdut zile întregi în o lume sgomotoasă și destrămată și am cutrierat grădina de la Capodimonte și mi-am luat hrană vederii privind din culmea Vezuviului peste golful încungiurat de dealuri și peste orașele de la poalele lor și am stat o zi întreagă printre ruinele desgropate la Pompeii și la Herculaneum. Acum, în sfârșit, mă aflu în Roma și mă întorc de la o plimbare, pe care am făcut-o, plecând de la „Fontana Trevi“ peste Corso și pe sub colona lui Marco Aurel la Quirinal, de a lungul străzii celor patru fântâni la Santa Maria Maggiore, de aici la San Pietro în Vincoli, unde se află Moise a lui Michel-Angelo, apoi printre zidurile remase din Roma veche, pe sub Coloseu și pe sub palatul Cesarilor, peste Forul Roman și urcând stânca legendară în Capitol, și iar la vale spre Forul lui Traian, spre Pantheon, tot înainte până la biserica San Pietro, unde m'am oprit și am stat îndelung. Am mai dat o raită prin Vatican și m'am întors în grădina de pe Monte Pincio, de unde Roma se vede, San Pietro se vede, toate se ved din o singură aruncătură de ochi. Multe sunt și felurite lucrurile ce s'au străcurat pe din'naintea ochilor mei, sunt multe și felurite gândurile, multe și felurite simțirile ce au trecut prin sufletul meu, și fiind-că această fierbere sufletească îmi este atât de plă-

cută în amintirea ei, ași dori s'o pot vedea deșteaptă și în sufletul tău.

Citiseam în viața mea multe bune și frumoase despre Italia, despre poporul italian și despre operele de artă adunate la Veneția, la Neapoli, la Roma și la Florența.

Sosind la Veneția, m-am pierdut oarecum sărită.

Lucrurile nu se potriveau de loc cu formulele, pe care le adusesem cu mine. Unele îmi lipseau, altele îmi păreau mai prejos de iluziunile mele, iar altele nu voiau să intre în icoana, pe care m-o făcusem despre Veneția cea frumoasă, și numai pe ici pe colea se ivea câte ceva, ce mi se impunea cu o mai deosebită stăruință. Marea era mare, valurile erau valuri, gondolele alunecau de a lungul canalelor, corăbiile se legănau pe apă, toate, întocmai precum mi le închipuisem, iar palatele zidite pe temelii infundate în mare, par'că-mi supărau vederea.

Sosisem pe la amiaza-și și trecând de a lungul canalului mare spre piața San Marco, orașul îmi părea pustiu. Pe ici, pe colo se ivea câte o gondolă ce trecea lin în calea ei, pe treptele palatelor ori prin gondolele legate de stâlpi înfipti de a lungul malului dormea câte un om, prin umbra palatelor se scăldau copii, pe la cotiturile canalurilor mai strimte gondolierii strigau signalul lor obișnuit, care răsuna a gol pînă la zidurile înalte. Abia în preajma pieței San Marco, prin Mercerie și prin stradele ce se varsă spre ea, abia aici am început să simt, că oamenii bâjbăie în acest oraș tăcut.

E multă lume în Veneția și multă îndesuială prin stradele ei strimte, cu toate acestea cea d'întâi impresie m-a rămas cât am stat aici, iar acum reamintindu-mi piața San Marco, ved par'că o lume de stafi, ce trec fără de sgomot pe dinaintea mea.

Mă socotiseam drept un om, căruia nu-i lipsește simțimentul pentru formele frumoase, iar acum umblu zăpăcit printre frumusețile Veneției și nu știam ce să ved mai întâi și la ce să mă uit mai cu din adins. Biserica San-Marco, palatul

Dogilor, marele canal și galeriile destul de bogate le-am trecut fără ca să mă simt atins: piața San Marco cu vechea librerie o pânză a lui Veronese, Hristos în casa Levi, o antică statuă ciuntită și vederile de la Lido, atât numai mi s'a întipărit mai viu.

Am plecat de la Veneția cea bogată în frumuseți.

La Padua universitatea cu miile ei de blazoane și cu statutele școlarilor ei ajunsă la celebritate, universitatea despre care aușisem atât de multe, m-a părut foarte interesantă.

La Bologna am avut cele d'întâi momente de uimire.

E ceva cu totul deosebit acest oraș cuprins. Colonadele lui nesfârșite, zidirile lui așezate pe temelii trainice, lărgimea curților lui, catedrala cea mare cu treptele ei cele multe, palatele înalte cu ferestrele lor cele mari și așezate pe ici pe colo, cât de departe unele de altele, toate acestea erau pentru mine lucruri neașteptate. Și în adevăr stilul bolognes, mai ales în cea ce privește casele, este cel mai corect dintre deosebitele stiluri arhitectonice din Italia.

Dar în muzeul de la Bologna se află S-ta Cecilia, una dintre capodoperile lui Rafaello.

Știam că Rafaello e unul dintre pictorii cei mari, vedusem chiar câte-va copii de pe picturi de ale lui.

Nu voi încerca să ți descriu efectul, pe care mi l'a produs această pânză, căci dacă s'ar putea arăta prin cuvinte starea sufletească, pe care Rafaello o deșteaptă prin culori, atunci pictura n'ar mai avea nici un înțeles.

Am fost adânc mișcat, sguduit am fost până în temelii, ochii mi s'au umplut de lacrimi, și acum când ți-o spun acésta, mă trece încă un fior de încântare.

S-ta Cecilia e una din pânzele, la care el a lucrat cu foarte multă iubire și din care am și înțeles numai de cât una dintre tainele concepțiilor lui.

În mijloc este un tip, sfânta Cecilia, iar împrejurul ei sunt patru figuri ce reprezintă patru variațiuni ale aceluia-și al

doilea tip, două bărbatești și două femești. La dreapta e Sântul Petru, la stângă S-ta Maria Magdalena, între S-ta Cecilia și S-ta Maria Magdalena se ivește mai în fund, St. Pavel, iar între S-ta Cecilia și St. Petru, la același nivel cu St. Pavel, e St. Ion.

Cecilia cântase, iar îngerii din cer răspund la cântarea ei: acesta este momentul pe care îl fixează Rafaelo.

Uimită, Sfânta Cecilia scapă flauta din mână și rămâne cu buzele deschise și cu ochii pironiți spre cer, cu desăvârșire perdută în ascultarea cântării cerești. St. Petru uimit și el, rămâne cu ochii țintiți la pământ, S-ta Maria Magdalena privește îndrăzneată în sus și parcă se îndoaie de adevărul celor auzite. St. Pavel râde ca un copil răsfățat și privește la St. Ion ca și când ar voi să-i dică: Auzi, frate, auzi. Avem dar cinci variațiuni ale aceleiași stări sufletești, ori, mai bine, o singură stare sufletească oglindită în patru fețe deosebite și exprimată într-una singură în mod ideal.

Alături cu lumea cea închipuită mai e pe aici prin Italia și o lume în așteptare și mai ales pentru mine are și aceasta farmecile ei. Italienii ăștia sunt un popor foarte interesant.

Sosind pe pământ italianesc am început se înțelege, a căuta pe frații noștri în Traian. Mă uitam la fețe, la mișcări, la îmbrăcăminte, mă uitam cu tot din adinsul și nu diceam nimic.

La Veneția oamenii seamănă foarte mult cu Românii. Intocmai ca Românii au și Venețienii nasul în mijlocul obrazului, gura din jos de mustață, ochii sub frunte și capul între urechi. E însă cu toate acestea ceva ce nu-i reamintește cătuși de puțin pe frații din Carpați. Nu-i vorbă Venețienii sunt oameni gentili, calici, stăruitori, umblă iute dar nu fac zgomot. Ziua lucrează toți la umbră, eară serile se adună cu miile pe piața San-Marco, ca să asculte muzica, să se arate și să vadă, băjbăre ca și albinele în coșniță, dar lunecă uni pe lângă alții. Oameni de tot gentili, dar nu seamănă cu noi.

La Padua și la Bologna este un neam

de oameni țepeni și muncitori, cari însă nici ei nu au darul de a putea fi luați drept dovezi pentru originea latină a noastră. Eară de aici înainte, cât ține clina orientală a Apeninilor s'a încuibat un neam de oameni cu fețele problematice, iuși, lărmuitori, neastâmpărați un element după a mea părere foarte greu de stăpânit. Și cu cât te cobori spre miadă-și, cu atât mai străin te simți. Intrând în Apenini, se ivesc pe aici pe colo forme, ce reamintesc viața poporului român: femeile poartă catrință și stergar pe cap, bărbații sunt încălțați cu opinci și au șerpar la brâu, ori poartă brâu țesut în mai multe fețe, dar oamenii aceștia sunt chiar mai răstiți de cât de cei despre Ancona, în genere scurți și lați în umeri, foarte ocheși ori cu părul roșu și destul de sluiți.

Trecând Apeninii, drumul se scoboră spre Caserta, și de odată se vede și Vezuviu, și mare, și orașele aședate împrejurul golfului, totă vegetația se schimbă și un miros plăcut umple tot aerul.

Acu aveam să ved ce-va cu totul deosebit, Neapoli, Vezuviul, Pompeji. Și le am văzut în urmă.

Pentru cei mai mulți oameni Neapoli trebuie să fie un oraș supărător.

Încă la Caserta, cale de trei pătrări de ceas, se simte atmosfera zgometosă a celui mai mare oraș din Italia.

Italianii, mai ales priviți din punct de vedere al unui român, sunt în genere oameni lărmuiori: neapolitanii sunt o curată colonie de nebuni.

Intrând în gară, la Caserta, m'a isbit zgometul, pe care l'am găsit aci. Funcționarii, pasagerii și publicul, toți țipați; aici nu vorbea nimeni, toți se certați. La început credeam că ast-fel e dialectul locului. Și n'adevăr, neapolitanii vorbesc o limbă răstită, rostind cuvintele din gât și accentuând foarte des și aproape nici odată fără de a isbi ore-cum cuvântul. De obicei accentul e așa de tare încât silaba din urmă se pierde în accent. În loc de „madre tua“ neapolitanul are să dică „mà ta“, în loc de „Capodimonte“, „ca di mon“, ba chiar „ca'd'mo“. Însă în curând m'am încredințat, că neapolitanii

sunt în adevăr și certăreți, și póte — că tocmai de aceea le este dialectul așa de răstit.

La gara din Neapoli sgomotul era amețitor. Conducători, hamali, birjari și public, toți tipați. Înaintea gării stetea un șir de vre-o două-deci de omnibuse, și la fie-care omnibus erau câte doi trei ómeni, cari invitați publicul să tragă la hotelul lor, cam în felul acesta: „Hotel di Vezuvio! Hotel Vezuvio! col vedere Sul mare, sul Vezuvio, sul Castello St. Elmo. stanze eleganti, bagni di mare, di aqua fresca, di aqua ferrea, bagni freschi e caldi! Hotel Vezuvio“ etc. . . . etc.

Intrând în oraș, sgomotul creștea din ce în ce, ear în cele din urmă am intrat în strada Molo, care se urcă spre Castelul St. Elmo, spre palatul municipal și spre cel regal. Aici e și și nópte ca la Moșii din Bucuresci.

Pe o altă bucată de loc, cât ține de la piața teatrului din Bucuresci, până la bulevard sunt vre-o șapte teatre, iar la drépta se deschid două din cele mai populate strade ale orașului. Și trebuie să știi, că precupețul neapolitan nu strigă, ci țipa, ca și când i-ar fi scoțând cineva una câte una măselele din gură.

(Va urma)

JAPONIA

Japonia este un imperiū în Asia orientală aședată pe grupa insulelor japoneze dintre Oceanul pacific și Marea japoneză; insulele mai însemnate sunt: Nipon, Sikoku, Kiusiu, Iesso și alte câte-va mii de insule mici, apoi Curilele, ins. Bonin și Liukin, insula Formosa, toate împreună având o suprafață de 417,396 km.² și aproape 45 milioane locuitori. Insulele cele mai mari sunt muntoase, având și mulți vulcani. Cel mai mare vulcan este Fusiama de 3,800 m. Rîuri mari lipsesc, are însă multe lacuri.

Clima e variată, dar în raport cu latitudinea geografică e cam rece. Populațiunea e desă (106 locuitori pe 1 km.²) Relațiunile culturale se asemănă cu cele din China. A-

gricoltura e înfloritoare (orez, bumbac, ceai, cereale, póme, fructe sudice ș. a.); minerale (aur, argint, arama, fer, puciosă, carbuni de pétă); unele industrii sunt foarte dezvoltate (țesături de mătăsa și bumbac, porcelan, lucrări de oțel și aramă ș. a.). Cele mai însemnate orașe industriale sunt: Tokio, Kioto, Hiogo, Nagasaki, Kanazava. Se exportează mai ales ceai, aramă, camfor (în valoare de peste 310 milioane lei). Se împórtă țesături, cereale, mașine, petrolu (în valoare de peste 460 milioane lei). Căi ferate sunt la vr'o 4000 km., liniile telegrafice au o lungime de peste 16,000 km. Porturi deschise străinilor sunt: Iokohama, Hiogo, Osaka, Nagasaki și Hakodate. Sunt peste 25 mii de școle primare, 106 școle secundare, 102 școle industriale, 59 școle normale, 1 politehnică, 1 universitate. În Japonia este libertate religioasă. Religia cea mai răspândită este Sintoismul (cultul strămoșilor); creștinii sunt vr'o 120 mii. Japonia este monarhie constituțională ereditară. Are constituție de la 11 Februarie 1889. Impăratul are titlul de „Mikado“. Parlamentul e compus din cameră și senat (300). Armata este organizată după cea germană. Serviciul militar este obligator de la vârsta de 17—40 ani. Marina de război este foarte dezvoltată. Capitala țării este Tokio (mai înainte Iedo).

Japonia a fost locuită în vechime de poporul Aino. Pe la 660 a. Chr. a întemeiat Jimmu Tenno dinastia domnitoare până azi. Pe la 600 d. Chr. ajunsese budismul la putere. Primele sciri despre Japonia au fost aduse în Europa de marele călător Marco Polo. La 1542 Portugesii vizitară întâiași dată Japonia cu cari ținu legături comerciale. Iesuiții au făcut primele încercări de a creștina pe japonezi. La 1614—38 numeroșii creștini fură măcelăriți, portugesii alungați, dându-se acum olandesilor óre-cari concesiuni de comerț. Abia la 1854 închie Americanii o convenție comercială cu Japonia, căreia îi urmă Anglia, Rusia, Olanda, Franța și Germania. Dinastia Șogun, care pusese mîna pe puterea lumescă pe la 1600 și purta destinele statului, pe când Mikado nu avea nici o influență, fu detronată la 1868 în Iedo și Mikado luă puterea și frînele guvernului. De la acest an s'a deschis cale liberă

culturei europene în Japonia. La 11 Febr. 1889 fu publicată constituția țării și în 1890 s'întâlni primul parlament japonez. La 1894 izbucni război între Japonia și China din cauza Coreei și prin pacea de la Simonoseki (17 Aprilie 1895) Japonia câștigă insula Formosa de la China.

Poporul japonez aparține rasei mongolice și e cel mai deștept și cult dintre popoarele Asiei. Limba japoneză este o limbă aglutinantă, care exprimă schimbările gramaticale prin particule adăugate la cuvinte. Construcția cuvintelor și frazelor o apropie de limbile ural-altaice, deși o adevărată înrudire nu s'a putut constata. L. japoneză are 19 sunete, 14 consoanante și 5 vocale, sunetul l lipsește, asemenea diftongii și consoanantele duble. L. japoneză a primit un număr însemnat de cuvinte din l. chineză.

Literatura japoneză e foarte bogată. Ea cuprinde o mulțime de scrieri istorice, enciclopedice (s. es. Marea enciclopedie chineză-japoneză în 105 volume), geografice, topografice, de științe naturale, teologice (relative la religiile lui Confuciu și Buddha), poetice. Japonezii au mai multe poeme vechi de cuprins mitologic și istoric.

Cele mai vechi colecții sunt: *Manioșu* adică *Cele zece mii de foi*, *Kokinshu* adică *Colecțiune de tot cei vechi și noi*.

(Din „Enciclopedia română“.)

LEONARDO DA VINCI

(Celebru Pictor, Sculptor, Arhitect Inginer și Poet.)

Leonardo da Vinci fu născut în Florența în anul 1452. Tatăl său Pietro da Vinci, era protonotariul republicei. El dădă pe fiul său ca să studieze pictura la Andrea da Verrocchio, unul din cei mai celebri artiști ai timpului aceluia. Tinerul băiat nu întârziă de a da probe de un așa mare talent, în cât maestrul său mărturisindu-se învins, depusă paleta, zicând că el nu putea lupta cu un elev ce debuta cu capo d'opere.

Pe lângă bogata organizație intelectuală ce o avea, Leonardo mai era și de o frumoasă perfectă. Înalt și puternic, avea înfățișarea impunătoare și expresia feței liniștită

și melancolică. Calitățile sale personale îl făceau să fie cântat de toți patricianii din Florența, talentul său universal îi procură averi. Casa sa era ținută cu un lux princiar. Avea pagă, servitori numeroși, cai de preț. Pe lângă că era un cavaler perfect excela în scrimă, danț și înotat. Era considerat ca o racolul modei și bunului gust. Dar peste toate aceste talente, predomina dragostea studiului și el nu vru să se însore ca să-și poată păstra independența sa artistică, fiindu-i temă că grijile vieții de familie i-ar turbura liniștea gândurilor și eforturilor sale spre ideal.

Era abia de 30 de ani când ducele de Milan, Ludovic Sforza, doritor a posedea un asemenea geniu în capitala sa, îl numi director al Academiei de pictură și arhitectură pe care o fondase de curând și îl puse în capul tuturor lucrărilor din statul său.

Cum el le scia toate, reușea în toate. Acest om era tot atât de minunat în arta războiului ca și în ale păcii. Fortifică orașe, construie case, poduri, aquaducte, canale, prin mijloace necunoscute până atunci. În fiecare zi el îmbogățea arta și științele cu câte o nouă invenție. El mai găsea timpul să mai cultive și muzica, întrecând pe toți virtușii cei mai celebri ai Italiei. S'acompania pe o lăută de argint de o formă deosebită, fabricată de dânsul, și din care trăgea sunetele cele mai armonioase.

În acel timp pictă pe un perete al refectoriului mănăstirii dominicanilor din Milan faimosul tablou *Cina cea de taină*, acea pagină sublimă între cele mai sublime¹⁾.

El făcu în proporții colosale o statuă equestă înfățișând pe tatăl ducelui. Ea fu sfărâmată de soldații francezi ce ocupaseră Milanul. Începutul secolului al XVI-lea fu o epocă memorabilă pentru Italia și pentru Leonardo; Ludovic al XII-lea, regele Franței cuceri Milanul. Sforza protectorul marelui artist, fu făcut prizonier, însă învingătorul scia să prețuiască geniul. Cu toată favoarea

1) Tabloul „Cina cea de taină” se poate admira și astăzi la Milano, însă uneori de o parte și de alta vandalismul soldaților francezi, l'au stricat grozav. În timpul războiului Italiei [de și condusă de Napoleon I, care admira arta italiană atât de mult în cât a trimis o sumă de tablouri și statui în Franța] soldații făcuseră din refectoriul dominicanilor un grajd de cai și unul din cele mai frumoase capo d'opere ce a existat a fost atât de stricat că sunt figuri ce nici nu se mai deosebesc.

de care Vinci se bucura sub dominația streină el nu mai avu liniscea trebuincioasă pentru a fi inspirat. Se întorse la Florența unde în timp de 4 ani lucră la portretul Mona Lisei faimoasa Gioconda, care împreună cu Bacus și St. Ion, împodobește și astă-zi galeria cea mare a museului Luvru din Paris. Francisc I plăti 4000 de scudi pentru acest portret pe care promise să nu-l ia de cât dupe moartea pictorului.

Tot la Florența fu însărcinat împreună cu Michel Angelo să picteze sala marelui consiliu. Rivalitatea ce se ivi între acești doi mari genii, dete naștere la capo d'opere reprezentând războiul cu Pisa.

Leonardo amărât de intrigile ce i le făceau partizanii lui Michel Angelo, plecă la Roma la curtea Papei Leon al X-lea. Nimeni n'a fost mai admirat ca Leonardo și nimeni mai puțin urmat. Acest minunat fermecător făcea pe toți să se mire și să se înspăimînte tot de odată. În Milan s'a imitat dar cu puțină reușită, pictura sa. El rămase singur în felul său, ca un profet al științei, un creator îndrăzneț, care în fața naturei îi da viață și o desfida.

Leonardo era foarte minuțios în modul său de a lucra. El fu cel dintâi, care găsi coloritul delicat și căuta atât de mult realitatea, încât desemna tot ce i se întâlsea și observa jocul fisioniilor tuturilor.

El strîngea împrejurul său țărani și ómeni din popor, le dădea vin și le spunea povești spre a putea observa impresiile diferite a figurilor lor. Alte ori mergea să vadă condamnații la moarte spre a studia spaima întipărită pe fețele lor palide. Se ocupa mult cu anatomia, diseca cadavre de ómeni și cai. A notat într'un tractat observațiile și concluziile sale despre anatomia și medicină. Tractatul său despre regulile desenului și a picturii servește și acuma tinerilor pictori.

Umilit de rēcēla ce i'o arăta papa Leon, care n'avea favor de cât pentru Michel Angelo, Vinci ascultând de propunerile ce i le făcea regele Franciei, Francisc I. își părăsi patria și se stabili în castelul d'Amboise, unde se ocupa mai mult cu chimia, alchimia și matematica. Infirmitățile bătrînei începînd, Leonardo întristat de a-și vedea facultățile în puținătate, deveni trist și căuta singurătatea.

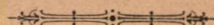
Religios, ca toți italienii, el aștepta mórtea cu cea mai mare liniște. Regele îl visita adesea și unii spun chiar că fondatorul școlei florentine ș'a dat ultima suflare în brațele lui Francisc I. la anul 1519. „Pot se fac mulți nobili“ — dicea regele către curtesanii săi, mirați de adîncă întristare ce o avea — „însă D-zeu singur pôte crea un om ca acela pe care l'am pierdut“.

De și Rafael l'a întrecut ca pictor, Leonardo are onóre a-i fi arătat drumul, și a împărțit cu dēnsul meritul de a fi pictat cele mai frumoase Madone.

Pe lângă tóte talentele pe care le avea Leonardo, mai era și poet. — Este de regretat că mai tóte operele sale s'aun pierdut, dar cîte-va sonete aun rēmas spre a proba, că el a meritat se fie numerat printre acei care aun restabilit poezia italiană.

Mai toți pictorii celebri aun proclamat pe Leonardo de Maestrul lor. S'a đis de dēnsul că indeletnicirile ce avea pentru tóte științele, și superioritatea sa în tóte artele, păreau că i s'aun dat de către D-zeu pentru a arăta până unde se pôte întinde puterea geniului omenesc !

A. B.

G H I C I T O R I

*Un oraș din Belgia e întreg cuvēntul.
Dar dacă te vei duce repede cu gāndul
Departē colo 'n Asia,
Lāsānd intāia literā, ca riū il vei afla.*

Nicolae Efrimescu.

*Copii iubii! o ghicitóre
Cu grabā sā mī-o deslegați,
Un verb latin, așa sā știți
E cel d'intāi cuvēnt, și bine sā notați
C'acest cuvēnt produce 'n om ceva
Ce 'ntotdeauna îi va displācea.
Cuvēntu 'ntors deandóselea
E substantiv — și îi va arāta
Pe cineva, ce 'n munți trăiește
Ș'aprópe în orī ce timp postește.*

Victor Petrișor.

Probleme de rezolvat

1. Care sunt numerele care înmulțite în continu prin ele însăși dau produse în care ultima cifră e chiar numărul care l'am înmulțit? Cum aun numite aceste numere de cei vechi?

* * *

2. Să se spună:

a) prin ce număr e divisibil produsul a două numere pare consecutive?

b) prin ce număr e divisibil produsul a trei numere pare consecutive?

c) prin ce număr e divisibil produsul a patru numere pare consecutive?

d) Numerele pare consecutive sunt cele cari vin în ordinea lor naturală așa de ex. 2 și 4 sau 4 și 6.

3. Avem egalitatea $7 - 3 = 4$.

ridicăm la pătrat $(7 - 3)^2 = 4^2$.

Sau $7^2 - 2 \cdot 7 \cdot 3 + 3^2 = 44$

Sau $7^2 - 2 \cdot 7 \cdot 3 + 3^2 = 4 \cdot (7 - 3)$

Sau $7^2 - 7 \cdot 3 - 7 \cdot 3 + 3^2 = 47 - 43$ trecem un termen $7 \cdot 3$ și pe $4 \cdot 7$ în membrele opuse și avem $7^2 - 4 \cdot 7 - 7 \cdot 3 + 3^2 = 7 \cdot 3 - 43$ trecem și pe 3^2 obținem

$7^2 - 4 \cdot 7 - 7 \cdot 3 = 7 \cdot 3 - 43 - 3^2$ dar în primul membru 7 e factor comun, în al doilea membru avem pe 3 și deci:

$7(7 - 4 - 3) = 3(7 - 4 - 3)$

Impărțim cu factorul $(7 - 4 - 3)$ ambii membri și obținem

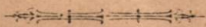
$$7 = 3$$

Să se caute punctul slab al demonstrațiunei?

4. Se știe de la legile refracțiunei luminei că raza de lumină când trece dintr'un mediu mai puțin dens într'altul mai dens se apropie de normală. Se cunoscă un corp care face excepțiune de la această lege?

* * *

Să presupunem că avem un cub transparent de sare (CINa). Dacă îl prefacem în pulbere se observă că pulberea este opacă. Care este cauza acestei opacități?

Întrebări și răspunsuri

D-lui G. Berger Tg. O. Cele mai bune reviste germane de șah sunt:

1. *Deutsche Schach Zeitung* apare săptămânal la Lipsca și costă 11 mărci pe an cu porto.

2. *Deutsches Wochenschach* apare tot săptămânal la Berlin și costă 13 mărci cu porto pe an.

D-lui Corneliu Petrovič (Cluj). În problema geometrică din No. 1. triunghiurile A B C și A B D sunt asemenea dar nu egale. Mai încercați.

D-lui N. Nicoreanu (București) galvanometru la 1820 de Ampère odată cu telegraful aceluiași; telegraful Morse la 1832 iar la 1877 telefonul lui Bell și fonograful lui Edison.

D-lui I. Staia (București). Prima problemă este prea simplă, a doua se va publica cu ore care modificări, Mulțumirile noastre.

D-lui C. Iorgulescu (București) Este o mănăstire pe platoul Tibetului la înălțime de 5040 metri.

Soluțiunile problemelor din No. 2

Problema No. 1. Persóna care a visitat esposiția avea 45 lei. Aă deslegat d-nii Corneliu Petrovič (Cluj) N. Nicoreanu și I. Staia (București).

Problema No. 2. Presupunem că trenul ajuns în B se desface la al 10-lea vagon și locomotiva sa cu cele 9 vagóne din înainte apucă pe linia de garaj, oprindu-se aprópe de C, Trenul din A

își urmăzează direcțiunea pe linia normală

până ajunge în B și

de unde împinge înainte vagónele rămase ale primului tren. Locomotiva cu cele 9 vagóne rămase pe linia de garaj iaă direcțiunea înainte spre A pe linia normală care e de astă dată liberă și lasă un loc liber suficient între densus și punctul C Locomotiva din B își agață alte nouă vagóne ale trenului celalt și împreună și cu vagónele sale o apucă pe linia de garaj, pe care lasă cele 9 vagóne. Apoi o ia iar pe linia normală spre B. Locomotiva din A își ia cele 9 vagóne de pe linia de garaj aduse de cel-alt tren.

După 6 manipulațiuni de acest fel trenurile își pot urma direcțiunile lor.

Aă deslegat d-nii N. Nicoreanu, I. Angelescu și I. Staia (București).

Problema No. 4. Ghița sub influența presiunei firului se topește dar această topire nu se pôte face de cât cu absorbire de căldură și deci se produce o scădere de temperatură care face ca apa să înghețe la loc.

Aă deslegat d-nii N. Nicoreanu, Petre Stroescu (București) Corneliu Petrovič (Cluj)

Problema No. 5. Hârtia arđend se consumă din oxigenul aerului închis în pahar și locul acestui oxigen este ocupat de apă.

Aă deslegat d-nii N. Nicoreanu, Petre Stroescu (București) și Corneliu Petrovič (Cluj).

Problema No. 6. În mod normal fumul de țigare nu pôte eși prin ureche. Într'adevăr urechia comunică cu gura prin trompa lui Eustache, dar se știe că conductul auditiv este astupat prin piețița disă timpan și deci fumul nu are pe unde eși. La perșone însă la care timpanul este deteriorat precum la unii artileriști fumul își pôte găsi loc.

A deslegat numai d-l Corneliu Popovič (Cluj).

Problema No. 7. Elefantul, căci densus cu acel organ se servește și ca mână și la miros.

Aă deslegat d-nii Corneliu Popovič (Cluj) și N. Nicoreanu (București).

Deslegările problemelor de geometrie și de chimie se amână pentru numărul viitor, de ore-ce soluțiunile primite nu sunt juste.

LUNA MARTIE (Mărțișor)

Martius (lat.), Mars (franț.) Maerz (germ.), Elamfibolon (grecesce).

Dile vrednice de însemnat în această lună.

1/13 1733 † Priestley descopere oxygenul

1/13 * George Asachi 1788

3/15 40 a. Ch. † Caius Iulius Caesar

3/15 107 d. Ch. Impăratul Trajan trece Dunărea în Dacia

8/20 1727 † Isaac Newton, fizic renumit.

14/28 1881 Cam. și senat. României procl. România de regat

15/27 1443 n. Matia Corvinul, regele Ungariei [1458—1490].

22/3 Apr. 1601. Mihaî Vitezul ține sfat cu imp. Rudolf la Praga

25/6 Apr. 399 a. Chr. † Socrate

27/8 Apr. 1821 T. Vladimir. ocupa București cu panduri săi

* Însemnează născut. — † Însemnează mort.

DIN CARNETUL SECRET AL POETULUI DIN LICEU

BORNEA LA RĂȘBOI¹⁾

Bornea cel neiscusit
Intr'o Ți ce s'a gândit?
Să porniască la rășboi
Contra unui mușuroi
În care erau furnici
Multe sigur însă mici.
Ș'așa Bornea cel voinic
Plcă înspre inamic
Cu-o armată instruită
De prin bălăgar²⁾ scornită.
Bornea cu-armata-i vioae
Ajuns pe câmp de bătae
Încunjoră mușuroiul
Ș'astfel începe rășboiul.
Daū tunarii³⁾ cu ghiulele
Lovind pe furnici în șele
Iară Bornea s'apuca
Mușuroiul-l scormonia.
Dar să sciți c'acei tunari
Cu ȧpete de măgari

Aū dădut ȧce ghiulele
Și de-abia una din ele
Nu-ș... cum dracu a greșit
Și'n mușuroi a lovit.
Să nu credeți c'a perit
Vr'o furnică, ci-a fugit
Tôte și dând pe de-o parte
La Don Bornea pe la spate
A 'nceput încetinel
Ca să se sue pe el.
Și cum erau ele-o glătă
L'au mușcat tote de-odată.
Bornea-atunci s'a speriat
Și din gură a strigat
Ca să 'nceteze rășboiul
Că 'l mănâncă mușuroiul.
Atunci pace s'a făcut
Rămânând Bornea bătut
De acel mic mușuroi
Plin de viteji și eroi.

B. I.

Cine din *abonații* noștri va trimite rezolvarea cea mai corectă a problemelor, ghicitorilor, șaradelor ș. a. va lua parte la un premiu, o carte folositore.

Soluția câștigătorului și numele celor ce vor fi rezolvat problemele să vor publica în numărul viitor.

Fie-care din tinerii noștri cetitori este invitat a ne trimite ghicitori, șarade, aritmografe ș. a. compuse de el însuși (nu copiate) cari se vor publica spre deslegare. Ele trebuie scrise lămurit și esact și soluțiunea pusă la urmă.

JOCUL ȘAHULUI

[Urmare]

Spre a se putea înțelege mișcarea figurilor să însemnă câmpurile (patrații) ast-fel: veți fig. 2. adică de la alb în sus vertical patrații se însemnă cu cifre de la 1—8, deci toți

- 1) Sbornea e amicul poetului și cel mai puternic în clasă.
2) Cărăbușul: *Geotrupes stercorarius*.

N E G R U

	a	b	c	d	e	f	g	h
8	a8	b8	c8	d8	e8	f8	g8	h8
7	a7	b7	c7	d7	e7	f7	g7	h7
6	a6	b6	c6	d6	e6	f6	g6	h6
5	a5	b5	c5	d5	e5	f5	g5	h5
4	a4	b4	c4	d4	e4	f4	g4	h4
3	a3	b3	c3	d3	e3	f3	g3	h3
2	a2	b2	c2	d2	e2	f2	g2	h2
1	a1	b1	c1	d1	e1	f1	g1	h1

Fig. 2. A L B.

alb pe d1, cel negru pe d 8, soldatul regelui negru pe e 7, ș. a. m. d. Jocul șahului ce-l fac două persoane protivnice, să mai ȧce și o partidă de șah.

Jucătorul, care deschide partida, mișcă o figură din armata sa. Mișcarea completă a unei figuri se numește o trăsătură. După aceea face a doua persoană o trăsătură; astfel urmăzează una după alta în mod reciproc.

	a	b	c	d	e	f	g	h
8								
7								
6								
5								
4								
3								
2								
1								

Fig. 3. A L B.

dreptul a o bate, adică a o lua de pe blăniță, și a o face ast-fel incapabilă de luptă, punând în locu-i figura noastră. Atarnă de la voința jucătorului, să se folosască sau nu de ocasiunea de a o lua. Să studiem mai întâi turnurile. Turnul predomină linia drăptă, adică el se pôte mișca în tote patru părțile în linie drăptă, în direcțiune orisontală și verticală. Așa s. es. turnul alb ce stă pe pătratul e4 se pôte mișca pe patrații următori: d4, c4, b4, a4, sau f4, g4, h4, sau e5, e6, e7, e8, sau e3, e2, e1. (Fig. 3.) (Va urma) I.

Director, proprietar și editor I. MOISIL prof. și directorul gimnasiului din Târgu-Jiu.
Comitetul de redacție: AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANCU, AUG. CRAINIC, EON. I. MĂLĂESCU,
I. MOISIL, profesori ai Gimnasiului Tg.-Jiu

de Budapesta. Scurt timp în urmă sosesc și tovarășii săi cu bagajele.

De la Viena călătorii noștri au luat drumul spre Buda-Pesta, iar de aci la Baziaș, ultima stație a drumului de fer austriac.

Aci trebuia să se imbarce pe un vapor, care să-i treacă la Turnu-Severin, dar din cauza transporturilor militare vapoarele nu mai umblau regulat, așa că prințul și tovarășii săi au trebuit să aștepte două zile, până să sosească un vapor. În tot acest timp prințul se separase cu totul de tovarășii săi, pentru a înlătura ori ce bănuială.

A treia zi dimineța sosește în sfârșit vaporul, care avea să-i treacă la Severin. Puțin înainte sosise și Ion Brătianu de la Paris, unde fusese încunoștiințat în secret de plecarea prințului. Și Brătianu încă a trebuit să se facă, că nu cunoște pe prinț și s'a urcat cu baronul de Mayenfisch și d-l de Werner în salonul de cl. I. a vaporului pe când prințul a intrat în clasa II. Aci între sacii de bagaje serie prințul Carol o scrisoare împăratului Francisc Iosif anunțându-l că a trecut prin țera sa și că primind coroana României, dorește să fie tot d'acum în cele mai bune relațiuni cu monarhia austriacă. Mai înainte prințul scrisese împăratului Napoleon III, țarului Rusiei și Sultanului turcesc, anunțându-le urcarea sa pe tronul României și intențiile sale pacifice.

După câte-va cesuri de călătorie vaporul se opresce în fața pontonului dela Turnu-Severin. Era Duminecă și o mulțime de lume venise pe chei să aștepte sosirea vaporului. Abia acostă și prințul Carol ieși din vapor îndreptându-se spre malul românesc. Dar la capul podului e oprit de căpitanul vaporului, care îl întreabă de ce se coboră, căci călătorește la Odesa. Prințul însă i-a răspuns, că trece numai puțin pe uscat și apoi se întorce și înainte de a mai putea spune ceva căpitanul, tovarășii prințului împreună cu Brătianu se îngrămădesc pe pod, împingându-l înainte pe prinț.

Ajunși pe uscat Brătianu numai decât își scote pălăria și salută respectuos pe prinț, pe când în urma lor căpitanul vaporului spuse: Mi-se pare că acesta a fost prințul Carol de Hohen-zollern.

(Va urma)

C. M.

Despre salutare, însemnătatea ei.

Este frumos lucru, că oamenii când se întâlnesc își dau bun întâlnit, își dau cum dice poporul binețe, adică se salută chiar dacă nu se cunosc. În adevăr cu toții suntem copii ai aceluiaș tată și viața este plină de ne-cazuri și de acea un salut prietenos și sin-

cer ne înveselește. Un salut cuprinde multe în sine: dragoste către deapropoie se, dorința de a arăta recunoștință, știință, ertare.

Cel mai frumos salut a fost de sigur acela pe care Mântuitorul Isus Cristos l'a dat lui Sf. Petru în dimineța Pascelor, lui Sf. Petru, care se lepădase de ei de trei ori. Acest salut înseamnă adică ertare, uitare. Mântuitorul nostru a trimis pe apostolii săi la toate popoarele ca să le ducă salutul păcii.

Sf. Paul în epistolele sale trimite salutări atât de frumoase creștinilor și în special epistolele către Romani conțin aproape numai salutări. Există însă mulți oameni, cari se cred că sunt cu atât mai mari, cu cât sunt mai mândrii. Aceștia ascéptă să fie salutați mai întâi de către alții și își apleacă capul cu un fel de dispreț, la salutul lor și își împart salutul în deosebite grade, dupe rangul și poziția celui ce salută. Dar de ast-fel de oameni aroganți să nu ne pese și să nu ne interesăm, căci lucrul cel mai rău ce un om poate face altuia este să-l amărăscă dragostea pusă în inima sa de D-zeu. De acest rău însă omul se poate feri printr-o bunătate cât se poate de mare, regretând această aroganță proustă a astor fel-de oameni și stăpânindu-și sufletul, ca să nu dea în ură și amărăciune.

Să înțelege de la sine, că oamenii nu se salută din cauza hainelor frumoase și elegante ce le poartă, căci «nu haina face pe om».

Feliurite sunt salutările la diferite popoare după cum sunt de felurite și obiceiurile și vorbele ce însoțesc salutările lor. Să facem o mică excursiune pe la diferitele popoare ale lumii și să vedem cum se salută.

Vechii *Israeliti* aveau obiceiul de a-și strînge mâna, obiceiul împrumutat și de creștini.

În *China* întâlnindu-se doi prieteni se apucă unul pe altul de mâini și-le pun unul altuia pe inimă și încep a se legăna cu iubire, dicând cu capetele plecate: *isim, isim*. Dacă prieteni se întâlnesc după lungă despărțire, ei cad în genunchi, se plcă cu fața la pământ și repetă de mai multe ori această ceremonie. Când un chinez întâlnește pe o persoană de rang superior, el apropie mâinile întinse, le ridică deasupra capului său și se întinde pe pământ în această poziție. Dacă un chinez ar saluta după moda eu-

ropeană, rădicându-și pălăria, ar putea să fie pedepsit numai de cât cu 50 lovituri de baston, căci pentru Asiatici a-și descoperi capul, înseamnă a arăta cel mai adânc dispreț persoanei ce ai întâlnit. Cu toate acestea este obicei în China a se saluta și cu mâna.

În țările din jurul *Munților Himalaia* oamenii se salută lipindu-se spate la spate.

În *Indostan* lumea are obiceiul a se apuca de barbă, fără a dice nici un cuvânt.

Oamenii din *Bengal* își pun mâna dreaptă cu ceremonie pe pept, apoi ating pământul cu dinsa, apoi fruntea, plecându-și în același timp capul înainte.

Locuitorii insulelor din *Oceanul pacific* își apropie obrajii unul de altul, frecându-și nasurile, mâinile, sau picioarele, — după rang.

Lamonti din *Siberia* țin mâna aceleia pe care voesc a-l saluta și a-l cinsti și o trec peste obrazul lor. Dar pentru a arăta un respect și mai adânc se întind pe pământ și țin piciorul celui ce voesc a-l saluta și-l lipesc de obrazul lor.

Ainoii de pe insulele *Sachalin* își suflă unul altuia în urechi, frecându-și unul de altul pânțele.

O salutare foarte ciudată este a unor popoare numite *Gonds* din Indiile englese. Aceștia când se întâlnesc, spre a-și arăta iubirea lor, se trag unul pe altul bine de urechi, până li-se roșesc ca racul.

Locuitorii din *Corea* drept salut își dau palme unul altuia peste obraz, cu atât mai tare, cu cât sunt mai buni prietini.

Eschimoșii când se întâlnesc își apasă nasurile unul altuia, par'că ar voi să le turtască și mai mult de cât sunt.

Arabii își încrucișază brațele pe piept.

La poporul *Batoca* de pe lângă *Zambesi*, când se întâlnesc cunoscuții se tăvălesc pe pământul cel ferbinte și fie-care voesc să întrcă pe cela-lalt în iuțela tăvălelii și toate acestea fără a spune vr'un cuvânt.

Musulmanii de pe insula Sf. Ion drept salut, și pun ramuri verzi pe cap și locuitorii de pe insulele *Ciclade* își tornă apă peste cap; iar negrii din *Congo* își pun pământ peste perul lor cel lănos spre a se saluta.

Indienii de pe marginele *Canadei* își frecă

brațele și peptul, iar *Indigenii* de pe insula *Wageu*, din *Oceanul pacific*, când întâlnesc pe europeni le frecă nasul cu degetul cel mare și cu arătătorul și le sgârie încet mâna cu degetele.

La *Vadai* negrii se salută mergând pe patru labe ca și *calmucii*, cari în același timp își frecă nasurile unul de altul.

Unele popoare de pe lângă *riul Niger* din *Africa* pocnesc din degete când se întâlnesc, iar locuitorii din *Florida* drept salut stau ingenunchiați și încep a plânge.

În *Egipt*, unde frigurile bântue foarte mult, locuitorii întâlnindu-se se salută întrebându-se: «Cum asudați?»

Ear noi europenii avem un obicei foarte simplu de salutare, bărbații și copiii i-și ridică pălăria sevă șapca și femeile apleacă puțin capul.

Francesii când se întâlnesc dic: Ce mai faci? *Spaniolii*: Cum o mai duci? *Germanii*: Cum îți merge? *Englezii*: Cum faci? *Rușii*: Fii bine! *Chinezul*: Ți-ai mâncat orezul? Îți lucrăză stomacul? *Otomanul* dice cu gravitate: Să te ocrotască D-zeu. *Persianul* spune: Umbra ta să nu scadă nici odată! (adică să nu mori).

Dar ne vom întreba de ce facem așa și ce înseamnă acesta? Noi dicem: onorez pe cel ce salut și înaintea căruia im-i scot pălăria sevă dinaintea căruia mă închin. Însă cum onorez eu pe cineva mai mult, când im-i scot pălăria, sevă când mi-o pun sevă o las pe cap? *Ovreii* ca să cinstască pe D-zeu în templele lor i-și acoper capul. Și alte popoare, după cum ați citit mai sus, și pun ramuri sevă pământ pe cap. Cine ne va putea explica acest mister.

Deosebitele gesturi și mișcări ale corpului, cari însoțesc salutul, după cum le-am văzut la deosebitele popoare, au de scop de a da să înțelegă celui pe care întâlnim, încă de la distanță, că ne apropiem de el, nu ca dușman, ci ca prietin, fără a avea nici un gând rău față de el și fără a avea vr'o armă, care i-ar putea fi primejdiosă.

De acea *Batoca* se aruncă pe spate, cu desevârșire nearmat, ér japonezul se aruncă la pământ înaintea superiorilor strigând *aug, aug* . . . adică «nu-mi face rău».

Tot așa este și cu mișcările mânilor. Mâ-

nile încrucișate ale Arabilor însemnă: eu nu port nici o armă, sunt supusul său! Tot acelaș lucru este când unele popoare își ridică brațele în sus său își pun mâinile pe cap. Și dacă ne gândim la soldații noștri, când prezintă arma și ast-fel salută pe superiorii lor, — acest fel de salut nu însemnă altceva de cât: noi ve întindem pușca, căci nu văm voim nici un rău! Noi întindem mâinile noastre celor pe cari îi întâlnim și le ținem strânse, cea-ce ar însemna ne ținem bine ca să nu facem rău. Dar descoperirea capului ce pôte să însemneze? Să fie ore acesta un rest al obiceiului păstrat încă la negrii Oceaniei, care își aruncă hainele de pe ei, când se întâlnesc său al robilor din evl mediu, care întâmpina pe boierul său cu căciula în mână, obicei păstrat până ađi la români?! In secolele trecute in Franța și femeile când se întâlneau își scoteau scufițele, drept salutare.

Europenii de ađi salută scoțându-și părul de pe cap, fără a spune vr'o vorbă său plecând capul său spunând câte-va cuvinte.

Este însă interesant a sci ce vorbe însoțesc salutul la deosebitele popoare. «Pace ție». — spun ebreii, arabii și alte câte-va popoare. Grecii, cei vechi își strigau — fără a face vr'un gest — «bucură-te, bucură-te» Și pe morții lor îi salutau tot așa și aceeași salutare o gravau pe petrele dela mormintele lor.

Ear Grecii moderni (deveniți oameni de comerț) dic: «Cum merg afacerile? Se vând mărfurile?»

Românii diceau la întâlnire: *ave*, bine ai venit și la plecare: *vale*, să fii sănătos.

Ear în timpul decadenței imperiului roman, se salutau: «*Dulcisime rerum*»

Negrii din interiorul Africei, care asceptă mântuirea prin creștinism, își strigă: dă-mi linisce, dă-mi somn! Cartageninii de odinioară și doriau viață îndelungată. La unele popoare salutul durează un timp ore-care s. es. la negrii de pe țărmul Africei de vest. Cel ce întâlnește pe altul îl întreabă mai întâi de sănătatea soției, a copiilor, a părinților, a bunicilor, a rudelor, a bătrânilor, a regelui său și toate acestea într'un suflă, și după ce s'a răspuns la toate aceste amă-

nunțit, apoi întreabă întâlnitul pe cel dintâi. Cel mai scurt salut este al indienilor din America de sud, cari întâlnindu-se unul dice *tu?* și celalalt răspunde: *eu* și invers răspunde al doilea *tu?* primind ca răspuns: *eu!* Papa Benedict XIII a introdus la anul 1728 la popoarele catolice salutul: «Lăudat să fie Isus Cristos!», iar cel salutat ast-fel răspundea: In vecii vecilor! Amin.

Salutul la poporul nostru însă este cea mai frumoasă. Noi ne salutăm cu bună ziua, bună vremea, D-zeu să-ți dea sănătate și noroc. I-și doresce unul altuia bine, sănătate și noroc, care sunt bunurile cele mai mari pe lume.

O să ne întrebăm pe cine trebuie să salutăm? Unii oameni cred că e o manieră aleasă a nu saluta pe cei ce nu-i cunosc și trec pe lângă ei ca și când n'ar fi nimeni. Acesta însă e lucru urât și voi, tineri iubii, să nu faceți ca aceia. Mai bine salutați odată mai mult de cât de loc. Asta nu văm strică, cel mult văm pôte folosi. Și chiar dacă nu'l cunoșteți, ore nu este un om, semen al vostru, vrednic de un salut prietenesc? Pôte întâlniți câte-o-dată vr'un sârac său nenorocit, căruia nu puteți să-i dați un ban, un ajutor ore-care, salutați-l cel puțin cu dragoste, mai ales când el văm salută, și tocmai prin acesta i-ați dat ceva, o mângâiere sufletească.

Expediția belgiană la polul sud în 1898-99.

Se știe de la ghețarii ce acoperă munții noștri din Europa, că gheța e plastică, că este supusă propriei sale greutate, că tinde să se scurgă dealungul văilor formând acele râuri de gheț cunoscute și admirate de toți acei, ce au vizitat Șvizzera; tot așa și Inlandsisul. Neconținut îngrosat la suprafață prin cădere de zăpadă, el se micșorează la margini prin scurgerea ghețurilor ce se formează în văi și canale. Acolo unde nu sunt scursori naturale, Inlandsisul răstogolește încetul cu încetul masele sale în monstruoase cascade peste crestele falezelor și formează la picioarele acestor păreți alți ghețari, ce ca și cei din văi se varsă direct în mare.

Fruntea lor răsbește printre valuri, ajunge să plutăască și de la sine să înțeleagă că de la o vreme se rupe dând naștere la sloi uriași, la așa dișii munți de gheț.

Săracă e viața vegetală și animală în aceste țări napăstuite, căci ghéța și omătul sunt materii sterpe ce nu pot fi cuprinse de viață. Numai pe frunțile stîncilor góle, pe pereții verticali unde omătul nu se póte prinde, pe strîmtele termuri de mare, unde zăpada e suptă de puterea sórelui, numai în ast-fel de locuri se pot stabili ființe vii. O singură plantă cu flóre am găsit: o mică graminee: *Aira antarctică*, ce locuia în scorburi de stânci bine adăpostite de ger și vînt; dar *Muschii* și *Lichenii* erau mai abundenți. Dintre *Muschii* am găsit două decî și șese de specii. Ear în micile bălți, ce se formau vara când se topea omătul, am găsit multe alge microscopice din cele mai inferioare.

Și mai săracă e fauna terestră propriu zisă. O muscă cu aripile reduse, un purice de omăt și trei sau patru specii acarienî e tot ce am putut găsi în această regiune. Printre animalele de apă dulce, ce trăesc în miclele bălți pline de alge, am găsit, rotiferi, nematozi, tardigrazi și câți-va protozoari.

Acesta este bilanțul faunei și florei terestre în această regiune.

Fauna marină litorală nici ea nu e bine reprezentată, căci ghețurile plutitoare lovesc conținut stîncile submarine, ast-fel că vietățile nu se pot fixa pe ele. Numai în locuri bine adăpostite am putut găsi câte-va alge, câte-va molusce și câți-va crustacei.

Paserile însă de și puțin variate ca specii, sunt foarte numeroase, și sborul și strigătele lor mai animază puțin aceste pustii pămînturi. Tóte aceste vietăți sunt păseri de apă cu labelle palmate, numai una singură: *Chionis albă*, de mărimea unui hulub, o pasere terestră.

Cea mai mare dintre păsările sburătoare e: *Ossifraga gigantea*, un petrel de mărimea unei găste, urît la pene și la obiceiuri, căci e cioclul acestor regiuni. El își face hrana din cadavrele de paseri și foc, ce găsește pe mare ori pe còste. Afară de acestea se mai găsesc *Cormorani*, *Petrelii* variați. *Geolanzii* și *Rîndunele* de mare, cari fac cuib și scot pui prin scorburi de stânci.

Dar păsările cele mai curioase și mai caracteristice ale regiunii ce ne ocupă sunt *Pinguinii*. Aceste păseri au perdut principala însușire a păsărilor: căci aripile lor sunt transformate în visle, ce pot servi la înot și nu pot servi la sbor.

Două specii mai ales își împart domnia acestor țări și au stabilit în aceste regiuni desolate orașe populate și sate prospere.

Pinguinul antarctic, o pasere ca la 60 centimetri de înălțime, face un mic cuib de petricele în care clocește două ouă. În fie-care familie, tatăl și mama, vegheză cu îngrijire pe cei doi copii ai lor și duc crunt războiul și mare sfădălie cu familiile vecine. Este vorba ca fie-care să-și apere locușorul ocupat pentru stabilirea

gospodăriei. Și acest lucru ca și în familiile omenești, nu se exercită fără larmă.

Pinguinul papuan, mai istet, pune în practică principiul asociațiunii, căci toți copii unui oraș sunt strînși la un loc într'un soi de pensionat și sunt privilegiați de câți-va adulți, ce jócă rolul guvernanelor. Din timp în timp aceste guvernante se schimbă, pe când alții se ocupă cu hrana copiilor.

Și foca am găsit în strîmtórea lui Gerlache și mai ales o specie numită foca lui Wedell.

Un punct asupra căruia se atrăsese atenția noastră era prezența balenelor, acelor prețioase animale ce se vîncează cu atîta destoinicie în mările Nordului. Alți cetacei erau foarte numeroși și mai ales două specii: *Megaptere* de 14 ori 16 metri de lungime și *Balenoptere* de peste 20 metri.

La 12 Februarie am părăsit strîmtórea de Gerlache și ne am îndreptat spre Sud. Am vîdut țera lui Graham, dar nu ne-am putut apropia de ea din cauza ghețurilor. La 16 Februarie un pămînt munots și întins apăru în spre Sud; era fără îndoială țera lui Alexandru I-ii, dar încercările noastre de-a ne scobori pe ea au fost zadarnice. Lanuri întinse de ghiată se înșirau unul lângă altul așa de strînse, în cât nu era chip de pătruns prin ele: ba chiar încercările noastre au avut ca urmare ca Belgica să fie prinsă timp de două zile, fără a putea face vre o mișcare. Eșiți în sfârșit în mare liberă din nou ne am îndreptat spre Sud ocolind câmpiile de ghéța.

La 28 Februarie o cumplită furtună de Nord desfăcu puțin sloii banquisei; căi și lacuri de apă liberă se arătară în lanul înghețat. Impinsă cu o forță teribilă, Belgica porni spre Sud, luncând cu repejune pe căile deschise făcându-și drum cu forța, unde sloii erau prinși și ast-fel am intrat aproape 100 de mile în interiorul banquizei.

Dar a doua zi furtuna se potoli, încetul cu încetul câmpiile de ghéța se apropiară, apa liberă dispăru și atunci furăm prinși pentru trei-spre-zece luni în ghețurile australe.

Dați-mi voe înainte de a vă povesti cele întâmplate mai pe urmă să vă lămuresc ce este aceea banquiză despre care v'am vorbit.

Apa de mare îngheță cu greu, căci pe lângă că temperatura ei trebuie să se coboare până la 2 sau 3 grade sub zero, apoi valurile împedecă ghéța să se formeze. Aceste fapte lămuresc de ce ghețurile marine încep a se forma lângă termuri sau în jurul ghețurilor vechi, ce n'au fost topite în timpul verei. Imprejurul micelor fragmente ce plutesc, se depun cristalele de ghéța și formeză mici plăci rotunde, ce se unesc la rîndul lor pentru a forma plăci mai mari. Ométul, ce cade aproape continuu, îngroșă aceste plăci și ast-fel se formeză vaste câmpii ce acopăr mii de kilometrii patrați în mările polare.

Abonamentul pentru România

Pe un an 8 lei
 Pe o jumătate an 4 »
 Pe 3 luni 2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an 8 coroane
 Pe o jumătate an 4 »
 Pe 3 luni 2 »

CALIFUL ȘI DERVIȘUL *)

(BASM ARAB)

Intr'o pădure pustie de lângă Bagdad, trăia odată retras, departe de sgomotul lumii, un Derviș, care, jur împrejur, era vestit pentru marea sa înțelepciune. Ca hrană îi servia pustiul buruienii și rădăcinii; apa limpede a isvórelor îi potolia setea, iar o sărăcăcioasă colibă îl adăpostia de vânturi, de vremuri grele și de arșița dogoritoare a sórelui.

Cică odată s'a întâmplat că vestea acestui om a străbătut până la urechile Califului, care cu orî-ce preț se hotărî să cunoscă pe omul extraordinar și, de vreme-ce exercita asupra poporului o influență extraordinară, în acelaș timp își propusă să-i încerce și înțelepciunea. Intr'o zi, călare și însoțit de un alaiu strălucit, se îndreptă spre pădurea sălbatică, unde era coliba sihastrului; multe aușise până atunci prințul vorbindu-se despre viața simplă a pustnicului, dar ce-i vedură ochii le întrecură pe toate. Pe lângă asta, chipul înalt, fața blajină și respectuoasă a bătrânului încadrată de o barbă lungă și albă ca argintul uimiră așa de tare pe calif încât,

fără voie, simția față de el o puternică simpatie.

Pustnicul nu se încurcă de loc în fața Califului și răspunse fără ocolire la toate întrebările puse.

«Îmi place de tine și mai ales de prea înțeleptele tale vorbe», îi dîse prințul, după ce porunci mai întâiu însoțitorilor săi să se retragă «și de aceea doresc ca de ađi încolo să nu mai trăești ascuns de lume în această pustietate. Vreaú să te iaú la curte, să trăești lângă mine și să ajungi podoaba împărății mele».

— «Îți mulțumesc din inimă, prea puternice Calif», răspunse bătrânul «însă inima mea nu sburdă după lespezii de marmoră a palatului tău; lasă-mă dar și de aci încolo să trăesc singur, singurel, în această pădure unde pot aleșui tainica stăpânire a firei».

«Și nu te ispitește de loc, să schimbi amărâta-ți viață a pustniciei cu strălucirea de la curte?» replică califul.

«Ideia ta despre strălucire și mărire, puternice stăpânitor al drept credincioșilor, nu e la fel cu a mea» răspunse omul nins de vremuri. «Viața omenescă atárnă de nișce fire slabe ca cele de paianjân și, tótă deșertăciunea nu e de cât nălucire amăgitoare».

*) Calif = suveran, prinț. Derviș = călugăr.

«Și tu, cutezi să mi-o spuî asta?» urmă prințul cam turburat.

«Tu m'ai încurajat», răspuse dervișul liniștit, «să-ți destăinuî gândurile mele fără ocolire, și peste puțină vreme te vei convinge, că am grăit adevărul. Privește copacul cea de colo, vezi, cum stau în el de vorbă mîta și corbul?»

«Da, îl vîd și se Califul!»

«Ei, așa dar, ia toiagul acesta vrăjit, și ascunde-te aleșuind în dosul acestui cedru și, numai de cît vei pricepe convorbirea celor două dobitoce».

Califul urmă întocmai după povața bătrînului și, auzi limpede și pe înțeles, cum pisica tînuia corbului cam așa:

«Dragă corbișor, știu că-mi ești prieten cu adevărat și deci fără sfială te pot face părtaş tainelor mele; ascultă dar, drăguțule, ce am pățit: mi-am ascuns pușorii în palatul Califului după ciubucul unui stălp, crezînd că acolo vor fi la adăpost sigur, dar vai! fură descoperiți și Califul porunci unui harap să-i omóre drăguții de ei. — Răsbună-le mórtea în persóna autorului!»

«Indurerată prietină», urmă corbul, «nu te îndoi o clipă măcar, că nu te-oi răsbuna. Mîne, când Califul, după obicei, va merge în grădina trandafirilor de lângă palat, ca să ațipiască după masă, voiî sbura acolo, și-i voiî scóte ochii».

La auzul acestora, Califul încremeni. În aceeași clipă însă, sihastru isbi pe corb cu o pîtră, drept în cefă, cu atîta putere, în cît venind de-a berbeleacu își dete obștescul sfârșit, iar mîta o cam tuli de fugă.

«Ce socoți acuma despre mărirea și puterea ta?» și se gârbovitul de ani, îndreptându-se cătră stăpînitor. «Nu e ore viața orî-cărui muritor tot așa de șubredă ca și pânza de paianjân? Oare, adierea aripei unei musculițe, nu póte hotărî sórta nóstră? Nu atârna ore viața și puterea ta de rîsbumarea unei paseri pe care o ucisei mai adinióră? Și, pentru o mărire așa de trecătoare să jertfesc eu adevărurile ce natura mi le descopere și cu și clipă cu clipă? Intórce-te la Bagdad, semețule Calif, și pórtă în pace corónă cu care ursita ți-a încins fruntea; iar pe mine lasă-mă să vecuesc în desișul astor păduri sálhul!»

Tăcut și gînditor și-a făcut Califul calea întórsă, dar învățăturile pline de cumințenie ale bătrînului, nici pînă ađi, de va mai fi trăind, n'a fost putere să le alunge din sufletul său.

A. Crainic

DIN VIAȚA REGELUI CAROL

III.

De la Severin la București

Primirea în Capitală

În Severin prințul Carol nu a stat de cît pînă sêra. În acest timp a făcut o mică plimbare prin oraș, a primit apoi autoritățile și a luat o mică gustare. La ora 8 s'a și urcat, însoțit de Brătianu, în trăsura de poștă, ce avea să-i ducă la București.

Pe o nópte rece și umedă, în galopul nebun al celor 8 cai dela trăsura și în strigătele și chioatele surugiilor, călătorii noștri ridică povîrnișul prăpăstios de la Severin și apoi o ia dealungul câmpiilor Olteniei spre apa Jiului. La ora 4 dimineța sosesc pe malul drept al acestui rîu și după o așteptare de o jumătate de oră trec dincolo, pe un pod plutitor vechi și stricat, care abia póte resista valurilor repezi ale Jiului.

Călătoria continuă apoi cu aceeași iuțelă în direcțiunea Craiovei. Incetul pe incetul se luminează de ziua și în zare se vîd tot mai lămurit turnurile bisericilor din Craiova. În sfîrșit la ora 6½, călătorii sosesc la marginea orașului, unde îi așteptă o nenumărată mulțime de ómenî, căci vestea sosirii prințului s'a lăit ca fulgerul în tótă țera.

Un «ura» puternic se ridică în momentul, când trăsura prințului se oprește, iar după cuvîntarea primarului și răspunsul prințului, un adevărat potop de flori și coróne inundă pe tînerul prinț.

După un scurt popas călătoria continuă, trăsura prințului fiind acum escortată de două escadróne de dorobanți călări și de o mulțime de călăreți și trăsuri.

Vremea e frumósă; rațele sórelui încăldesc tot mai tare pe călătorii înghețați de frigul nopții și întreaga natură pare îmbrăcată în haine de sêrbătoare. La amiađa prințul trece Oltul la Slatina, într'o barcă împodobită cu verdéță și covóre și în mijlocul ovațiunilor poporului grămădit pe amîndouă malurile rîului.

În Slatina se face un popas mai lung. Prințul și însoțitorii sîi intră în orașul frumos decorat și după ce primește autoritățile, ia prîndul, care-l restabilește întru cît-va de oboséla călătoriei. Tot de aici prințul dă prima telegramă cătră părinții sîi, trimițendu-le salutări din noua sa patrie.

La ora 2 d. a. pléacă la Pitești. Alaiul prințului devine și mai numeros, căci și din Slatina îl însoțesc multe trăsuri și călăreți. Aprópe de Pitești întălnesc un regiment de infanterie, care

mergea spre București. Prințul trece în revistă regimentul și rămâne încântat de bucuria, cu care l-au salutat soldații.

Primirea ce s'a făcut prințului în Pitești, unde a sosit la ora 6 seara, a fost și mai măreț. Se adunase lume foarte multă, care a primit pe prinț cu nesfârșite urale, primarul i-a prezentat pâine și sare, iar copile îmbrăcate în alb i-au presărat flori în cale. Tot aci s'a prezentat prințului Ion Ghica, ministru președinte și ministru de externe și generalul Goleșcu, membru al Locotenenței Domnești. Însoțit de aceștia și de restul alaiului prințul traversează orașul împodobit cu steaguri, covore și ghirlande de flori și ia drumul spre Golești.

Goleștii sunt locul de baștină a familiei Goleșcu, ai cărei membrii s'au distins tot-d'a-una printr'un patriotism fără sémăn. Prințul e primit de mama generalului Goleșcu, o venerabilă matronă de 76 de ani, înconjurată de nepoții și nepoțele sale, între care familiile Racoviță și Davila. Un dineu se servește la ora 8, la care ia parte întreaga familie și suita prințului, pe urmă Goleșcu și Ion Ghica prezintă prințului primele afaceri de guvern. Sosesc de asemenea mai multe telegrame, care spun că turcii devin tot mai amenințători și că au de gând să ocupe România. Tot acum sosesc și d. Dimitrie Sturza ministrul afacerilor publice, ca să supună prințului spre aprobare programul primirii în Bucuresci.

Prințul vorbește până noaptea târziu cu miniștrii despre deosebite afaceri și nu se așază în pat de cât la miezul nopții, dar a doua zi încă la 6 ore era în picioare, de oare-ce în această zi avea să-și facă intrarea în capitală.

După ce a mulțumit familiei Goleșcu pentru încântătorea primire, prințul se urcă la ora 8 dimineața într'o trăsură împodobită cu flori și trasă de 12 cai. Alaiul trece repede prin satele frumos împodobite, unde sătenii îmbrăcați în haine de sărbătoare salută pe prinț prin strigăte de bucurie.

Era o zi frumoasă această zi de 10 Mai. Natura înveselită de caldele raze ale soarelui contribuia și mai mult la veselia oamenilor. Din toate satele se alăturau tot mai mulți oameni la alaiul prințului, cari profită de faptul că e Duminecă, ca să însoțească pe tânărul lor domn până în capitala țării.

În Găești și Titu se fac popasuri scurte, la Ghergani prințul e întâmpinat de familia Ghica, care-i oferă buchete de flori. La Ciocănești îl așteaptă prințul Dimitrie Ghica, ministrul de interne. Aci prințul își schimbă hainele de călătorie, îmbrăcând fracul.

La ora 1 alaiul ajunge la Cotroceni, de unde se văd turnurile Bucureștilor.

Încă de departe se poate observa o masă neagră imensă de oameni, cari așteaptă pe prinț la Baneasa, o pădure la marginea Bucureștilor. Aci aștepta pe prinț și consiliul comunal, în

frunte cu Dimitrie Brătianu, fratele lui Ion Brătianu. Acesta într'o caldă cuvântare urcă bună venire prințului și-i oferă cheile orașului. Treizeci de mii de oameni acopăr cu uralele lor ultimile cuvinte ale oratorului. Prințul mulțumesc în limba franceză, arătându-și speranța că va putea duce la sfârșit bun și spre fericirea țării, misiunea ce i s'a încredințat. În momentul când lumea izbucni din nou în urale la adresa prințului, o ploaie caldă de vară cade asupra mulțimei. Toți văd în aceasta un semn bun, de oare-ce de trei luni de zile nu mai plouase și se bucură de acest har ceresc.

Urcându-se într'o trăsură de gală trasă de 6 cai albi, prințul își continuă drumul spre oraș, însoțit de nenumărata mulțime. Trupele sunt așezate de amândouă laturile drumului, iar în dosul lor e îngrămădită mulțimea, care salută în nesfârșite urale pe prinț. Din cauza mulțimii trăsură prințului înaintează foarte încet pe nesfârșitul pod al Mogoșoarei (azi numită Calea Victoriei) spre Mitropolie. Casele Bucureștilor sunt gătite cu steaguri, ghirlande, covoare, iar din ferestre și balcöne damele aruncă o ploaie de flori, de porumbei și de poezii legate cu panglice tricolore. Clopotele tuturilor bisericilor sună, tunurile bubue și printre aceste se amestecă ovațiunile zgomotoase ale mulțimii.

Dupe o jumătate de oră sosesc la Mitropolie unde prințul e întâmpinat de Mitropolitul Nifon primatul României, înconjurat de tot clerul îmbrăcat în cele mai scumpe ornate.

Dupe ce s'a slujit Te-Deumul prințul trece la cameră. Aci în fața adunării electivă și a demnitarilor statului, prințul depune jurământul pe legile țării. „Jur a păzi legile României, a menține drepturile ei și integritatea teritoriului”. Când prințul a pronunțat în românește cuvântul «jur», toată sala a izbucnit într'un delir de aplauze.

Apoi după o cuvântare de bine venire a lui Costache Iepureanu, președintele camerei, prințul ține memorabila cuvântare în care arată pe scurt programul activității sale: «Ales în mod spontan de către Națiune, principe al României, am părăsit fără șovăire și patrie și familie ca să răspund la apelul acestui popor, care mi-a încredințat destinele sale. (Aplauze nesfârșite). Punând piciorul pe acest sfânt pământ, am devenit Român. Acceptarea plebiscitului îmi impune, știu, datorii mari; sper însă că-mi va fi dat să le împlinesc. Vă aduc o inimă leală, intențiuni curate, o voință fermă de a face binele, un devotament fără margini către noua mea patrie și acel nestrămutat respect față de legi, pe care l-am moștenit de la strămoșii mei (Urale prelungite). Cetățean astăzi, mâine de va trebui, soldat, voi împărtăși cu voi sorta bună și soarta rea. (Aplauze continue). Din acest moment totul e comun între noi, credeți în mine precum eu cred în voi!

Dumnezeu singur poate ști, ce rezervă viitorul patriei noastre, din parte-ne să ne mulțumim a ne face datoria! Să ne înfărim prin unire, să ne unim forțele ca să fim la înălțimea evenimentelor! Providența care a condus pe Alesul vostru până aici și care a îndepărtat toate piedicile din calea mea, nu-mi va lăsa opera neîmplinită. Trăiască România!

Strigăte neîntrerupte de «Trăiască Carol I» au acoperit ultimile vorbe ale prințului, care însoțit de președintele camerei și de miniștri, au părăsit sala de ședințe plecând la palat în aclamațiunile furtunoase ale poporului.

(Va urma)

C. M.

Reguli de aur pentru viață

Nu te răzima pe norocul tău. Norocul este înșelător, alt-fel toți jucătorii la loterii ar fi bogați. Tu însuși ești făuritorul norocului tău.

Razimă-te pe puterea trupului și a sufletului tău. Munca învinge toate.

Steaua ta să fie încrederea în sine-ți. Dar nu te apuca de nimic, ce nu pricepi.

Fii punctual la împlinirea îndatoririlor tale. Ce ai să faci, sevârșește fără amânare.

Ține rânduială în toate lucrările. Ordinea este condiția de competență în toate afacerile.

Grijesce de sănătatea ta. Cumpătul promovează sănătatea. El face să lucrul mai îndelungat cu corpul și cu sufletul și lungesce viața.

Creditul este sufletul negoțului. La creditare însă, fii cu precauție.

Fii răbdător în întreprinderile tale. Nu fi încăpăținat, adică cu tone.

Nu-ți pierde cumpătul și, din pricina loviturilor sorții, nu-ți pierdea nădejdea.

Fii strict cu oamenii tăi, dar nu cere prea mult de la ei.

Ceea-ce este mai greu, îndeplinesc în-suși.

Ceea-ce făgăduiesc, îndeplinesc cu acuratețe. Cine nu-și ține cuvântul, nu-i vrednic de încredere.

Se știu că „nu“, la timp potrivit.

Secretele negoțului tău, tine-le pentru tine.

Nu dori să te faci curând bogat.

Dacă vrei să cruți în grabă, asigură-te asupra vieții. Dacă voesci să rămâi proprietar sigur asupra celor agonisite de tine, asigură-le contra întâmplărilor elementare.

Dacă cheltuești mai puțin de cât câștigi, nici odată nu vei duce lipsă.

Dacă cumperi des lucruri, de care nu ai trebuință, în curând îți vor lipsi lucrurile cele trebuincioase.

Energie și hotărâre nestrămutată, împreunate cu caracter cinstit, sunt pârgă, cu care poți mișca lumea.

Nici odată nu înceta a învăța și a lucra. Silește-te însă ca, mai ales, în meșteșugul, adică în ramul ocupației tale, să pătrunzi, cât mai temeinic.

Iubesc pe de aproapele tău, iubesc virtutea și adevărul, iubesc-ți patria și supune-te legilor ei.

(Din o colecție)

N. Petra-Petrescu

CALUL SI REGELE

Kin-Tsong, regele din Tsi, avea un cal frumos la care ținea foarte mult. Din greșă la unu servitor calul muri. Regele fu cuprins de mânie până într'atâta încât apucă sulița să străpungă sluga.

Din fericire era de față Ian-Tse, care îndrăznise să se adreseze către rege astfel: „Sire, Majestatea Voastră era să omore pe acest om, fără ca el să fi fost convins de mărimea crimei lui“.

Convinge-l dar, răspunse Kin-Tsong.

Ian-Tse apucă sulița, o îndreptă spre criminal și-i zise: „Copil al nenorocirei, vezi, acestea sunt crimele tale; ascultă cu băgare de seamă. Întâi ești vinovat de mărtea calului pentru care te însărcinase regele să-l îngrijesci. Tu trebuie dar să mori. Al doilea ești vinovat, că regele, stăpânul meu, s'a supărat de mărtea calului până într'atâta în cât voia singur să te omore. Vezi asta este altă crimă, mai mare ca cea d'întâi! Și al treilea în fine, totă țera și toate locurile d'împrejur vor afla că Regele, Domnul meu, a omorât un om pentru un cal. Și cu acesta o să-și pierdă bunul său renume. Vezi, fiu al nenorocirei, acesta este crima ta cea mai mare! Multe rele aduce fapta ta după sine. Recunoști tu acesta?“

— O, lasă-l să se ducă, strigă regele. Din cauza lui, nu voi să-mi perd bunul meu renume. Să fie ertat.

Toma Dicescu

(Din poeziile orientale a lui Herder)

gândit în acest timp scurt. Mă voi mărgini dar a'ți descrie o seară, — nu! — amurgul unei serii, timp de 30 minute pe balconul hotelului, în care mă aflu și lucruri petrecute pe o bucată de loc cât ține casa Episcopiei din București până spre casa Blarenberg.

Înspre șosele îți închipuește palatul municipal, înspre teatru marea cu farul și cu porturile, înspre Cismigiu e un castel vechiu, numit „Castel nuovo“ în care se află acum arsenalul marinei, iar în locul grădinei e hotelul cu vederea spre amândouă stradele ceva mai largi de cât cele din București.

Teatrele sunt înșirate pe sub castel și anume aici sunt mai ales trei, „delle varietà“, „delle folie drammatiche“ și „napolitano“, afară de acestea un circ al lui Suhr, numit „circo nazionale“. Toate sunt teatre de vară, clădite din scânduri. În fața acestora sunt alte două teatre: „del Fondo“ și un teatru de marionette (păpuși). Pe sub acestea sunt înșirați precupeți, ce vând fructe, apă și mai ales pepeni, și toată strada încolo spre Herăstrău e plină de precupeți și de fel de fel de prăvălii, unele mai murdare de cât altele, în cât vine din acea parte un miros greu de pește, de unt-de-lemn și de cărnuri fripte și nefripte, dar mai ales un miros greu de oameni nespălați. În această uliță alt-fel largă nu se ved trăsuri, de oare-ce îndesuiala e atât de mare, în cât comunicația nu se poate face, de cât pe jos. În strada cea mare e drumul tramvay-ului al omnibuselor și în deobște al trăsurilor.

În spre amurgul serii oamenii se întorc de la lucru și îndesuiala e cu deosebire mare. Omnibusele toate sunt tescuite. Prin birjele cu un cal sed 4-5 oameni. Mai interesante sunt însă căruțele neapolitane. Ele au două roate mari și sunt trase de un singur cal, însă mai ales de un catâr ori de un măgar. Lungimea unei asemenea căruțe poate fi de opt până la zece palme; am numărat însă până la 15 oameni încărcăți în ea. Unul e călare, alți doi sed de-a călărita pe cele două oiști, nouă se află tescuiți în căruță, alți trei stau în dosul căruței, câte unul pe

câte un răzor, iar al treilea pe inimă. Încărcate ast-fel căruțele și birjele și omnibusele se strecură mereu mai ales la vale, înspre mare, pe unde iasă drumul spre Portici și Torre, printre căruțe oameni, unii pe jos, ear alții călare adese ori câte 2 și 3 inși pe un biet de „samarello“, apoi cărucioare trase sau împinse de băeți, oameni cu coafele ori cu coșurile în cap. . . Ear vizitii strigă și șueră mereu, căci e multă lume și la tot pasul li se pune câte un trecător în cale.

La teatre se dau câte două reprezentațiuni pe fie-care seară: una începe la 7, iar alta după ce s'a sfârșit cea d'ântâi. Începând dar de pe la șase, locul din fața lor e plin de lume, și asta ține până pe la zece, când începe a doua reprezentațiune.

Pe sub ziduri și pe treptele caselor sunt întinși pe ici pe colo oameni ce dorm, iar printre dânșii sunt cete de copii vagabonzi, unii pe jumătate, iar alții de tot goi. Cei mai mulți dintre dânșii sunt rași pe cap, precum se vede o măsură luată de poliția orașului. Peste zi ei au cerșit, s'au scaldat ca rațele prin port, iar acum dupe ce s'a mai răcorit timpul stau grămezi-grămezi pe jos, joacă cărți și arșice, se hârjonesc, se bat ori umblă să piște pe ici pe colo câte ceva. Unul dintre acești copii, ca de vre-o 10 ani, se strecoară printre oameni pe sub masa unui precupeț și fură o pară. O precupeată din fața îl zărește, îl urmărește, îl îndesuește sub o poartă și-l bate cu un băț gros până ce nu i se urăște, apoi îl trece la precupeț, iar după ce l'a bătut și acesta, îl ia un măcelar din vecinătate la bătae și măcelărița, și abia peste vre-o 10 minute el scapă țipând și vâetându-se a-un câțel cu coada tăiată. În vremea ca ceasta lumea trece și-și face treaba ca și când nu s'ar fi petrecând nimic, iar ceil-alți copii se bucură că precupețul e preocupat cu bătaia și fură din coșul lui ce pot apuca, apoi fug și se perd prin mulțime.

În timpul acesta ceva mai departe, în spre strada cea mare, încetul cu încetul se încheagă un nod de oameni.

Un băetan ca de 18 ani, îmbrăcat cu-răţel, s'a oprit aci, a scos din buzunar 24 bucăţi de hârtie groasă, lungi ca de o palmă bună şi late ca de o şchioapă. Pe fie-care dintre acestea se află câte o literă din alfabet. El pune bucăţile la depotrivă depărtare împrejurul său, se opreşte în mijlocul cercului, apoi începe să facă fel de fel de figuri echilibrice cu băţul şi cu pălăria spunând că el nu este comediant, ci le face toate acestea spre a atrage atenţia publicului. După ce s'a adunat apoi destul public împrejurul lui îşi scoate marfa la iveală. El are o invenţie. Sunt nişte bucăţi de hârtie verde cam ca o notă de 5 lei. Aceasta e cerneală solidificată. Puind o bucată din această hârtie într'un pahar de apă, apa se preface în cerneală, cea mai neagră şi mai durabilă cerneală, un lucru de recomandat pentru neguţatori şi pentru cei ce umblă în treburi şi nu pot purta o călimară cu dânsii. Bucata costă un soldo, numai un soldo.

(Va urma)

Isprăvile lui Bebe la ziua sa

Domnule Director. Mai întâi de toate doresc ca mica mea scrisoare să vă găsească în momentele cele mai fericite ale sănătăţii D-văstră. Tot o dată viu cu cel mai profund respect a vă ruga să mă ertaţi de îndrăzneala ce mi-am luat de a vă scrie fiind prea mult constrâns. Am primit «Amicul Tinerimei» şi m'am bucurat foarte mult citind istorioarele frumoase scrise pentru noi copii. Mult m'am gândit şi răzgândit şi eu la păţaniile de la ziua mea, din toamna anului trecut, şi de aceea m'am apucat să scriu şi să povestesc colegilor mei, în totă sinceritatea ce mi s'a întâmplat.

Pe la amiază când am sosit de la şcoală, am găsit pe masă în

odaia mea, o mulţime de lucruri frumoase şi folositoare, pe care bunii mei părinţi mi le cumpărase cadou, precum cămăşi, un rind de haine, ghete, o carte cu chipuri frumoase numită Robinson, o şapcă nouă şi o puşculiţă. Asta din urmă drept să vă spun, mi-a plăcut mai mult—căci este de un sistem modern—fiind-că ori-cit aş trage cu dânsa înspre geamurile ferestrelor, înspre oglindă sau înspre oameni nu poate să le facă nici un rău. Fiind-că ziua mea căzuse tocmai într-o Joi şi după amiază n'aveam şcoală ear a doua zi era sârbătoare, mama şi tata mi-au dat voie să merg îndată după masă cu D-lor la unchiul Alexandru şi mătuşa Aglae, care ne invitaseră la D-lor. Afară de mine au plecat mama, tata, soru-mea Marghioala şi tuşa Frosa, care e foarte corpulentă şi cu toţii ne-am suit în trăsura birjarului Miă-lache, ea, se înţelege, sus pe capră lângă el, lucru ce mi-a făcut o bucurie nespusă. La unchiul Alexandru am găsit şi pe d-nul Aurel Busuioc, care e un băiat foarte cum se cade şi cuminte şi cu care petrec foarte bucuros de câte ori ne vedem. Numai un lucru nu pot pricepe de ce D-sa mereu se învârteşte pe lângă soru-mea Marghioala, pe care n'o pot suferi de loc, căci nu-i mai tace gura şi mereu porunceşte şi mă ocărăşte luându-şi un ifos par'că aş fi un băeţas de şcoală primară.

După ce ne-au dat dulceaţă şi cafea, bătrânii, adică unchiu, tata, mama, tuşa Aglae şi tuşa Frosa, — sora tuşii Aglae, au trecut în altă odaie. Veru-meu cel mai mare; Codin, din clasa a şaptea a plecat la prietenul său Mitică, băiatul popii, eu cu veru-meu al mai mic, cu Iliuţă, care e în clasa a patra primară, cu d. Busuioc şi cu soru-mea Marghioala am trecut în grădină. Acolo m'am supărat foarte tare căci d. Busuioc nu să mai uita la mine ca altă dată, nici nu mă mai lua în samă, ci tot mereu convorbea cu urâta de soru-mea. Ajunşi la chioşcul de sub «părul al

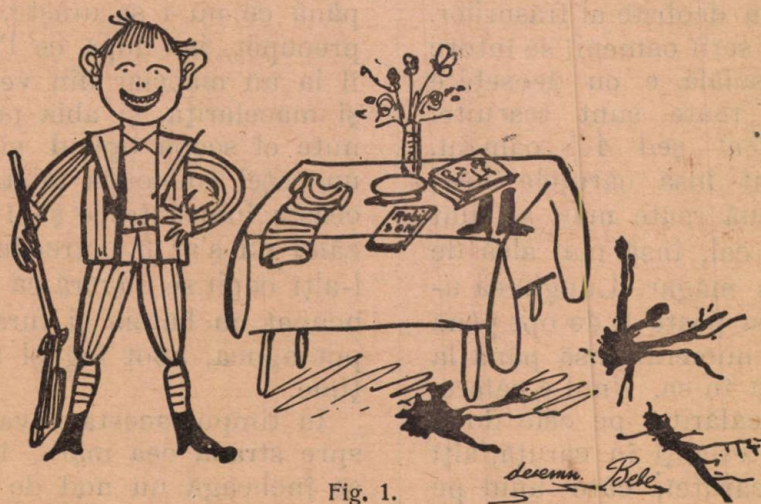

Fig. 1.

Fig. 2.

mare» din mijlocul grădinii, deodată d-nul Busuioc mă strigă și zice: «dragă Bebe, iată ți dau un franc de ziua ta și să trăiești la mulți ani și acum dute repede cu Iliuță să vezi de s'a înapoiat Codin. Noi, se înțelege, n'am așteptat să ne mai spună a doua oară și am plecat foarte iute. Trecând pe lângă șopronul, unde era nea Miălache cu caii și cu birja, mi-a venit în gând să schimb francul și în adevăr el mi la schimbă. Din gologanii primiți am dat 10 bani lui Iliuță să cumpere halvițe și apoi să vină după mine la popa, unde era vărul Codin. Pe drum întâlnii un băiat, care ducea în mână un șarpe de apă, care se cheamă pe latinește Coluber natrix Linné și pe care aș fi dorit foarte mult să-l posed. Cum am spus dorința mea copilașul numai de cât se învoi să mi-l dea în schimbul a 10 bani. Făcui repede un cornet de hârtie, aruncăm șarpele în el ca să nu scape și ca să nu moară am rupt virful cornetului, să aibă aer.

Tot-odată băieșul mi-a ajutat să prind niște broaște ca să aibă șarpele ce mânca. Voiam ca poimâne, Sâmbătă, să-l duc d-lui profesor de naturale pentru muzeu. Ca să nu mai umblu cu hârtia cu șarpele și cu broaștele m'am înapoiat repede ca să le ascund undeva până vom pleca la oraș. Mama și soru-mea însă nu trebuia să aibă cunoștință de așa ceva, căci ele nu pot suferi ast-fel de «dighioane», după cum le numesc ele, cari însă de altminteră după cum ne-a spus d-l profesor de naturale nu fac nici un rău, ci din contră stărpesc o mulțime de insecte

rău făcătoare. Când am ajuns în tinda casei, iacă aud pe mama coborând scara și de frică am aruncat repede cornetul cu reptilele în cutia cu vioara vărului Codin, care era tocmai acolo pe un scaun, închisei bine capacul cutii și raita băete afară. Cum eșii detei peste Iliuță, care tocmai sosise cu halvițele și cu șapca plină cu prune. Halvițele le-am lăsat lui Iliuță, că eu mai aveam prin buzunare încă de acasă, prunele însă i le-am «confiscat», căci mi se păreau nu tocmai coapte și copii așa mici cum este Iliuță pot să-și strice ușor stomacul, vorba d-lui profesor de naturale. A le arunca era păcat și de aceea le-am mâncat eu. În adevăr și erau bune, mai bune de cum păreau pe din afară. De abia isprăvii cu ele, când iacă și vărul Codin. Văru-meu ăsta imi zice mie Bebe, lucru ce mi-se pare foarte obraznic, căci pe mine mă cheamă Octavian, nu Bebe. Verișorului Iliuță nu-i permit eu să-mi zică Bebe; copii mici din scoala primară trebuie să dea respectul cuvenit unui gimnasiast.

Fig. 3.

Fig. 4.

«Ei Bebe . . .», îmi zice foarte prietenos «fiind-că astăzi e ziua ta, iacă ți ofer o țigară să fumezi și tu . . . poftim și un chibrit . . . las' te servesc eu . . . dar să nu te vadă tata că-i foc». Eu firește mă pitulai lângă gard, trag odată, trag de două ori, drept să vă spun nici nu mi-a plăcut, apoi trebuia mereu să scuip și să tușesc, dar tot nu m'am lăsat, căci trebuia să impun verișorului Iliuță. Într'aceea văru meu Codin trecu în grădină la chioșc și privind prin gard l'am văzut stringând cu veselie mâna d-lui Busuioc și a soru-mia, par'că nu s'ar fi văzut d'un an. Peste puțin apoi vëru Codin a plecat pe bicicletă la oraș, după ce mă strigă zicându-mi că trebuie să se ducă înainte la cofetărie și la băcănie, fiind-că de seară o să fie mare sindrofie.

Ciudat lucru! îmi zisei, multe pregătiri se fac astăzi în cinstea mea. Așa de frumos nu s'a sărbătorit nici odată ziua mea și drept să vă spun că nici nu prea meritam din pricina notelor luate la școală în săptămânile trecute. Ah! ce buni sunt iubiții mei părinți, îmi zisei, și de aceea am făgăduit în sufletul meu că deacum înainte mă voi purta bine, voi învăța toate lecțiile, voi fi silitor și nu le voi mai face nici o supărare.

Abia isprăvisem cu fumatul țigării când iacă mă apucară niște dureri grozave prin stomac și atunci zisei verișorului: «Iliuță dragă, mie mi-i rău, rău de tot și asta numai din pricina bunătății mele. Dacă te lăsam pe tine să mănânci prunele, ți-ar fi ție acuma așa de rău».

«Mă Octaviene»—zise verișorul—«dățiți când îi e rău bea câte un păhărel două de coniac. Eu știu unde ține sticla, haide în sofragerie, o caut eu și iai și tu un păhărel.»

Așa plecăm noi prin odaia din dos, dăm în sofragerie, deschide Iliuță dulapul și trag un păhărel de coniac. Când beui al doilea mă inecai nițel și începui să tușesc îngrozitor. Dar bine tot nu mi-a fost, din potrivă tot mai rău, ba începu să se invârtască și casa cu mine. Iute o luarăm la fugă afară, la aer curat și ajungând în grădină era aproape să mor de rău ce mi-a fost. . .

Fig. 5.

«Ei»—zice Iliuță—«aid să mergem mai bine la vecinul Fănică, ăla te lecuște. El ne lecuște și boii noștri, când mănâncă prea multă iarbă». «Bine»—zisei lui Iliuță—«aid să mergem la nea Fănică, dar de spui numai o vorbă de pățania asta la ai noștri să știi că o pățești cu mine». «Ei cum să spun, îți promit, parol, nu spun nimănui nimic». «Ei atunci haidem!» Pe nea Fănică îl găsirăm acasă. Cum ne văzu zise speriat: «Aoleo! ce ți-e coconașule? ești alb ca laptele!» «Nene Fănică»—zic eu—mi-e rău de tot, am mâncat se vede prea multe prune și azi e tocmai ziua mea. «Ei atunci să trăești, la mulți ani»—zice nea Fănică—și cătu-i despre rău îl scoatem noi numai de cât». «Fă Mario!»—zice el nevastă lui—ia fă iute o cafeluță ferbinte pentru coconașul Octavian, că îi e cam rău la inimă». În câte-va minute cafeaua fu gata, nea Fănică mai turnă vre-o două lingurițe de rom, o beui eu cum o beui, drept să vă spun avea un gust nu știu cum să zic. După asta par'că mi se făcuse mai bine. Br! Cum ședeam eu trist, cu capu'n jos spre podele, iacă vëd pe sub vatră o mulțime de goange negre, de care nu mai văzusem și numai de cât întreb pe nea Fănică, dacă îmi dă